

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Ketabton.com

مدنی قانون

لومړی ټوك

(۳۵۳) گڼه رسمي جريده
نېټه ۱۳۵۵/۱۰/۱۵ هـ. ش

خواننده گرامی!

افتخار داریم که بعد از نشر "مجموعه قوانین افغانستان" با شیوه تنظیم موضوعی، اکنون بخاطر سهولت بیشتر در دسترسی شما به قوانین مورد نیاز، سلسله دیگری از قوانین نافذه کشور را با قطع کوچک جیبی در اختیار شما قرار می دهیم.

څارنپوه حبیب الله "غالب"

وزیر عدلیه

نام:	قانون مدنی - جلد اول
ناشر:	وزارت عدلیه جمهوری اسلامی افغانستان
تهیه و ترتیب:	ریاست نشرات
مدیر پروژه:	قانونمل محمد رحیم "دقیق" سرپرست ریاست نشرات
تدارکات و اداری:	سید محمد هاشمی رئیس امور مالی و اداری و احمد خالد عزیزی معاون واحد پروژه بانک جهانی در وزارت عدلیه
طراح جلد و صفحه آرا:	امان الله صداقت (غیبی)، عباس رسولی و حسین امینی
مصححین:	نور علم خان، حلیم سروش، محمد رفیع عمری، احسان الله نیکزاد
مشاورین:	اسماعیل حکیمی، محمد یم قاسمیار
تاریخ نشر:	۱۳۹۰
تیراژ:	۸۰۰۰
چاپ:	اول (قطع جیبی)
قیمت:	۸۰ افغانی
مطبعه:	مطبعه طباعتی و صنعتی احمد
تلفن ریاست نشرات:	۰۷۰۰۵۸۷۴۵۷
وبسایت:	www.moj.gov.af
کلیه حقوق چاپ برای وزارت عدلیه محفوظ است.	

پشتو فهرست

مدني قانون

١٤	تمهیدی باب.....
١٤	لومړی فصل: د قانون تطبیق.....
١٤	لومړی قسمت: قانون او حق.....
١٤	لومړی مبحث: د قانون د تطبیق ساحه.....
١٥	دوه یم مبحث: د حق استعمال.....
١٦	دوه یم قسمت: د زمانی له حیثه د قانون تطبیق.....
١٧	درېم قسمت: د مکان له حیثه د قانون تطبیق.....
٢٢	دوه یم فصل: اشخاص.....
٢٢	لومړی قسمت: حقیقی شخص.....
٢٢	لومړی مبحث: عمومي حکمونه.....
٢٤	دوه یم مبحث: مدنی حالت.....
٢٥	درېم مبحث: د او سیدنی ځای.....
٢٦	څلورم مبحث: تابعیت.....
٢٦	پنځم مبحث: کورنی.....
٢٧	شپږم مبحث: ازدواج.....
٣٤	اووم مبحث: د ازدواج آثار.....
٣٤	لومړی فرعه: عمومي حکمونه.....
٣٥	دوه یمه فرعه: مهر.....
٣٩	درېیمه فرعه: داوسیدلو ځای.....

۳۹	خلورمه فرعه: نفقه
۴۲	اتم مبحث: د ازدواج منحل کیدل
۴۲	لومړۍ فرعه: عمومي حکمونه
۴۲	دوه یمه فرعه: فسخ
۴۳	درېیمه فرعه: طلاق
۴۷	خلورمه فرعه: خلع
۵۱	پنځمه فرعه: جدائی
۵۱	لومړۍ جزء: د عیب په سبب جدائی
۵۳	دوه یم جزء: د ضرر په سبب جدائی
۵۵	درېیم جزء: د نفقي د نه ورکولو په سبب جدائی
۵۵	خلورم جزء: د غیابت په سبب جدائی
۵۶	نهم مبحث: د ازدواج د منحلیدلو آثار
۵۶	لومړۍ فرعه: عدت
۵۹	دوه یمه فرعه: د عدت نفقه
۶۱	لسم مبحث: د اولاد حقوق
۶۱	لومړۍ فرعه: نسب
۶۱	لومړۍ جزء: په صحیحې نکاح کې د نسب ثبوت
۶۱	دوه یم جزء: د جدائی او دمیره د مرګ وروسته، د نسب ثبوت
۶۲	درېیم جزء: په فاسده نکاح کې او د شبهي په دخول کې د نسب ثبوت
۶۲	خلورم جزء: په نسب اقرار
۶۴	دوه یمه فرعه: رضاع
۶۵	درېیمه فرعه: حضانت
۷۰	خلورمه فرعه: د نفقي ورکول

لومړۍ جزء: د اولاد نفقه.....	۷۰
دوه یم جزء: د پلرونو او خپلوانو نفقه.....	۷۲
پنځمه فرعه: د مالونو اداره.....	۷۲
لومړۍ جزء: ولایت.....	۷۲
دوه یم جزء: وصایت.....	۷۷
اول: د وصي ټاکل.....	۷۷
دوه یم: اختیاری وصی.....	۷۸
درېیم: قضائی وصی.....	۷۹
څلورم: د وصی مکلفیتونه.....	۸۱
پنځم: د وصایت پای.....	۸۴
درېیم جزء: حجر.....	۸۶
څلورم جزء: غایب او ورک شوی.....	۸۷
پنځم جزء: قضائی مرستی.....	۸۹
شپږم جزء: نظارت.....	۸۹
اووم جزء: جزاګانې.....	۹۰
دوه یم قسمت: حکمي اشخاص.....	۹۱
لومړۍ مبحث: عمومي حکمونه.....	۹۱
دوه یم مبحث: وقف.....	۹۳
لومړۍ فرعه: په وقف کېنې حق لرل.....	۹۶
دوه یمه فرعه: د وقف تقسیم.....	۱۰۰
درېیمه فرعه: د وقف اداره.....	۱۰۰
څلورمه فرعه: د وقف پای ته رسیدل.....	۱۰۴
درېیم مبحث: جمعیتونه.....	۱۰۶
لومړۍ فرعه: عمومي حکمونه.....	۱۰۶

دوه یمه فرعه: مدیره هیأت	۱۱۱
درېیمه فرعه: عمومي ټولنه	۱۱۲
څلورمه فرعه: د جمعیت منحلیدل او تصفیہ کول	۱۱۵
څلورم مبحث: د عامو بنیګنیو جمعیتونه	۱۱۶
پنځم مبحث: خیریه جمعیت	۱۱۹
شپږم مبحث: فرهنګی جمعیتونه	۱۱۹
اووم مبحث: مؤسسې	۱۲۰
درېیم فصل: مالونه	۱۲۴

فهرست (دری)

قانون مدنی

باب تمهیدی.....	۱۴۰
فصل اول: تطبیق قانون.....	۱۴۰
قسمت اول: قانون و حق.....	۱۴۰
مبحث اول: ساحه تطبیق قانون.....	۱۴۰
مبحث دوم: استعمال حق.....	۱۴۱
قسمت دوم: تطبیق قانون از حیث زمان.....	۱۴۲
قسمت سوم: تطبیق قانون از حیث مکان.....	۱۴۳
فصل دوم: اشخاص.....	۱۴۹
قسمت اول: شخص حقیقی.....	۱۴۹
مبحث اول: احکام عمومی.....	۱۴۹
مبحث دوم: حالت مدنی.....	۱۵۱
مبحث سوم: اقامتگاه.....	۱۵۳
مبحث چهارم: تابعیت.....	۱۵۴
مبحث پنجم: فامیل.....	۱۵۴
مبحث ششم: ازدواج.....	۱۵۵
مبحث هفتم: آثار ازدواج.....	۱۶۲
فرع اول: احکام عمومی.....	۱۶۲
فرع دوم: مهر.....	۱۶۴

۱۶۸	.....	فرع سوم: مسکن
۱۶۸	.....	فرع چهارم: نفقه
۱۷۱	.....	مبحث هشتم: انحلال ازدواج
۱۷۱	.....	فرع اول: احکام عمومی
۱۷۲	.....	فرع دوم: فسخ
۱۷۳	.....	فرع سوم: طلاق
۱۷۸	.....	فرع چهارم: خلع
۱۸۳	.....	فرع پنجم: تفریق
۱۸۳	.....	جزء اول: تفریق به سبب عیب
۱۸۴	.....	جزء دوم: تفریق به سبب ضرر
۱۸۷	.....	جزء سوم: تفریق به سبب عدم انفاق
۱۸۷	.....	جزء چهارم: تفریق به سبب غیاب
۱۸۹	.....	مبحث نهم: آثار انحلال ازدواج
۱۸۹	.....	فرع اول: عدت
۱۹۲	.....	فرع دوم: نفقه عدت
۱۹۴	.....	مبحث دهم: حقوق اولاد
۱۹۴	.....	فرع اول: نسب
۱۹۴	.....	جزء اول: ثبوت نسب در نکاح صحیح
۱۹۵	.....	جزء دوم: ثبوت نسب بعد از تفریق یا وفات زوج
۱۹۵	.....	جزء سوم: ثبوت نسب در نکاح فاسد و دخول به شبهه
۱۹۶	.....	جزء چهارم: اقرار به نسب
۱۹۷	.....	فرع دوم: رضاع
۱۹۸	.....	فرع سوم: حضانت
۲۰۴	.....	فرع چهارم: انفاق

جزء اول: نفقه اولاد	۲۰۴
جزء دوم: نفقه آبا و اقارب	۲۰۷
فرع پنجم: اداره اموال	۲۰۸
جزء اول: ولایت	۲۰۸
جزء دوم: وصایت	۲۱۳
اول: تعیین وصی	۲۱۳
دوم: وصی اختیاری	۲۱۴
سوم: وصی قضائی	۲۱۵
چهارم: مکلفیت های وصی	۲۱۸
پنجم: ختم وصایت	۲۲۱
جزء سوم: حجر	۲۲۴
جزء چهارم: غایب و مفقود	۲۲۵
جزء پنجم: مساعدت قضائی	۲۲۷
جزء ششم: نظارت	۲۲۷
جزء هفتم: مؤیدات	۲۲۸
قسمت دوم: اشخاص حکمی	۲۲۹
مبحث اول: احکام عمومی	۲۲۹
مبحث دوم: وقف	۲۳۱
فرع اول: استحقاق در وقف	۲۳۵
فرع سوم: اداره وقف	۲۴۰
فرع چهارم: انتهای وقف	۲۴۴
مبحث سوم: جمعیت ها	۲۴۶
فرع اول: احکام عمومی	۲۴۶
فرع دوم: هیأت مدیره	۲۵۳

۲۵۴	.....	فرع سوم: مجمع عمومی
۲۵۷	.....	فرع چهارم: انحلال و تصفیه جمعیت
۲۵۸	.....	مبحث چهارم: جمعیت های عام المنفعه
۲۶۲	.....	مبحث پنجم: جمعیت خیریه
۲۶۳	.....	مبحث ششم: جمعیت فرهنگی
۲۶۳	.....	مبحث هفتم: مؤسسات
۲۶۸	.....	فصل سوم: اموال

د عظمی صدارت د ۱۳۵۵ کال د مرغومی د میاشتې نهمې نېټې (۱۴۵۸) گڼه فرمان

ښاغلی دوکتور عبدالمجید عدلیه وزیر!

د وزیرانو مجلس پخپله (۱۷۲۳) گڼه فیصله کښې د ۱۳۵۵ کال د مرغومی د میاشتې د اوومې نېټې په غونډه کښې د عدلیې وزارت د ۱۳۵۵ کال د مرغومی د میاشتې د شپږمې نېټې (۳۸۱۷) گڼې عرض پانې ته په کتنه د مدني قانون په هکله لاندني مراتب تصویب کړل:

«مدني قانون چه مشتمل دی پر څلورو ټوکو او دوه زره اوڅلور سوه او شپاړس مادو چه د دارالانشاء مهر پرې لگیدلی منظور دی».

د وزیرانو د عالي مجلس مراتب چه د افغانستان د جمهوري دولت د رئیس د حضور د منظوری په شرف رسیدلی او د ۱۳۵۵ کال د مرغومي د میاشتې د اتمې نېټې په (۲۴۱۸) گڼه کښې ثبت شوی دی تاسي ته خبر درکړ شو چه په رسمي جریده کې یې خپریدو ته اقدام وشي.

داکتر محمد حسن شرق

۱۴ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

مدنی قانون تمهیدی باب لومړی فصل د قانون تطبیق

لومړۍ قسمت- قانون او حق

لومړۍ مبحث - د قانون د تطبیق ساحه

۱ ماده:

(۱) په هغه مواردو کېنې چې قانون موجود وی، اجتهاد روا نه دی، د دی قانون حکمونه د لفظ یا د هغی د فحوی په لحاظ د تطبیق وړدی.
(۲) په هغه مواردو کېنې چې د قانون حکم موجود نه وی محکمه به د اسلامی شریعت د حنفی فقهی د کلی اساساتو سره سم حکم صادروی، ترڅو چې عدالت په ډیره ښه ممکنه وجهه تأمین شی.

۲ ماده:

په هغه مواردو کېنې چې په قانون یا د اسلام د شریعت د حنفی فقهی په کلی اساساتو کېنې یو حکم موجود نه وی، محکمه به د عمومی عرف سره سم حکم صادروی، خو په دی شرط چې عرف ددی قانون د حکمونو یا د عدالت د اساسونو مناقض نه وی.

۳ ماده:

(۱) هغه څه چې په زمانې ثابتېږی تر څو چې د هغی مخالف دلیل موجود نه شی، د اعتبار وړ گڼل کېږی.
(۲) د قانون د حکم لغو کول بی له د اسی قانون په وسیله چې تر هغی وروسته نافذ شوی وی او په صراحت ئی د هغی د لغو کیدو یا تعدیل حکم نه وی کړی، صورت نه شی موندلی.

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۱۵

دوه یم مبحث - د حق استعمال

۴ ماده:

که څوک د حق په کسبولو د هغی د وخته ترمخه اقدام وکی، د هغی څخه په محرومیدو محکومیږی.

۵ ماده:

د اضطرار حالت، د بل د حق د باطلیدو موجب نه ګرځی.

۶ ماده:

ضرر د بالمثل عمل په وسیله، د مینځه نه وړل کیږی.

۷ ماده:

د مفاسدو لیری کول د ګټو په جلبولو وړاندی دی.

۸ ماده:

قانونی جواز ضمان نفی کوی، که څوک د قانون په حدودو کښی د خپل حق څخه ګټه اخلی د هغی څخه د پیدا شوو خسارو مسؤل نه دی.

۹ ماده:

(۱) که څوک د خپل حق څخه تیری وکی ضمان پری لازمیږی.

(۲) د حق څخه تیری په لاندنیو مواردو کښی پیدا کیږی:

۱ - د عرف او عادت مخالف کارونه.

۲ - د بل په حق باندی د تیری د قصد لرل.

۳ - د شخص د ښیګڼو جزئی والی نسبت هغه ضرر ته چه بل ته ئی رسوی.

۴ - د ښیګڼی ناروا والی.

۱۶ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

دوه یم قسمت- د زمانی له حیثه د قانون تطبیق

۱۰ ماده:

- (۱) د قانون حکمونه د خپریدو څخه وروسته د تطبیق وړ گرځي.
(۲) د قانون حکمونه ما قبل ته رجعت نه کوي، مگر په هغه حالونو کې چې په پخپله په قانون کې تصریح شوی وي او یائی حکمونه د عمومي نظام پورې مربوط وي.

۱۱ ماده:

- (۱) د اهلیت پورې مربوط حکمونه په ټولو هغو اشخاصو چې د دی قانون د درج شوو شرطونو لرونکي وي، تطبیقېږي.
(۲) که څوک د نوی قانون د حکمونو په اساس د اهلیت نقصان لرونکي وپېژندل شي. نو دا حکمونه د هغه په پخوانیو تصرفونو تاثیر نه لري.

۱۲ ماده:

- د زمانی د تیریدو پورې مربوط نوی حکمونه د هغی د نافذیدو سره سم د تطبیق وړ دي.
په ټولو مواردو کې چې د پخوانی قانون سره سم د زمانی د تیریدلو موده نه وي پوره شوی، د نوی قانون د حکمونو تابع کیږي.

۱۳ ماده:

- که د نوی قانون حکمونه د زمانی د تیریدلو موده نسبت د پخوانی قانون ته کمه وټاکي، که څه هم دا موده د نوی قانون د نافذیدو څخه تر مخه شروع شوی وي، د نوی قانون د حکمونو تابع دي.

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۱۷

۱۴ ماده:

د هغه دلیلونو په مورد کښی چه تر مخه راټول شوی، د هغه قوانینو حکمونه تطبیقېږی چه د راټولولو په وخت کښی یا په هغه وخت کښی چه باید راټول شوی وی، نافذ وه.

۱۵ ماده:

موده د هجری شمسی کلیزی سره سم تطبیقېږی.

درېیم قسمت- د مکان له حیثه د قانون تطبیق

۱۶ ماده:

په یوی قضیه کښی چه په کښی د قوانینو تنازع موجوده وی د حقوقی رابطی د تشخیص په مورد کښی، دافغانستان د قانون حکمونه د تطبیق وړ دی.

۱۷ ماده:

د مدنی حالونو او د اشخاصو د اهلیت د تثبیت په مورد کښی، د هغوی د متبوعه دولت قانون تطبیقېږی، او په هغه مالی تصرفونو کښی چه په افغانستان کښی عقدېږی او آثاری هم په افغانستان کښی مرتبېږی، نو که د عقد د دواړو خواوو څخه یو د باندنی هیواد تبعه وی او د اهلیت نقصان ولری، خو د اهلیت نقصان ئی پټ سبب ته راجع وی، د پوره اهلیت لرونکی ګڼل کیږی.

۱۸ ماده:

د باندنیو حکمی اشخاصو په مورد کښی لکه شرکتونه، جمعیتونه، مؤسسی او نور، د هغه دولت قانون اعتبار لری چه د هغوی مرکزی اداره په هغی کښی واقع وی. که د دی اشخاصو اساسی فعالیت په افغانستان کی پیل شوی وی، نو د افغانستان د قانون تابع دی.

۱۸ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

۱۹ ماده:

د ازدواج د صحت د موضوعی شرطونو د تحدید دپاره د دواړو زوجینو متبوع قوانین تطبیق کیږي او د ازدواج د شکلی شرطونو په مورد کښی د هغه هیواد د قانون حکمونه مراعات کیږي چه ازدواج په کښی صورت موندلی وی.

۲۰ ماده:

(۱) د ازدواج په عقد مرتب آثار او د هغی پوری په مربوطو مالی چارو، د هغه دولت قانون تطبیق کیږي چه میړه د ازدواج د عقد په وخت کښی د هغی تابع وی.
(۲) د طلاق په باره کښی د هغه دولت د قانون حکمونه تطبیق کیږي چه میړه د طلاق په وخت کښی د هغی تابع وی.
(۳) د جلاوالی او انفصال په حالونو کښی، د هغه هیواد قانون ته اعتبار ورکول کیږي چه میړه د دعوی د اقامه کیدو په وخت کښی د هغی تابع وی.

۲۱ ماده:

د دی قانون د (۱۹ او ۲۰) مادو په درج شوو حالونو کښی، که د زوجینو څخه یو د ازدواج د عقد په وخت کښی افغان وی، نو د اهلیت د شرطونو څخه غیر یواځی د افغانستان د قانون حکمونه تطبیق کیږي.

۲۲ ماده:

هغه مسئلی چه د زوی ولی، ولایت او نورو وجایبو پوری د پلرونو او زامنو ترمنځ مربوطی دی د پلار د متبوع دولت د قانون حکمونه تطبیق کیږي.

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۱۹

۲۳ ماده:

د اهلیت د نه لرونکو، د اهلیت د ناقصو او غایبو اشخاصو په مورد کښی د هغوی د متبوع دولت د قانون حکمونه تطبیقېږی. د قیم، وصی، قانونی ولی او داسی نورو د نصبولو په خصوص کی، ددی موضوعاتو پوری د مربوطو قوانینو حکمونه او د نورو قوانینو حکمونه چه د ذکر شوو اشخاصو د حمایی دپاره وضع شوی وی د تطبیق وړدی.

۲۴ ماده:

په نفقه باندی د مکلف کولو په باره کښی د هغه شخص د متبوع دولت د قانون حکمونه تطبیقېږی، چه د نفقی په ورکولو مکلف وی.

۲۵ ماده:

(۱) دمیراث، وصیت او نورو تصرفونو پوری موضوعی مربوط حکمونه چه د مرگ څخه وروسته زمانی پوری مربوط وی د مورث، وصیت کوونکی یا د هغه چاچه د هغه د مرگ په وخت کی ورڅخه تصرف شوی وی، د متبوع دولت د قانون حکمونه ئی تطبیقېږی.

(۲) د وصیت د شکلی حکمونو په باره کښی، د وصیت په وخت کښی د وصی د قانون حکمونه، یا د هغه ځای د قانون حکمونه چه وصیت په کښی پوره شوی، تطبیقېږی.

همدارنگه د شکلی حکمونو نور تصرفونه چه د مرگ څخه وروسته زمانی ته منسوب وی د دی حکم تابع دی.

۲۶ ماده:

د ملکیت د حیازت او نورو عینی حقوقو په باره کښی د هغه ځای قانون تطبیقېږی چه عقار په کښی واقع وی، د منقولو مالونو په باره کښی د هغه ځای قانون تطبیقېږی چه منقول مالونه د هغه سببونو د

۲۰ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

تحقق په وخت کېنې چې پری اکتساب یا د حق د لاسه ورکول مرتب وی، په ذکر شوی ځای کېنې موجود وی.

۲۷ ماده:

د هغه التزاماتو په باره کېنې چې د عقودو څخه پیدا شوی وی، د هغه دولت قانون تطبیقېږي چې د عقد دواړو خواوو پکېنې اوسیدنه غوره کړې وی، په هغه صورت کېنې چې داوسیدنې ځای اختلاف ولری، د هغه دولت قانون تطبیقېږي چې عقد پکېنې پوره شوی وی. په دی شرط چې د عقد دواړو خواوو د یو ټاکلي قانون د حکمونو د تطبیق په باره کېنې موافقه نه وی کړې او یا دقرینو څخه معلومه نه شی چې د عقد د دواړو خواوو مرام د بل قانون تطبیق وو. د عقار پورې مربوط د پوره شوو عقودو په باره کېنې، د عقار د ځای قانون تطبیقېږي.

۲۸ ماده:

د عقودو دشکلي شرطونو په باره کېنې، د هغه هیواد د قانون حکمونه تطبیقېږي چې عقد په کېنې پوره شوی وی.

۲۹ ماده:

(۱) د غیر تعاقدي التزامونو په باره کېنې، د هغه دولت د قانون حکمونه تطبیقېږي چې په هغی کېنې د التزام پیدا کوونکی حادثه واقع شوی وی.

(۲) که التزام د داسی حادثی څخه پیدا شوی وی چې د افغانستان څخه د باندی واقع شوی وی او حادثه په هغه ځای کېنې قانونی نه وی او په افغانستان کېنې قانونی و پیژندل شی، د دی مادی د لومړی فقری حکم نه تطبیقېږي.

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۲۱

۳۰ ماده:

د اختصاصی قاعدو په باره کښی او د اجراآتو پوری د ټولو مربوطو کارونو په باره کښی، د هغه دولت د قانون حکمونه تطبیقیری چه دعوی پکښی اقامه شوی وی یا اجراآت پکی شوی وی.

۳۱ ماده:

د دی قسمت پورتنی درج شوی حکمونه په هغه صورت کښی نافذ دی، چه د هغی په خلاف بل حکم په خاص قانون کښی یا بین الدول معاهده کښی چه په افغانستان کښی نافذه وی موجود نه وی.

۳۲ ماده:

که د قوانینو د تنازع په باره کښی د دی قانون په پورتنیو مادو کښی کوم حکم پیدا نه شی، د بین الدول خصوصی حقوقو قاعدی تطبیقیری.

۳۳ ماده:

د هغه اشخاصو په باره کښی چه تابعیت ئی معلوم نه وی، د هغه قانون ټاکل چه تطبیق ئی واجب وی د محکمی په صلاحیت کی دی.

۳۴ ماده:

په هغی مواردو کښی چه د باندنیو هیوادونو د قانون تطبیق پیش بینی شوی دی، د ذکر شوی قانون هغه موضوعی حکمونه چه د بین الدول خصوصی قانون پوری مربوط نه وی، تطبیقیری. که د هغه دولت په قانون کښی چه حکمونه ئی د تطبیق وړ دی، د دینونو تعدد موجود وی، نو د هغه دین حکمونه تطبیقیری چه د هغه دولت قانون ټاکلی وی.

۲۲ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

۳۵ ماده:

د باندني هيواد د قانون حکمونه لکه چه د دی قسمت په پورتنیو موادو کښی تصریح شو په هغه حدودو کښی د تطبیق وړ دی، چه په افغانستان کښی د عمومی نظام یا عمومی آدابو مخالف نه وی.

دوه یم فصل اشخاص

لومړی قسمت - حقیقی شخص

لومړی مبحث - عمومی حکمونه

۳۶ ماده:

(۱) دانسان شخصیت د هغه د پوره ولادت سره په دی شرط چه ژوندی وزیرې شروع کیږی او په مرگ پای ته رسیږی.
(۲) جنین د هغه حقوقو لرونکی دی چه قانون پری صراحت لری.

۳۷ ماده:

د زیریدنی او مرگ د نیټی ثابتول د رسمی مربوطو د فترونو په وسیله صورت مومی، که د زیریدنی یا د مرگ د ثبت په باره کښی سندونه موجود نه وی یا د ثبت د صحت په باره کښی اشتباه پیدا شی، د زیریدنی یا مرگ د ثابتولو دپاره، د ثابتولو د وسیلو د اقامه کولو څخه په داسی توگه استفاده کیږی چه په قانون کښی تصریح شوی وی.

۳۸ ماده:

هر شخص کولای شی چه پرته د خپل نوم، کورنی نوم هم غوره کړی، د کورنی نوم اولادونو ته نقلیږی، که څوک د چا د کورنی نوم ځان ته انتقال کی او یا ورسره په کی جگړه وکی او هغه ته د دی عمل څخه

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۲۳

ضرر ورسپړی، هغه چاته چه ضرر رسیدلی کولی شی چه د تعرض په منع کیدو علاوه تعویض هم و غواړی.

۳۹ ماده:

د رشد عمر پوره اتلس شمسی کلونه دی، که څوک دی عمرته ورسپړی او عقلی قوه ولری د خپلو مدنی حقوقو د اجراء کولو، دپاره دپوره اهلیت خاوند گڼل کیږی.

۴۰ ماده:

که څوک د عمر د کموالی، یا معتنوه والی، یا لیونتوب له امله ممیزنه وی، نه شی کولی چه حقوقی معاملی تر سره کی، که څوک اوه کلنی ته نه وی رسیدلی غیر ممیز گڼل کیږی.

۴۱ ماده:

ممیز شخص چه د رشد عمر ته نه وی رسیدلی یا داچه د رشد عمرته رسیدلی وی خو سقیه وی یا په غفلت مبتلاوی، د اهلیت نقصان لرونکی گڼل کیږی.

۴۲ ماده:

هغه شخص چه اهلیت یی ناقص یا فاقد وی، د دی قانون د شرطونو او قاعدو سره سم د وصایت، ولایت قوامت د حکمونو تابع دی.

۴۳ ماده:

هیڅوک نه شی کولی چه د خپل قانونی اهلیت څخه تنازل یا د هغی په مرتبو آثارو کښی تعدیل راوړی.

۴۴ ماده:

آزادی دانسان طبیعی حق دی، هیڅوک نه شی کولی چه د هغې څخه تنازل وکړی.

۲۴ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

۴۵ ماده:

د هغه چا چه په شخصي حقوقو ئی تیری کیږی، کولی شی چه د تیری د مخنیوی په غوښتنه علاوه د هغه ضرر د تعویض غوښتنه هم وکی چه د ذکر شوی تیری څخه و رته رسیدلی دی.

دوه یم مبحث - مدنی حالت

۴۶ ماده:

کوم اشخاص چه د اتلس کلنی عمر پوره کوی، د هغوی مدنی حالت د سچلونود ثبت په مخصوصو دفترونو کښی د دی قانون د(۴۷ ، ۴۸، ۴۹، ۵۰) مادو د درج شوو حکمونو سره سم ثبتیږی.

۴۷ ماده:

(۱) د شخص مدنی حالت د هویت په مخصوصه پاڼه کښی درجیږی او د غوښتنی په صورت کښی ورته ورکول کیږی، د هویت پاڼه مشتمله ده په: نوم، تخلص یا د کورنی په نوم، د زیږیدنی په نېټه او ځای، وظیفی، تابعیت، د اوسیدنی په ځای، د میرمنی او اولاد په نومونو او دهغوی دزیږیدو د ځای او نیټی سره.
(۲) د ذکر شوو حالونو تغییر لکه مرگ، یا د اوسیدنی د ځای یا د وظیفی تغییر هم د هویت په پاڼه کښی درجیږی.

۴۸ ماده:

د ازدواج، طلاق، په ولدیت او د نسب په ثبوت د اقرار پوری مربوط سندونه چه په اختصاصی مراجعو کښی ترتیبیږی، د دی قانون د (۴۶) مادی په درج شوو دفترونو کښی ثبت ته رسیږی، ذکر شوی مراجع مکلفی دی چه پورتنی واقعی د ثبت د پاره مربوطی اداری ته په لیکلی توگه واستوی.

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۲۵

۴۹ ماده:

خارنوال کولی شی چه د دی قانون د (۴۶) مادی د درج شوو سچلونو او مخصوصو دفترانو د ثبت په جریان اطلاع حاصله کی، که په کښی تخلف یا بداجراآت وگوري نو قانونی اقدام به کوی.

۵۰ ماده:

ددی قانون د (۴۶، ۴۷، ۴۸، ۴۹) مادو ټول درج شوی حالونه چه د سچلونو د ثبت په مخصوصو دفترانو کښی یا د نفوسو په تذکره کښی درج شوی، د بل په مقابل کښی حجت گڼل کیږی، په دی سندونو اعتراض کول جواز نلری، مگر داچه اعتراض د ذکر شوو سندونو په جعل یا تزویر بناوی.

درېم مبحث - د او سیدنی ځای

۵۱ ماده:

- (۱) د او سیدلو ځای هغه دی چه شخص په کښی په عادی توگه سکونت لری، عام له دی چه دا سکونت دایمی وی یا مؤقت.
- (۲) یو شخص کولای شی چه دیوه څخه زیات د اوسیدلو ځایونه ولری.

۵۲ ماده:

- (۱) د اهلیت نقص لرونکی، محجور، مفقود او د غایب د اوسیدلو ځای د هغوی د قانونی قایم مقام د اوسیدلو د ځای څخه عبارت دی.
- (۲) هغه اشخاص چه د اهلیت نقصان ولری او د تجارت کولو اجازه ورته شوی وی، کولی شی چه د معاملو د اجراء کولو اوجایزو تصرفونو د پاره د اوسیدنی د خاص ځای لرونکی وی.

۲۶ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

۵۳ ماده:

په هغه ځای کښی چه شخص تجارت یا کسب غوره کوی، د هغی پوری د مربوطو کارونو د اداری له امله د هغه د اوسیدلو ځای گڼل کیږی.

۵۴ ماده:

(۱) شخص کولای شی د یو ټاکلی قانونی عمل د اجراء کولو دپاره د اوسیدلو اختیاری ځای ولری.

(۲) د اوسیدلو هغه ځای چه د یوی ټاکلی قانونی معاملی دپاره اختیاریږی، د هغی پوری د ټولو مربوطو کارونو دپاره په شمول د اجباری تنفیذ اجراءاتو اعتبار لری، مگر دا چه د اوسیدلو ذکر شوی ځای په صراحت سره د مشخصو معاملو د پاره ټاکل شوی وی.

(۳) د اوسیدلو د اختیاری ځای ثابتول بی له لیکلوسندونو څخه جواز نه لری.

څلورم مبحث - تابعیت

۵۵ ماده:

افغانی تابعیت د خاص قانون په وسیله تنظیمیږی.

پنځم مبحث - کورنی

۵۶ ماده:

د انسان کورنی د هغه خپلوانو څخه متشکله ده چه دیوه شریک اصل په وسیله سره جمع شوی وی.

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۲۷

۵۷ ماده:

مستقیمه خپلوی د اصل او فرعی د نسبت څخه عبارت ده، او غیر مستقیمه خپلوی د دوه اشخاصو د نسبت څخه عبارت ده، په داسی توگه چه یو شریک اصل ولری بی له دی چه یو د بل فرع وی.

۵۸ ماده:

(۱) د مستقیمی خپلوی د درجی په محاسبه کښی، د فرعی څخه اصل ته، هره فرعه یوه درجه گڼل کیږی، په خپله اصل په دی محاسبه کښی شامل نه دی.

(۲) د غیر مستقیمی خپلوی د درجی په محاسبه کښی، د فرعی څخه شریک اصل ته او د هغی عکس، هره فرعه یوه درجه شمارل کیږی، او شریک اصل په محاسبه کښی شامل نه دی.

۵۹ ماده:

د زوجینو څخه دیوه خپلوان د بل زوج په باره کښی په عین خپلوی او درجی کښی پیژندل کیږی.

شپږم مبحث - ازدواج

۶۰ ماده:

ازدواج یو عقد دی چه د ښځی او سړی معاشرت یی د فامیل د تشکیلولو په مقصد مشروع کړی او د دواړو خواوو حقوق او واجبات تنظیموی.

۶۱ ماده:

(۱) د ازدواج عقد په رسمی نکاح نامی کښی د مربوطی اداری په وسیلې په دری نقلونو کښی ترتیب او ثبتیږی، اصل یی په مربوطی اداری کښی حفظ او د عقد هری خواته د هغی یونقل ورکول کیږی. د ازدواج عقد په مخصوصو دفترونو کښی د ثبتیدلو وروسته د دی

۲۸ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

قانون د (۴۶) مادې د درج شوی سچلونو د ثبت ادارې ته اطلاع ورکول کېږي.

(۲) که د ازدواج د عقد ثبتول په دې ترتیب ممکن نه وي، په بله توګه چه د رسمي سندونو د ثبتولو دپاره ټاکل شوی، صورت مومي.

۶۲ ماده:

کوژده د هغې ښځې سره جواز لري چه دبل شخص په نکاح او عدت کېښي نه وي.

۶۳ ماده:

د معتدې خطبه په صراحت او کنایې سره جواز نلري، عام له دې چه ښځه د رجعي یا بائن طلاق معتده وي او صریح عبارت د وفات معتدې ته جواز نلري.

۶۴ ماده:

کوژده د ازدواج د وعدې څخه عبارت ده، د عقد دواړه خواوې کولی شي چه ور څخه منصرف شي.

۶۵ ماده:

که دکوژدې دواړه خوا یوه و بل ته تحفه ورکړي وي، تحفه ورکوونکي کولی شي د بلي خوا د عدول په صورت کېښي عین تحفه که موجوده وي او که موجوده نه وي د هغې د اخیستلو د ورځنۍ قیمت غوښتنه وکي. که عدول د تحفې ورکوونکي له خوا صورت ومومي یا تحفه د مینځه ولاړه شي یا استهلاک شوی وي، د هغې بیرته اخیستل په هیڅ صورت سره نه شي کولی.

۶۶ ماده:

د ازدواج عقد په صریح ایجاب او قبول سره چه فوریت او استمرار افاده کی بی د وخت د قید څخه په یوه مجلس کېښي صورت مومي.

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۲۹

۶۷ ماده:

ازدواج چه د غیر محقق شرط پوری معلق وی یاراتلونکی زمانی ته مضاف وی نه شی عقد کیدای.

۶۸ ماده:

که د ازدواج په عقد کنبی داسی شرط کنبینودل شی چه د قانون او ازدواج د هدفونو څخه مخالف وی، عقد صحیح او شرط باطل گڼل کیږی.

۶۹ ماده:

د بدل ازدواج په عقد کنبی یوه بنځه د بلی بنځی په بدل کی نه واقع کیږی اوهری یوی بنځی ته مهر مثل لازمیږی.

۷۰ ماده:

د ازدواج اهلیت هغه وخت پوره کیږی چه نارینه وو د (۱۸) کلنی عمر او بنځو د شپاړس کلنی عمر پوره کړی وی.

۷۱ ماده:

(۱) که جلی ددی قانون د (۷۰) مادی درج شوی درشد عمر نه وی پوره کړی دهغی د ازدواج عقد یواځی دپلار په وسیله چه د صحیح تصرف لرونکی وی یا دصلاحیت لرونکی محکمی په وسیلی صورت موندلی شی.

(۲) دصغیره جلی دنکاح عقد چه عمری د (۱۵) کلونوڅخه کم وی په هیڅ صورت جواز نه لری.

۷۲ ماده:

(۱) د ازدواج د عقد دپاره د وکیل نیول جواز لری.
(۲) وکیل نه شی کولی چه خپله مؤکله د خپلی نکاح په عقد کنبی راوړی، مگر دا چه د وکالت په عقد کنبی پری تصریح شوی وی.

۳۰ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

۷۳ ماده:

وکیل نه شی کولی چه د ازدواج په عقد کښی یی د صلاحیت د تفویض څخه یا دخپل وکیل یا مؤکلی د اجازی په غیر، بل شخص د وکیل په صفت انتخاب کی.

۷۴ ماده:

وکیل نه شی کولی داسی کار وکی چه د هغه د وکالت د حدودو څخه خارج وی، د وکالت د حدودو څخه بیرون یو کار دفضولی عمل حکم لری، د مؤکل یا مؤکلی د اجازی پوری موقوف دی.

۷۵ ماده:

وکیل میړه ته د ښځی په تسلیمولو او د مهر په ورکولو مکلف نه دی، مگر په هغه صورت کښی چه د مهر د ورکولو ضمانت یی کړی وی. په دی صورت کښی وکیل نه شی کولی چه ورکول شوی مهر د میړه څخه و غواړی، مگر په هغه حالت کښی چه د وکیل ضمانت دمیړه په اجازی صورت موندلی وي.

۷۶ ماده:

په هغه صورت کښی چه د عقد دواړه خواوی اصالتاً، شرعاً یا د وکالت په توگه، دیوه شخص د ولایت لاندی واقع وی، شخص کولی شی په یواځنی ډول د عقد د دواړو خواوو له پلوه، ایجاب او قبول وکی، خو په دی شرط چه د عقد قانونی شرطونه مراعات شوی وی.

۷۷ ماده:

د نکاح د عقد د صحت د پاره او د هغی د نافذیدو دپاره لاندینی شرطونه لازم دی:

- ۱- د عقد د دواړو خواوو یا د هغوی دولیانو یا وکیلانو په وسیله د صحیح ایجاب او قبول ترسره کول.
- ۲- د اهلیت لرونکو دوه شاهدانو حضور.

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۳۱

۳- د نکاح کوونکی او نکاح کیدونکی ترمنځ د دایمی یا مؤقتی حرمت نشتوالی.

۷۸ ماده:

قاضی د هغه اشخاصو ولی دی چی ولی نه لری.

۷۹ ماده:

هغه اشخاص چه د دی قانون د (۷۸) مادی د درج شوی حکم سره سم د قاضی د ولایت لاندی واقع کیږی، قاضی حق نه لری چه هغوی د خپل ازدواج د عقد لاندی یا د خپلو اصولو یا فروعو د ازدواج د عقد لاندی راوړی.

۸۰ ماده:

که عاقله او رشیده بی د ولی د موافقی څخه ازدواج وکی، د نکاح عقد نافذ او لازم دی.

۸۱ ماده:

د شخص ازدواج د خپلو اصولو او فروعو سره، د پلار او مور د فروعو سره او د نیکونو د لومړی طبقی د فروعو سره په دایمی ډول حرام دی.

۸۲ ماده:

د شخص ازدواج د خپلی بنځی د اصولو سره په مطلق صورت او د خپلی بنځی د فروعو سره د دخول په صورت کنبی په دایمی ډول حرام دی.

۸۳ ماده:

د زنا کوونکی ازدواج د زنا کړی شوی د اصل او فرعی سره همدارنگه د زنا کړی شوی ازدواج د زنا کوونکی د اصولو او فروعو سره حرام

۳۲ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

دی. د زنا کړې شوی د اصولو او فروعو ازدواج د زنا کوونکي د اصولو او فروعو سره د دی حکم څخه مستثنی دی.

۸۴ ماده:

دلاندنیو حالونو په استثنی، رضاعی حرمت د نسبی حرمت په څیر دی:

۱ - د رضاعی زوی، خور.

۲ - د رضاعی خور یا ورور، مور.

۳ - د رضاعی زوی یا لورنیا.

۴ - د رضاعی ورور، خور.

۸۵ ماده:

په لاندنیو حالونو کښی مؤقتی حرمت پیدا کیږی:

۱ - د دوه داسی ښځو ترمنځ په نکاح کښی یو ځای کیدل، چه که دهغوی څخه یو نارینه فرض کړی شی، نو دهغوی ترمنځ د ازدواج حرمت منځته راشی.

۲ - د دری طلاقو مطلقه تر څو چه دبل شخص سره ازدواج وکی.

۳ - دبل نکاح کړی او معتده.

۴ - هغه ښځه چه لعان شوی وی، ترڅو چه میړه خپل ځان دروغجن کی.

۵ - هغه ښځه چه کتابی نه وی.

۸۶ ماده:

د یوی څخه د زیاتو ښځو ازدواج دراتلونکو حالونو دتحقق څخه وروسته صورت نیولی شی:

۱ - په هغه حالت کښی چه د ښځو ترمینځ د بی عدالتی ویره موجوده نه وی.

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۳۳

۲ - په هغه حالت کښې چه شخص د ښځو دنفقې د تأمین د پاره لکه غذا، کالی، د اوسیدلو د ځای او د مناسبې معالجي مالی توان ولری.

۳ - د مشروعي ښیځنې په حالت کښې لکه د لمړنۍ ښځې شنډوالی او یا د هغې په داسی رنځونو مبتلا کیدل، چه علاج یی ډیر سخت وی.

۸۷ ماده:

د کومی ښځې میړه چه د دی قانون د (۸۶) مادی د حکم په خلاف ازدواج کړی وی، کولی شی چه د دی قانون د (۱۸۳) مادی د درج شوو حکمونو سره سم، د ضرر په سبب د جدایی په اساس د محکمی څخه د طلاق غوښتنه وکی.

۸۸ ماده:

ښځه کولی شی چه د ازدواج د عقد په وخت کښې دا شرط کښیږدی چه که میړه یی د دی قانون د (۸۶) مادی د درج شوو حکمونو په خلاف د بلې ښځې سره ازدواج وکی، نو د طلاق واک به هغې ته نقلیږی. دا شرط هغه وخت اعتبار لری چه د نکاح په وثیقی کښې درج شوی وی.

۸۹ ماده:

که څوک د یوی ښځې څخه په زیات ازدواج کښې د دی قانون د (۸۶) مادی د حکم سره سم، خپل متاهل والی پټ کی او د هغې ښځې چه نوی یی نکاح کړی د هغې صریحه رضاء او موافقه په دی باره کښې نه وی ترلاسه کړی، په دی صورت کښې نوی ښځه کولی شی که د میړه سره د معاشرت په دوام راضی نه وی، د دی قانون د (۱۸۳) مادی د درج شوو حکمونو سره سم د ضرر په سبب د جدایی په اساس د محکمی څخه د طلاق غوښتنه وکی.

۳۴ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

اووم مبحث - د ازدواج آثار لومړی فرعه - عمومي حکمونه

۹۰ ماده:

په صحيحی او نافذی نکاح د هغی ټول آثار لکه د بنځی نفقه، د میراث حقوق، د نسب ثبوت او د مصاهرت حرمت مرتبیری.

۹۱ ماده:

د ټول مهر د لزوم په باره کښی، که نکاح صحیح وی، نو صحیحه خلوت د دخول حکم لری، که څه هم میړه عنین وی. همدارنگه د نسب د ثابتولو، نفقی، د بنځی د خور د نکاح حرمت په باره کښی د صحیح خلوت حکم لکه په صحیحی نکاح کښی عیناً د دخول حکم لری.

۹۲ ماده:

(۱) د مسلمانی بنځی نکاح د نا مسلمانی سړی سره باطله ده. مسلمان سړی کولی شی چه د کتابی بنځی سره ازدواج وکی.
(۲) د کتابی بنځی ازدواج د هغی د کتابی ولی په وسیله د دوه کتابی شاهدانو په حضور صورت موندلی شی. د دی مادی په درج شوو مواردو کښی اولاد د پلار د دین تابع گڼل کیږی.

۹۳ ماده:

د کتابی بنځی نکاح په مسلمانی بنځی او عکس یی جواز لری.

۹۴ ماده:

که په نا صحیح نکاح کښی دمیره او بنځی ترمنځ، د دخول او د هغی د مقدمو ترمنځ جدایی صورت ومومی، د مصاهرت د حرمت موجب نه گرځی.

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۳۵

۹۵ ماده:

په باطل ازدواج که څه هم دخول په کښی صورت موندلی وی، د صحیح ازدواج د آثارو څخه هیڅ یو پری نه مرتبېږي.

۹۶ ماده:

که ازدواج په ایجاب او قبول صورت موندلی وی خو بعضی شرطونه یی نه وی پوره شوی، فاسد گڼل کیږي او د ازدواج حکمونه پری نه مرتب کیږي.

۹۷ ماده:

(۱) فاسد ازدواج د دخول ترمنځه د باطلی نکاح حکم لري.
(۲) که د فاسد ازدواج څخه وروسته د خول صورت و مومی نو مهر، نسب، د مصاهرت حرمت، عدت، جدایی او نفقه ثابتیږي.

دوه یمه فرعه - مهر

۹۸ ماده:

په دخول، صحیح خلوت یا د زوجینو څخه دیوه په مرگ که څه هم دا مرگ د دخول یا صحیح خلوت ترمنځه صورت موندلی وی، ټول مهر لازمېږي.

۹۹ ماده:

ښځه د مسمی مهر مستحقه گڼل کیږي. که مهر د عقد په وخت کښی نه وی ټاکل شوی او یا نفی شوی وی، نو مهر مثل لازمېږي.

۱۰۰ ماده:

مال چه د تملک قابلیت ولري، مهر ټاکل کېدای شي.

۳۶ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

۱۰۱ ماده:

- (۱) ټول مهر یا یوه حصه یی په معجله یا مؤجله ډول ټاکل کېدای شي.
- (۲) په هغه صورت کېنې چې په تعجیل یا تأجیل تصریح نه وی شوی، عرف ته رجوع کېږي. د جدایی او وفات په صورت کېنې د مؤجل مهر ورکول د لنډې مودې تابع دی، مګر داچه د عقد په وخت کېنې په ټاکلې مودې تصریح شوی وي.

۱۰۲ ماده:

- (۱) میره کولی شي چې د عقد څخه وروسته د مهر اندازه زیاته کي.
- (۲) په پورتنۍ حالت کېنې د مهر زیاتوالی د لاندنیو شرطونو تابع دی:
- ۱ - دمهر د زیاتوالی اندازه دی معلومه وي.
  - ۲ - نسخه یا دهغی ولی دی دا زیاتوالی قبول کي.
  - ۳ - د زوجیت رابطه دی باقی وي.

۱۰۳ ماده:

- (۱) بالغه بنځه چې د قانونی ازدواج عمر یی پوره کړی وی د صحت په حالت کېنې او پخپله رضا کولی شي، هغه مهر چې ورته نقد ټاکل شوی، ټول او یا یوه حصه یی د میره د ذمی څخه ساقط کي.
- (۲) بنځی چې د دی قانون د (۷۰) مادې درج شوی عمر یی نه وی پوره کړی د هغی پلار په هیڅ صورت نه شي کولی چې مهر د میره د ذمی څخه ساقط کي.

۱۰۴ ماده:

کومی بنځی چې د مهر د ټاکلو اختیار میره ته سپارلی وي او مهر یی نه وي مسمی شوی، کولی شي چې د عقد څخه وروسته او د دخول ترمنځ د مهر ټاکل وغواړي، میره مکلف دی چې مهر یی وټاکي، که

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۳۷

میږه د مهر د ټاکلو څخه خان وژغوره، بنځه کولی شی چه د صلاحیت لرونکی محکمی څخه د مهر مثل ټاکل وغواړی.

۱۰۵ ماده:

که جدایی د دخول یا صحیح خلوت څخه ترمخه واقع شی نوکه مهر مسمی شوی وو، نو بنځه د نیمایی مسمی شوی مهر او که نه وو، مسمی شوی د نیمایی مهر مثل مستحقه ده.*

۱۰۶ ماده:

که جدایی د صحیح خلوت یا دخول ترمخه د بنځی له خوا صورت ونیسی، ټول مهر یی ساقطیږی.

۱۰۷ ماده:

که د زوجینو ترمنځ جدایی د دخول یا صحیح خلوت ترمخه واقع شی، د بنځی دپاره متعه چه د معمولو کالو او امثالو څخه عبارت ده، لازمیږی. د متعی په ټاکلو کښی د میږه مالی قدرت په نظر کښی نیول کیږی خو په هیڅ صورت د هغی قیمت د نیمایی مهر مثل څخه نه شی زیاتیدای.

۱۰۸ ماده:

(۱) که طلاق د دخول څخه ترمخه واقع شی او مهر مسمی وی او یا میږه مړ شی، بنځی ته متعه نه لازمیږی.
(۲) په هغه صورت کښی چه طلاق د دخول څخه وروسته واقع شی، که مهر مسمی شوی وی او که نه وی مسمی شوی، بنځی ته دمتعی ورکول جواز لری.

---

* ۱۰۵ ماده تعدیل شوې ده، د تعدیلاتو برخې ته دې مراجعه وشی.

۳۸ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

۱۰۹ ماده:

که یو سړی د مرګ د مرض په وخت کښې ازدواج وکړی او د خپلې ښځې مهریې د مهر مثل څخه زیات ټاکلی وي، دا زیاتوالی د وصیت د حکمونو تابع ګرځي.

۱۱۰ ماده:

مهر، د ښځې ملکیت دی. ښځه کولی شي پخپل مهر کښې هر نوع مالګانه تصرف وکړي.

۱۱۱ ماده:

که ښځه ټول مهر او یایي یوه حصه د قبض څخه ترمخه یا وروسته خپل میړه ته هبه کړي او د دخول څخه ترمخه طلاق واقع شي، میړه نه شي کولی نیمایي مهر وغواړي.

۱۱۲ ماده:

که مهر نقدی پیسې یا مثلي شي نه وي، او ښځې د هغې نیمایي یا ټول میړه ته هبه کړي، نوکه طلاق د دخول څخه ترمخه واقع شو، میړه نه شي کولی چه د مهر په نامه څه شي وغواړي.

۱۱۳ ماده:

پلار نه شي کولی چه د خپلې لور ټول یا یوه حصه مهر هبه کړي.

۱۱۴ ماده:

هیڅوک نه شي کولی چه ښځه مجبوره کړي چه خپل ټول مهر اویایي یوه حصه، میړه ته یا بل چاته پرېږدي. په هغه صورت کښې چه ښځه د ټول مهر د قبضولو ترمخه مړه شي، ورته یي کولی شي چه د میړه څخه یي او که میړه یي مړ وو د میړه دورثي څخه یي، د ښځې د میراث د حق د وضع کیدو وروسته، پاتی مهر وغواړي.

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۳۹

درېمه فرعه - داوسیدلو ځای

۱۱۵ ماده:

میرپه به د خپل مالی قدرت سره سم د خپلی ښځی دپاره د اوسیدلو مناسب ځای برابروی.

۱۱۶ ماده:

که یوسړی دیوی څخه زیاتی ښځی ولری، نه شی کولی چه د هغوی د رضا په غیر د اوسیدلو په یوه ځای کښی هغوی اوسیدو ته مجبور کی.

څلورمه فرعه - نفقه

۱۱۷ ماده:

(۱) د صحیحی او نافذی نکاح په عقد، د ښځی نفقه په میرپه لارمیرپی که څه هم ښځه د خپلوانو په کورکښی ژوند کوی، که ښځه ناحقه دمیرپه کورته د تللو څخه ځان وژغوری نو نفقه یی په میرپه نه لارمیرپی. (۲) ښځه هغه وخت حق لری چه د میرپه کورته د تللو څخه ځان وژغوری، چه ددی قانون د (۱۱۵-۱۱۶) مادو د حکمونو سره سم ورته د میرپه له خوا د اوسیدلو مناسب ځای نه وی برابر شوی، او یایی معجل مهر نه وی ورکول شوی.

۱۱۸ ماده:

د ښځی نفقه مشتمله ده په خوراک، لباس، داوسیدلو په ځای او د ښځی په دارو کولو. خو د میرپه د مالی قدرت په تناسب.

۴۰ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

۱۱۹ ماده:

که مېړه د نفقې د ورکولو څخه ځان وژغوري یا یې په نفقه کښې
تقصیر ثابت شي، صلاحیت لرونکي محکمه به مېړه د نفقې په
ورکولو مکلفوي.

۱۲۰ ماده:

د ښځې نفقه د مېړه د بندې کیدو له امله که څه هم د نفقې د ورکولو
قدرت ونه لري، د مېړه د ذمی څخه نه ساقطیږي.

۱۲۱ ماده:

که مېړه غایب وي د ښځې نفقه د مېړه د مالونو څخه چه په نفقه
کښې شاملیدای شي او د هغې په تصرف کې وي، تأمینيږي.
د هغې په غیر د هغه مالونو څخه چه د بل چا سره یې د ودیعت یا
قرض په توگه لري، ټاکل کیږي.

۱۲۲ ماده:

په لاندنيو حالونو کښې ښځه د نفقې حق نه لري:
۱ - که ښځه ښې دمېړه د اجازې یا د جایزو مقصدونو په غیر
داوسیدلو د ځای څخه ووځي.
۲ - که ښځه د زوجیت په امورو کښې اطاعت ونه لري.
۳ - که د مېړه کورته د ښځې د نقلولو مانع موجودی وي.

۱۲۳ ماده:

د ښځې نفقه د مېړه د مالی قدرت سره سم تأمینيږي، خو په دی شرط
چه نفقه د ښځې د کمی اندازی د کفایت څخه لږ نه وي.

۱۲۴ ماده:

د نفقې کموالی او زیاتوالی دمېړه د مالی قدرت د تحول او په محل
کښې د شیانو د قیمت د تغییر، تابع دی. د ټاکل شوی نفقې د

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۴۱

زیا توالی یا کموالی دعوی، ترخو چه د نفقی د ټاکلو په نېټه شپږ میاشتی نه وی تیری، نه اوریدله کیږی.

۱۲۵ ماده:

که میړه د واجبی نفقی د ورکولو څخه ځان وژغوری، د ځان ژغورلو د نېټی څخه د نفقی په ورکولو مکلف کیږی.

۱۲۶ ماده:

طلاقه شوی د طلاق د نېټی څخه د عدت د پای ته رسیدو پوری د نفقی حق لری.

۱۲۷ ماده:

د عدت د ورځو د نفقی په باره کښی د طلاقی شوی ښځی دعوی که د طلاق د نېټی څخه تر یو کال زیاته موده تیره شوی وی، نه اوریدل کیږی.

۱۲۸ ماده:

واجبه شوی نفقه بی له اداء کولو یا دهغی څخه په ابراء کولو نه ساقطیږی.

۱۲۹ ماده:

پخوا له دی چه نفقه و ټاکل شی د هغی څخه ابراء کول باطل دی. عام له دی چه د نفقی تعیین رضایی وی او که قضایی، خو د نفقی د ټاکلو وروسته د هغی څخه ابراء کول هغه وخت صحیح کیږی چه ابراء د تیرو ورځو د نفقی څخه وی دراتلونکی ورځی، هفتی، میاشتی او کال د نفقی ابراء کول هغه وخت صحیح کیږی چه نفقه په ترتیب سره په ورځنی، هفته ایزی، میاشتی او کلنی توگه ټاکل شوی وی.

۱۳۰ ماده:

د نفقی پور چه ښځه پر خپل میړه اویا میړه پر خپله ښځه لری د زوجینو څخه د هر یوه په غوښتنه مجرا کیدای شی.

۴۲ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

اتم مبحث - د ازدواج منحل کیدل

لومړی فرعه - عمومي حکمونه

۱۳۱ ماده:

د دی قانون د درج شوو حکمونو سره سم د ازدواج عقد په فسخ، طلاق، خلع او یا جدایی سره منحل کیږي.

دوه یمه فرعه - فسخ

۱۳۲ ماده:

فسخ عبارت ده د ازدواج د عقد د ماتولو څخه د عقد په وخت کې د خلل د واقع کیدو په سبب یا تر هغې وروسته، په داسې توګه چه د ازدواج د دوام منع کیدونکي وګرځي.

۱۳۳ ماده:

د دی قانون د (۱۳۲) مادې درج شوی حالونه چه د ازدواج د عقد د فسخ کیدو موجب ګڼل کیږي په لاندینی ډول دی:

۱ - د عقد په وخت کښی خلل دلاندنیو سببونو څخه پیدا کیږي:

الف - د عقد د صحت د شرطونو څخه د یوه نشتوالی.

ب - د ادراک خیاب، د لیونتوب او معتوهیت زوال.

ج - د ښځی د مهر مثل د اندازی څخه د مهر کموالی.

۲ - د عقد څخه وروسته کوم خلل چه د ازدواج د دوام منع کیدونکي ګرځي، د لاندنیو سببونو څخه پیدا کیږي:

الف - د مصاهرت حرمت.

ب - لعان.

ج - د غیر کتابی ښځی د مسلمانی څخه ځان ژغورل که یی میړه مسلمان شوی وی.

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۴۳

۱۳۴ ماده:

(۱) ددی قانون د (۱۳۳) مادی په دواړو درج شوو حالونو کښی، د ازدواج د عقد فسخ کیدل، د صلاحیت لرونکی محکمی په قطعی حکم صورت مومی.

(۲) د دی قانون د (۱۳۳) مادی د (دوه یمې) فقری د درج شوو سببونو څخه پیدا شوی فسخ د زوجینو په رضا، بی د محکمی د حکم نه هم جواز لری.

درېمه فرعه - طلاق

۱۳۵ ماده:

(۱) طلاق عبارت دی صحیح زوجیت د رابطی د منحل کولو څخه په حال یا راتلونکی وخت کښی د میره او ښځی ترمنځ، په داسی الفاظو سره چه په صریحه توگه ورڅخه طلاق افاده شی.

(۲) د دی قانون د حکمونو سره سم، طلاق د میره له خوا یا د صلاحیت لرونکی محکمی له خوا د ښځی په غوښتنه صادریری.*

۱۳۶ ماده:

طلاق یواځی په هغه ښځه واقع کیږی، چه په صحیحی نکاح یا د رجعی طلاقو په عدت کښی وی.

۱۳۷ ماده:

د هر عاقل بالغ میره طلاق واقع کیږی، که څه هم میره سفیه یا داسی مریض وی چه عقل یی اختلال نه وی پیدا کړی.

---

* په ۱۳۵ ماده کې ایزاد د تعدیلاتو په برخه کې راغلی.

۴۴ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

۱۳۸ ماده:

د نیشی په حالت کښی طلاق نه واقع کیږی.

۱۳۹ ماده:

(۱) مېړه کولی شی چه خپله نسخه په شفوی یا لیکلی توگه طلاقه کی، که مېړه دا دواړه وسیلې ونه لری نو طلاق په معمولو اشارو چه په صراحت سره د طلاق معنی افاده کی، صورت نیولی شی.
(۲) طلاق په صریحو لفظونو سره چه په عرف کښی د طلاق معنی افاده کی، بی له نیته واقع کیږی.

۱۴۰ ماده:

دقاصر نسخه، دمېړه له خوا یا دمېړه د پلار له خوا نه شی طلاقیدلی.

۱۴۱ ماده:

دلاندنیو اشخاصو طلاق اعتبار نه لری:

۱ - دلیونی، مگر په هغه صورت کښی چه طلاق بی دلیونتوب څخه ترمنځه دیوه شرط پوری معلق کړی وی او شرط دلیونتوب په حالت کښی موجود شی.

۲ - د معتوه.

۳ - دهغه چاچه زور پری شوی وی.

۴ - دویده.

۵ - دهغه چاچه عقل بی د ډیر عمر یا مرض له امله مختل شوی وی.

۶ - د هغه مدهوش چه خپله ممیزه قوه بی د غضب په علت یا دنوروعواملو له امله دلانه ورکړی وی اونه پوهیږی چه څه وایی.

۱۴۲ ماده:

مېړه کولی شی چه خپلی نسخی ته د قانونی وکیل په وسیله طلاق ورکی یا دا چه د طلاق صلاحیت پخپله نسخی ته وسپاری.

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۴۵

۱۴۳ ماده:

که سړی خپلی ښځی ته د طلاق صلاحیت وسپاری نونشی کولی چه ورڅخه بیرته وگرځی، مگر په هغه صورت کښی چه ښځه ورسپارل شوی صلاحیت قبول نه کی.

۱۴۴ ماده:

میره د ښځی په مقابل کښی د دری طلاقو صلاحیت لری.

۱۴۵ ماده:

طلاق د عدد سره یوځای عام له دی چه په لفظونو یا اشاری یی صورت موندلی وی، یو طلاق گڼل کیږی.

۱۴۶ ماده:

طلاق په عمومی صورت رجعی او په لاندنیو مواردو کښی باین وی:

۱ - درېیم طلاق.

۲ - د دخول څخه تر مخه طلاق.

۳ - طلاق دیو شی په عوض.

۴ - هغه طلاق چه په دی قانون کښی د باین په لفظ ذکر شوی.

۱۴۷ ماده:

میره نه شی کولی چه د خپلی په دری طلاقو، طلاقی شوی ښځی سره بیا ازدواج وکی، مگر داچه په دری طلاقو، طلاقه شوی دبل سړی سره ازدواج وکی او ددوه یم ازدواج د دخول څخه وروسته طلاقه شی او عدت پوره کی.

۱۴۸ ماده:

د دخول څخه تر مخه دښځی هر نوع طلاق همدارنگه یو یا دوه رجعی طلاقونه چه رجوع پکښی صورت نه وی نیولی، باین صغری طلاق ورته ویل کیږی.

۴۶ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

۱۴۹ ماده:

د ازدواج آثار او دمیره صلاحیت په یوه یا دوه رجعی طلاقونو د طلاق د عدت دمودی پوری له منځه نه ځی، پخپل حال باقی پاتی کیږی.

۱۵۰ ماده:

راتلونکی زمانی ته د رجوع کولو تعلیق یا بل کوم شرط ته جواز نه لری. د رجوع د صحت دپاره د شاهدانو حضور شرط نه دی.

۱۵۱ ماده:

په رجعی طلاقو کښی د زوجیت رابطه د درېیم حیض څخه د پاکوالی وروسته قطع کیږی او د میره د رجوع کولو حق ساقطیږی.

۱۵۲ ماده:

د باین صغری طلاق د ازدواج عقد منحلوی او په هغی مرتب آثار د منځه وړی، دمیره صلاحیت او د عدت څخه په غیر د زوجیت ټولی رابطی د واقع کیدو سره یو ځای ساقطوی.

۱۵۳ ماده:

(۱) د باین صغری طلاق دمیره سره د طلاقی شوی ښځی د ازدواج مانع نه گرځی.

(۲) میره کولی شی د باین صغری طلاقی شوی ښځی سره دعدت په وخت کښی یا دهغی څخه وروسته بیا ازدواج وکی، خو په دی شرط چه دا ازدواج دښځی په رضا او په نوی عقد او مهر صورت ونیسی.

۱۵۴ ماده:

که طلاقه شوی دبل چا سره ازدواج وکی او ددخول څخه وروسته طلاقه شی، کولی شی چه دلومړنی میره سره ازدواج وکی، په دی صورت کښی مخکنی طلاقونه ساقط او میره بیا د دری طلاقو صلاحیت پیدا کوی.

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۴۷

۱۵۵ ماده:

که می‌پره د مرگ د مرض په حالت کښی خپله ښځه په باین طلاق، طلاقه کی دا طلاق که د ښځی عدت د مرگ تر مخه پوره شوی نه وی د هغی د میراث د حق نه مانع کیږی، خو په دی شرط چه طلاقه شوی د مرگ تروخته پوری په بل سبب د میراث له حقه نه وی محرومه شوی.

خلورمه فرعه - خلع

۱۵۶ ماده:

(۱) خلع عبارت ده د ازدواج د عقد د منحلولو څخه د هغه مال په بدل کښی چه ښځه یی میړه ته ورکوی.
(۲) خلع د هغی په صریح لفظ یا بل هر لفظ چه د خلعی مفهوم افاده کی، صورت نیسی.

۱۵۷ ماده:

خلع هغه وخت صحیح کیږی چه میړه د طلاق ورکولو صلاحیت ولری او ښځه د هغی محل وی.

۱۵۸ ماده:

کوم مال چه د مهر په صفت قبلیدای شی، د خلعی بدل کیدای هم شی.

۱۵۹ ماده:

د هغی ښځی خلع چه اهلیت نه لری جواز لری، مگر ښځه بی د هغی د مال د ولی د موافقی څخه د خلعی د بدل په ورکولو مجبوره کولی نه شی.

۴۸ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

۱۶۰ ماده:

خلع د باین طلاق حکم لری، د محکمی د حکم پوری موقوفه نه ده.

۱۶۱ ماده:

د زوجینو څخه هریو کولی شی چی د مقابل خوا د قبلولو تر مخه د خپل ایجاب څخه رجوع وکی.

۱۶۲ ماده:

که خلع د مهر څخه په غیر دیو ټاکلی مال په بدل کښی صورت ونیسی، ښځه د هغی په ور کولو مکلفه ده، د زوجیت د حقوقو څخه بله پیدا شوی غوښتنه لکه مهر، یا د تیرو ورځو نفقه چه یویی دبل په ذمه ولری، صورت نه شی نیولی.

۱۶۳ ماده:

که خلع د ټول مهر په بدل کښی شوی وی په هغه صورت کښی چه ښځه ټول مهر یا یوه حصه ئی تسلیم شوی وی، مکلفه ده چه تسلیم شوی اندازه بیرته ورکی، او که ښځی ته هیڅ مهر نه وی ورکول شوی نو دمیره د ذمی څخه ساقطیږی، عام له دی چه خلع د دخول څخه تر مخه یا دهغی څخه وروسته شوی وی.

۱۶۴ ماده:

که د خلعی په وخت کښی بدل نه وی ټاکل شوی، د زوجیت ټول حقوق د زوجینو د ذمی څخه ساقطیږی، میره نه شی کولی هغه څه چه یی ښځی ته ورکړی ورڅخه یی بیرته واخلي، یا که ښځه دمیره په ذمه څه شی باقی ولری هغه وغواړی، عام له دی چه دا خلع د دخول څخه تر مخه شوی وی یا دهغی څخه وروسته.

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۴۹

۱۶۵ ماده:

که د خلعی په وخت کښی د خلعی بدل نفی شوی وی، باین طلاق واقع کیږی خو د زوجیت د حقوقو د ساقطیدو موجب نه گرځی.

۱۶۶ ماده:

که میړه د خلعی بدل ناحقه واخلی، په هغه صورت کښی چه نکاح فاسده وی، خلغ نه صحیح کیږی، ښځه کولی شی چه بدل یی هم بیرته واخلی.

۱۶۷ ماده:

که د خلعی بدل میړه ته د تسلیمیدو څخه تر مخه د مینځه لاړشی یا په استحقاق ویوې شی، ښځه د مثل په ورکولو یا د هغی په قیمت مکلفه ده.

۱۶۸ ماده:

په خلغ کښی د عدت نفقه نه ساقطیږی، مگر دا چه زوجینوپه صریح ډول د هغی په ساقطیدو موافقه کړی وی.

۱۶۹ ماده:

که د طفل د شیدو ورکولو یا ساتنی اجوره د نفقی په شمول په یوی ټاکلی مودی کښی د ښځی له خوا د خلعی بدل قبول شی، ښځه د خپل تعهد په ترسره کولو مکلفه ده.

۱۷۰ ماده:

که ښځه په یوه علت لکه د بل سړی سره ازدواج، فرار، یا د طفل مرگ یا پخپله د هغی مرگ خپل تعهد د شیدو ورکولو، ساتنی او د طفل د نفقی په باره کښی پوره ترسره نه کی، میړه کولی شی د رضاع د مودی اجوره او پاتی نفقه وغواړی، مگر دا چه د خلعی په وخت کښی

۵۰ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

د ښځې سره، د طفل یا د ښځې د وفات په صورت کېښی د نه غوښتنې موافقه شوی وی.

۱۷۱ ماده:

که د زیریدو تر مخه طفل ته د شیدو ورکول د خلعي بدل ټاکل شوی وی، تر هغې وروسته ثابته شی چه حمل موجود نه وو یا سقط شوی دی یا داچه طفل د دوه کلونو د شیدو خوړلو د پوره کیدو تر مخه مړ شی، میړه کولی شی چه د شیدو ورکولو د ټولې مودی یا د پاتې مودی د اجوری معادل وغواړی.

۱۷۲ ماده:

ښځه هغه وخت کولی شی چه د طفل ساتنه د بلوغ تر عمره پوری د خلعي بدل وټاکي چه طفل، جلی وی، که ښځه د دی مودی په اوږدو کېښی د بل سړي سره ازدواج وکي، د جلی پلار کولی شی چه خپله لور د ښځې څخه تسلیم شی، او دساتنی د پاتې مودی داجوری معادل وغواړی، که څه هم تر مخه موافقه شوی وی چه طفل دی دمور سره وی.

۱۷۳ ماده:

(۱) که د خلعي په وخت کېښی، شرط شوی وی چه طفل دی د حضانت په دوره کېښی د میړه سره وی، د خلعي عقد صحیح او شرط باطل دی. ښځه کولی شی چه طفل د حضانت د دوری دپوره کیدو پوری د خپل ځان سره وساتي، خو په دی شرط چه دا حق په بل علت نه وی ساقط شوی.

(۲) که طفل فقیر وی نو د حضانت اجوره او د هغه نفقه د پلار په غاړه ده.

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۵۱

۱۷۴ ماده:

میرپه نه شی کولی کوم پور چه یی د خپلی ښځی په ذمی لری هغه د طفل د نفقی په عوض مجری کړی، او که د طفل نفقه د خلعی بدل و ټاکل شی، که ښځه خواره وی، میرپه د طفل د نفقی په ورکولو مکلف دی، که ښځه غنی وی، میرپه کولی شی چه ورکړ شوی پیسی ورڅخه و غواړی.

۱۷۵ ماده:

(۱) که ښځه د مرگ د مرض په حالت کښی د میرپه سره خلع وکی، خلع صحیح ده او دهغی په اثر بائن طلاق واقع کیږی، که ښځه د عدت په وخت کښی مړه شی، پری د خلعی بدل لازمیږی خو میرپه د میراث د حق د جملی څخه د خلعی د بدل څخه اود ترکی ددریمې حصی څخه کوم یو چه کم وی د هغی مستحق گرځی. که ښځه د عدت څخه وروسته مړه شوه، د ترکی د دریمې حصی او د خلعی د بدل څخه چه هریوکم وو د هغی مستحق کیږی.

(۲) که ښځه جوړه شوه، میرپه د خلعی د ټول ټاکلی بدل مستحق کیږی.

پنځمه فرعه - جدائی

لومړی جزء - دعیب په سبب جدائی

۱۷۶ ماده:

ښځه هغه وخت کولی شی چه د جداوالی غوښتنه وکی، چه میرپه یی په داسی مرض اخته وی چه بیرته جوړیدل یی ممکن نه وی یا د هغه د معالجی د پاره اوږده موده لازمه وی، په داسی توگه چه یوځای اوسیدل ورسره بی له کلی ضرر څخه نا ممکن وی.

۵۲ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

۱۷۷ ماده:

که ښځه د ازدواج د عقد په وخت کښی یا دهغی ترمخه د دی قانون د (۱۷۶) مادې د درج شوو عیبونو څخه خبره وی یا د عقد څخه وروسته د عیب د واقع کیدو په صورت کښی په صریح یا ضمنی ډول په هغی رضائیت ښکاره کی، نو د جداوالی غوښتنه نه شی کولی.

۱۷۸ ماده:

ددی قانون د (۱۷۶) مادې د درج شوو عیبونو د تثبیت په باره کښی د اهل خبره د نظریو څخه استفاده کیږی.

۱۷۹ ماده:

که عیب له داسی نوعی څخه تثبیت شی چه جوړیدل ورڅخه ناممکن وی، محکمه به بی د درنگه د زوجینو په جدائی حکم کوی، که عیب د علاج وړ وو خو د معالجی د پاره یی اوږده موده لارم وه، محکمه به د جدائی غوښتنه چه د یوه کال څخه زیاته نه وی په ځنډ کښی اچوی.

۱۸۰ ماده:

د عیب په سبب جدائی، بائن طلاق دی.

۱۸۱ ماده:

د عیب په سبب جدایی د دایمی حرمت موجب نه گرځی، زوجین کولی شی د جدائی وروسته یوتر بله ازدواج وکی، عام له دی چه په عدت کښی وی یا ترهغی وروسته.

۱۸۲ ماده:

که دهغه زوجینو څخه چه د عیب په سبب د هغوی ترمنځ جدایی واقع شوی وی یو مې شی بل طرف دهغه څخه دمیراث وړلو حق نه لری.

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۵۳

دوه یم جزء - دضرر په سبب جدائی

۱۸۳ ماده:

که ښځه د میړه د یو ځای اوسیدلو څخه دداسې ضرر دعوی وکړي چه دیو ځای اوسیدلو دوام په داسې حالت کښی د زوجینو د امثالو ترمنځ ناممکن کی، کولی شی چه د محکمی څخه د جداوالی غوښتنه وکړي.

۱۸۴ ماده:

(۱) که د دعوی د مورد ضرر ثابت شی او د زوجینو ترمنځ اصلاح صورت ونه نیسی، محکمه به په جدائی حکم کوی.
(۲) جدائی، دیوه بائن طلاق حکم لری.

۱۸۵ ماده:

که هغه ضرر چه پری دعوه ده ثابتنه نه شی او ښځه پخپله دعوی اصرار لری، محکمه به دوه نفره د حکم په حیث د زوجینو ترمنځ د صلحی د پاره ټاکی.

۱۸۶ ماده:

(۱) حکم باید چه عادل شخص وی، یودی دمیره د خپلوانو او بل دی د ښځی د خپلوانو څخه وی، که د زوجینو خپلوان موجود نه وی، نو حکم به د داسې اشخاصو د جملی څخه ټاکل کیږی چه د زوجینو په حالونو پوره خبر وی یا دزوجینو ترمنځ په صلح کولو قادر وی.
(۲) حکم باید په محکمه کښی قسم وکړي چه خپله وظیفه به په عدل کولو او امانت لرلو ترسره کوی.

۵۴ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

۱۸۷ ماده:

کوم اشخاص چه د حکم په حیث ټاکل کیږي باید د زوجینو ترمنځ د اختلاف په سببونو ځان خبر کي او د زوجینو ترمنځ د اصلاح کولو لازي تشخیص کي، او په اصلاح کولو کي دي کوشش وکي.

۱۸۸ ماده:

(۱) که حکم د زوجینو ترمنځ په اصلاح کولو موفق نه شي او د اختلاف منشاء میړه یا زوجین وی یا د اختلاف منشاء بیخي معلومه نه وی، محکمه د هغوی ترمنځ د جدایی حکم کوي.*
(۲) که ښځه د اختلاف منشاء وی حکم به د ټول مهر یا د هغی دیوی حصی په بدل کښی تصمیم نیسی.

۱۸۹ ماده:

(۱) هغه اشخاص چه د حکم په حیث ټاکل شوی دی که د هغوی په نظریو کښی اختلاف موجود شي، د محکمی له خوا به د نظریو په تجدید مکلف کیږي.
(۲) که اختلاف دوام وکړه، محکمه به نور اشخاص ددی قانون د (۱۸۶) مادی د درج شوی حکم سره سم د حکم په حیث ټاکي.

۱۹۰ ماده:

حکم به خپل تصمیمونه محکمی ته وړاندی کوی او محکمه به د هغی سره سم حکم صادروي.

---

* د ۱۸۸ مادی (۱) فقره تعدیل شوي، د تعدیلاتو برخي ته یې مراجعه وشي.

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۵۵

درېم جزء - د نفقی د نه ورکولو په سبب جدائی

۱۹۱ ماده:

که میړه د نفقی د ورکولو څخه ځان وژغوری، که په ظاهر کښی د شتمنی مالک نه وی او د نفقی د ورکولو څخه یی بی وسی هم ثابت نه شی، بنځه کولی شی چه د جدایی غوښتنه وکړی.

۱۹۲ ماده:

که میړه د نفقی د ورکولو څخه خپله بی وسی ثابت نه کی، محکمه به یوه مناسبه موده چه د دری میاشتو څخه زیاته نه وی، هغه ته مهلت ورکوی. که بیا هم د نفقی په ورکولو قادر نه شی، محکمه به د زوجینو په جدایی حکم کوی.

۱۹۳ ماده:

جدایی چه د زوجینو ترمنځ د نفقی د نه ورکولو په سبب د محکمی په حکم صورت مومی، د رجعی طلاقو حکم لری، میړه کولی شی چه خپلی بنځی ته د عدت د مودی په اوږدو کښی رجوع وکړی خو په دی شرط چه میړه د نفقی د ورکولو دپاره خپل مالی قدرت او تیاری ثابت کی.

څلورم جزء-د غیابت په سبب جدائی

۱۹۴ ماده:

که میړه دری کاله یا تر هغی څخه زیات بی له معقول عذر څخه غایب شی، په هغه صورت کښی چه بنځه د هغه د غیابت څخه ضرر وگوری، کولی شی چه د محکمی څخه جدائی وغواړی، که څه هم میړه د شتمنی خاوند وی او بنځه ورڅخه خپله نفقه پوره کولی شی.

۵۶ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

۱۹۵ ماده:

(۱) دمیرپه د غیابت په صورت کښی وروسته له دی چه محکمه د ښځی له خوا د جدایی غوښتنه واورى، موضوع به غایب میرپه ته په لیکلی توگه اعلاموی، او په هغی کښی به یوه موده ټاکی چه میرپه د هغی په اوږدو کښی د خپل فامیل د اوسیدو ځای ته بیرته راشی یا خپله ښځه د خپلی اوسیدنی ځای ته وغواړی.

(۲) په هغه صورت کښی چه غایب میرپه دمحکمی د اعلام سره سره بی د معقول عذر څخه خپل غیابت ته دوام ورکی یا دا چه د اعلام رسیدل میرپه ته بیخی ممکن نه وی، په داسی حالونو کښی به محکمه دزوجینو ترمنځ جدایی حکم کوی.

۱۹۶ ماده:

که میرپه د محکمی په قطعی حکم په لس کلن یا ترهغی زیات حبس باندی محکوم شوی وی، ښځه کولی شی چه د پنځو کلونو د مودی څخه وروسته د جدایی غوښتنه وکی. که څه هم حبس شوی میرپه د نفقی د ورکولو قدرت ولری.

۱۹۷ ماده:

(۱) د غیابت په سبب جدایی د رجعی طلاق حکم لری.
(۲) که غایب میرپه حاضر یا بندی شوی میرپه خلاص شی، کولی شی چه د عدت د پوره کیدو ترمنځه خپلی ښځی ته رجوع وکی.

نهم مبحث - د ازدواج د تحلیلدلو آثار

لومړی فرعه - عدت

۱۹۸ ماده:

عدت دیوی ټاکل شوی مودی څخه عبارت دی چه د هغی په تیریدو سره د ازدواج ټول مرتب آثار د منځه ځی

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۵۷

۱۹۹ ماده:

(۱) د عدت د پوره کیدو تر مخه هیڅوک یې دمپړه څخه نه شی کولی چه د معتدی سره ازدواج وکی.

(۲) په لاندنیو مواردو کښی په ښځه عدت لازمپړی:

۱- په هغه حالت کښی چه د زوجینو ترمنځ جدایی په صحیحی نکاح یا فاسدی نکاح کښی د دخول یا صحیح خلوت یا فاسد خلوت څخه وروسته په صحیحی نکاح کښی صورت موندلی وی، عام له دی چه دا جدایی د رجعی، یا بائن صغری یا باین کبری طلاق په اساس صورت موندلی وی.

۲ - په هغه حالت کښی چه جدایی د لعان، عیب، دمهر دکموالی، دبلوغ دخیار، دنفقی د نه ورکولو، فسخ، په فاسدی نکاح کښی د متارکی یا په شبهی سره د وطی په سبب صورت موندلی وی.

۲۰۰ ماده:

که مپړه په صحیحی نکاح کښی د دخول څخه تر مخه یا د هغی څخه وروسته مپړشی، پر ښځه عدت لازمپړی.

۲۰۱ ماده:

(۱) د طلاق عدت او دفسخی دتولو انواعو عدت د داسی ښځی د پاره چه د صحیحی نکاح کی پری په حقیقی یا حکمی توگه دخول شوی وی او حامله نه وی، دری پوره حیضونه دی، که حیضه کیږی.

(۲) په هغه حیض کښی چه طلاق یا جدائی صورت موندلی، نه حسابیږی.

۲۰۲ ماده:

د هغی ښځی دپاره چه صغیره وی یا بی حیض قطع شوی وی یا منکوحه چه د بلوغ عمرته رسیدلی وی خو نه حیضه کیږی، په طلاق یا فسخ کښی یی عدت پوره دری میاشتی دی.

۵۸ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

۲۰۳ ماده:

که مراهمی او هغی ښځی چه حیض یی قطع شوی وی او خپل عدت یی د میاشتی په حساب شروع کړی وی او د دری میاشتو دپوره کیدو تر مخه حیضی شی، دهغوی عدت پوره دری حیضه دی.

۲۰۴ ماده:

(۱) دعادی ښځی عدت چه دوام لرونکی پاکی ولری اونه حیضه کیږی پوره یو کال دی، په دی شرط چه معتده د دی مودی په اوږدو کښی حیضه نه شی. په هغه صورت کی چه په لومړنی کال کښی حیضه شی، نوءدت د دوه یم کال په پای کښی چه معتده په کښی حیضه نه شی، پوره کیږی.

(۲) که په دوه یم کال کښی هم حیضه شی، نوءدت په درېیم کال کښی د وینو دلیدو سره سم او که په درېیم کال کښی یی وینه ونه لیده، دهغی کال په پای کښی یی عدت پوره کیږی.

۲۰۵ ماده:

که ښځی په دوام لرونکی وینی توتید و داسی عادت پیدا کړی وی چه خپل میاشتنی عادت یی هیرکړی وی، نو د داسی ښځی عدت د طلاق یا فسخ کیدو وروسته، پوره اووه میاشتی دی.

۲۰۶ ماده:

د حاملی ښځی عدت د حمل د پوره زیږیدو سره پوره کیږی، په دی شرط چه د حمل د اعضا وو تشکیل پوره یا یوه حصه یی ظاهر شوی وی.

۲۰۷ ماده:

د مرگ عدت څلور میاشتی اولس ورځی دی، مگر داچه ښځه حامله وی، په دی صورت کښی ددی قانون د (۲۰۶) مادی درج شوی حکم تطبیقیږی.

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۵۹

۲۰۸ ماده:

که میړه د خپلی ښځی د عدت دپوره کیدو ترمنځه مړشو، د طلاق عدت بیځی لغو او د دی قانون د (۲۰۷) مادی د درج شوی حکم سره سم د وفات عدت لازمیری، عام له دی چه دا طلاق د میړه په صحت یا د مرگ په مرض کښی واقع شوی وی.

۲۰۹ ماده:

که میړه د مرگ په مرض کښی خپله ښځه بی د هغی د رضا څخه په بائن طلاق، طلاقه کی او دعدت په اوږدو کښی مړ شی، ښځه د میراث حق لری، په طلاق او وفات دواړو کښی چه د هریو د عدت موده اوږده وه هغه به پوره کوی.

۲۱۰ ماده:

که میړه د بائن صغری د طلاق معتدی سره دعدت په اوږدو کښی ازدواج وکی او بیایی طلاقه کی، په دی صورت کښی ښځه دپوره مهر حق لری، نوی عدت به پوره کوی که څه هم دا طلاق د دخول څخه ترمنځه واقع شوی وی.

۲۱۱ ماده:

عدت د طلاق د واقع کیدو، وفات، فسخ، جدایی او یا په فاسده نکاح کښی د متارکی سره یو ځای پیل کیږی.

دوه یمه فرعه - دعدت نفقه

۲۱۲ ماده:

هرنوع جدایی چه دمیړه له خوا واقع کیږی، عام له دی چه طلاق وی یا فسخ، دعدت د نفقی د ساقطیدو موجب نه گرځی، که څه هم میړه په هغی کښی قصورونه لری د لاندنیو معتدو نفقه پر میړه لازمه ده:

۶۰ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

۱ - د رجعی، بائن صغری، بائن کبری معتده، عام له دی چه ښځه حامله وی او که نه وی.

۲ - د لعان، ایلاء او خلع معتده، مگر داچه د نفقی څخه یی ابراء ورکړی وی.

۳ - د هغی معتدی چه جدایی د اسلام څخه د هغی د میړه د ځان ژغورلو په سبب صورت موندلی وی.

۴ - هغه معتده چه میړه د نکاح د عقد د بلوغ د خیاب او ادراک په سبب فسخ کړی وی.

۵ - هغه معتده چه د هغی جدایی د میړه د مرند کیدو په اثر یا د داسی فعل د ارتکاب په اثر صورت موندلی وی، چه د مصاهرت د حرمت موجب وگرځی.

۲۱۳ ماده:

د هغی معتدی نفقه چه د نکاح عقد یی د بلوغ د خیاب، د نفقی د کموالی یا د میړه د معیوبیت په سبب فسخ شوی وی، نه ساقطیږی. خو په دی شرط چه معتده په پورتنیو مواردو کښی قصور ونه لری.

۲۱۴ ماده:

هرنوع جدایی چه د ښځی د قصور او غوښتنی په سبب واقع شوی وی، د عدت د نفقی د سقوط موجب کیږی. په ذکر شوی صورت کښی که څه هم د جدایی سبب د عدت د پوره کیدو تر مخه له منځه تللی وی، معتده بیا د نفقی حق نه لری.

۲۱۵ ماده:

د میړه د وفات په صورت کښی، ښځه د نفقی حق نه لری عام له دی چه حامله وی او که نه وی.

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۶۱

۲۱۶ ماده:

که د معتدی نفقه د میړه له خوا ونه ټاکل شی او معتده هم د عدت تر پای پوری د هغی غوښتنه ونه کی، د عدت نفقه ساقطیږی.

لسم مبحث - د اولاد حقوق

لومړی فرعه - نسب

لومړی جزء - په صحیحی نکاح کی د نسب ثبوت

۲۱۷ ماده:

د حمل کمه موده شپږ میاشتې او زیاته موده یی یو کال دی.

۲۱۸ ماده:

په صحیح ازدواج کښی دهری ښځی طفل میړه ته منسوبیږی، په دی شرط چه د ازدواج په عقد کښی د حمل کمه موده تیره شوی وی دمیړه او د ښځی ترمنځ یوځای والی او صحیح خلوت ثابت وی.

۲۱۹ ماده:

که ښځه د ازدواج د عقد څخه وروسته د شپږو میاشتو څخه په کمه موده کښی طفل وزیږوی، نو طفل میړه ته نه منسوبیږی. مگر داچه میړه یی د زنا د لاری څخه د طفل نسبت ځان ته وکی.

دوه یم جزء - د جدائی او دمیړه د مرگ وروسته، د نسب ثبوت

۲۲۰ ماده:

که د طلاق یا وفات معتده د میړه د طلاق یا وفات څخه وروسته د یوه کال څخه په زیاته موده کښی وزیږیږی، د داسی معتدی د نسب دعوی نه اوریدله کیږی. مگر داچه د طلاق په صورت کښی پخپله

۶۲ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

میرپه او د وفات په صورت کښی د میرپه ورته، د طفل نسبت خپل ځان ته وکی.

۲۲۱ ماده:

که طلاقه شوی یا بنسټه د خپل میرپه د مرگ څخه وروسته د خپل عدت په پوره کیدو اقرار وکی، د هغوی د طفل نسبت میرپه ته هغه وخت ثابتیږی چه زیریدنه د اقرار څخه وروسته د شپږو میاشتو څخه په کمه موده کښی یا د میرپه د طلاق یا وفات څخه دیوه کال نه په کمه موده کښی صورت موندلی وی.

درېم جزء - په فاسده نکاح کښی او د شبهي په دخول کښی د نسب ثبوت

۲۲۲ ماده:

(۱) د بنسټی طفل په فاسده نکاح کښی هغه وخت میرپه ته منسوبیږی چه طفل کم تر کمه شپږ میاشتو وروسته د دخول د نېټی څخه زیریدلی وی.

(۲) د متارکي یا جدائی په حالت کښی، طفل هغه وخت میرپه ته منسوبیږی چه کم تر کمه د یوه کال په اوږدو کښی زیریدلی وی.

۲۲۳ ماده:

د نسب د ثبوت په حالت کښی که څه هم نکاح فاسده وی یا دخول په شبهي سره صورت موندلی وی، د خپلوی مرتب آثار لکه نقه، میراث، حرمت او داسی نور ثابتیږی.

څلورم جزء - په نسب اقرار

۲۲۴ ماده:

په نسب ثبوت د زوی ولی د اقرار په وسیله که څخه هم د مرگ په

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۶۳

مرض کبندی وی، هغه وخت صورت موندلی شی چه:

۱ - اقرار کوونکی په داسی عمر کبندی وی چه اقرار کړه شوی د هغه زوی کیدلی شی.

۲ - اقرار کړه شوی معلوم نسب ونه لری.

۳ - ممیز اقرار کړه شوی د اقرار کوونکی د عوی تصدیق کی.

۲۲۵ ماده:

د نسب اقرار د بنځی یا معتدی په وسیله، هغه وخت ثابتیږی چه میږه د بنځی اقرار تصدیق یا د بنځی له خوا ثابتوونکی دلیلونه اقامه شوی وی.

۲۲۶ ماده:

که د چا نسب معلوم نه وی او دبل چا په پلار ولی یا مور ولی اقرار وکی، د هغه نسب هغه وخت ثابتیږی چه:

۱ - اقرار کوونکی په داسی عمر کی وی چه د اقرار کړه شوی زوی کیدلی شی.

۲ - اقرار کړه شوی د اقرار کوونکی دعوی تصدیق کړی.

په دی صورت کبندی د پلار ولی او زوی ولی حقوق د یو په بل ثابتیږی.

۲۲۷ ماده:

په نسب اقرار د زوی ولی، پلار ولی او مور ولی نه بهر په بل چا تاثیر نلری، مگر داچه تصدیق یی کړی وی.

۲۲۸ ماده:

که دچا نسب معلوم وی او د زوی په صفت ونیول شی، د نسب د ثبوت آثار لکه نفقه، د حضانت اجوره، میراث، د مصاهرت حرمت او د طلاق شوی بنځی حرمت پری نه مرتبیږی.

۶۴ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

دوه یمه فرعه - رضاع

۲۲۹ ماده:

د طفل د شیدو ورکولو اجوره د هغه چا په غاړه ده چه د هغه د نفقی په ورکولو مکلف وی. دا اجوره د طفل د تغذیې په مقابل کښی ورکول کیږی.

۲۳۰ ماده:

مورچه ترڅو د میړه د نکاح په قید یا د رجعی طلاق په عدت کښی وی. طفل ته د شیدو دورکولو د اجوری حق نه لری.

۲۳۱ ماده:

که مور خپل طفل ته دبائن طلاق دعدت په اوږدو کښی یا د هغی د پوره کیدو وروسته، شیدی ورکی، د اجوری حق لری.

۲۳۲ ماده:

مور د دوه کلونو څخه له زیاتی مودی، طفل ته د شیدو د ورکولو د اجوری حق نه لری.

۲۳۳ ماده:

که بله ښځه بی له اجوری یا د هغی اجوری څخه چه د طفل مور یی غواړی، په کمه اجوره د طفل شیدو ورکولو ته حاضره شی، مور د شیدو ورکولو حق نه لری.

۲۳۴ ماده:

کومه اجوره چه د شیدو ورکولو له امله مورته ټاکل شوی، د طفل د پلار د مړینی له امله نه ساقطیږی او د مړی د ترکی څخه دنورو قرضونو په څیر اداء کیږی.

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۶۵

۲۳۵ ماده:

کومه ښځه چه طفل ته د هغه د زیریدو د نیټې څخه تر دوه کلونو پورې شیدې ورکي، د طفل رضاعي مور او د کوم سړي دیوځای والی څخه چه د هغې شیدې پیدا شوی، د طفل رضاعي پلار گڼل کیږي او د دی قانون د (۸۴) مادې درج شوی حکمونه ور باندې تطبیقېږي.

درېمه فرعه - حضانت

۲۳۶ ماده:

(۱) حضانت د طفل دساتنی او پالنې څخه په هغې مودی کښی عبارت دی، چه طفل د ښځې ساتنی او پالنې ته محتاج وی.
(۲) حضانت د هغه چا حق دی چه د دی قانون په اساس تنظیم شوی دی.

۲۳۷ ماده:

نسبی مور د زوجیت په اوږدوکی او د جدایی وروسته د طفل د ساتنی او پالنې په باره کښی د لومړیوالی حق لری، خو په دی شرط چه د حضانت د شرطونو لرونکی وی.

۲۳۸ ماده:

کومه ښځه چه د طفل حضانت په غاړه اخلي باید چه عاقله، بالغه او امینه وی چه د طفل ضایع کیدل د هغې دبی پروایی له امله متصور نه وی، او د طفل د ساتنی او پالنې توان ولری.

۲۳۹ ماده:

کومی ښځې چه د طفل د حضانت حق لری، د حق لرلو د درجې په ترتیب په لاندی ډول دی:

۱ - مور، د مور مور او یا تر هغې پورته.

۲ - دپلار مور.

۶۶ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

- ۳ - اعیانی خور.
- ۴ - اخیافی خور.
- ۵ - علای خور.
- ۶ - د اعیانی خور لور.
- ۷ - د اخیافی خور لور.
- ۸ - د علای خور لور.
- ۹ - اعیانی ترور.
- ۱۰ - اخیافی ترور.
- ۱۱ - علای ترور.
- ۱۲ - د پلار اعیانی ترور.
- ۱۳ - د پلار اخیافی ترور.
- ۱۴ - د پلار علای ترور.*
- ۱۵ - دمور عمه.
- ۱۶ - د پلار عمه.

۲۴۰ ماده:

که د دی قانون د (۲۳۹) مادې اشخاص موجود نه شو یا د حضانت د شرطونو اهلیت ونه لری، د حضانت حق د طفل عصبه ووته د میراث په ترتیب انتقالیږی.

۲۴۱ ماده:

که د دی قانون د (۲۳۹ - ۲۴۰) مادو درج شوی اشخاص موجود نه وو یا د حضانت د شرطونو اهلیت ونه لری نو طفل د ساتنې او پالنې د پاره د ذوی الارحامو د جملې څخه نږدې محرم ته د حق لرلو د درجې په ترتیب، لاندنیو اشخاصو ته سپارل کیږی:

---

* په ۲۳۹ ماده کې ایزاد د تعدیلاتو په برخه کې راغلی.

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۶۷

۱ - دمور پلار.

۲ - اخیافی ورور.

۳ - د اخیافی ورور خوی.

۴ - اخیافی تره.

۵ - اعیانی ماما.

۶ - علائی ماما.

۷ - اخیافی ماما.

د کاکا لور، د عمی لور، د ماما لور او د ترور لور (د خاله لور) د هلکانو د حضانت حق نه لری. د کاکا زوی، د عمی زوی، د ماما زوی، او د ترور زوی (د خاله زوی) د جنکیانو د حضانت حق نه لری.

۲۴۲ ماده:

که له یوه څخه زیات اشخاص د حضانت حق ولری، قاضی کولی شی هغه شخص انتخاب کی چه د طفل په گټه وی.

۲۴۳ ماده:

که د حضانت حق په یوه قانونی سبب ساقط شی، نو کله چه سبب د مینځه ولاړ شی، دا حق بیرته عودت کوی.

۲۴۴ ماده:

د حضانت اجوره په پلار لږمه ده او دا درضاع او نفقی څخه جدا ده، که طفل د شخصی شتمنی خاوند وی نو د حضانت اجوره د هغه د شتمنی څخه ور کوله کیږی، مگر دا چه پلاریی په تبرعی صورت ورکی.

۲۴۵ ماده:

(۱) مورچه ترڅو د نکاح په قید یا درجعی طلاقو په عدت کښی وی، د حضانت داجوری حق نه لری.

۶۸ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

(۲) که د طفل مور د بائن طلاق په عدت کی وی یا یی د طفل د محرم سره نکاح کړی وی او یا د هغه په عدت کښی وی، د حضانت د اجوری حق لری.

۲۴۶ ماده:

که څوک د حضانت د اجوري په ورکولو مکلف وي خو غریب وی او د طفل یوه محرمه د هغه حضانت بی له اجوري په غاړه واخلي، نو هغه څوک چه د حضانت حق لري، کولي شي چه دور کوتي حضانت بی له اجوری په غاړه واخلي او یا یی هغه چاته پرېږدي چه اجوره نه غواړی.

۲۴۷ ماده:

که څوک د حضانت د اجوري په ورکولو مکلف وي او شتمن وي او طفل هم شتمن وي، طفل د مثلي اجوري په مقابل کښي مورته سپارل کیږی، که څه هم دا اجوره د طفل د شتمني څخه ور کول شی.

۲۴۸ ماده:

که ښځه ناشزه شي او د طفل عمر د پنځو کلونو څخه زیات وي، محکمه کولي شي چه د زوجینو څخه هریو چه د طفل په گټه وي هغه ته یی تسلیم کي.

۲۴۹ ماده:

د هلک د حضانت موده پوره اووه کاله او دجلی پوره (۹) کاله ده.*

۲۵۰ ماده:

محکمه کولي شي چه د دي قانون د (۲۴۹) مادې درج شوي د حضانت موده اوږده کي. خو په دي شرط چه د دوه کلونو څخه زیاته نه وي.*

---

* د درېیمې گڼې ضمیمه د تعديلاتو برخې ته دې مراجعه وشي.

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۶۹

۲۵۱ ماده:

که ثابتہ شي هغه څوک چه د طفل حضانت په غاړه لري د طفل په گټه نه وي، که څه هم پلار يې وي، په دې صورت کښی محکمه کولي شي چه طفل دساتني او پالنې دپاره هغه چاته وسپاري چه په دوه یم درجه کښي د حضانت حق لری.*

۲۵۲ ماده:

مور چه ترڅو د نکاح او عدت په قید کي وي، نه شي کولي چه طفل د ځان سره بي د هغه د پلار د اجازی سفر ته ویسی.

۲۵۳ ماده:

که حاضنه د مور څخه پرته بل څوک وي، نو نه شي کولي چه د طفل د ولي د اجازی په غیر هغه د ځان سره سفرته ویسي.

۲۵۴ ماده:

د طفل پلار نه شي کولي چه د حضانت په موده کښي د حاضني د اجازي په غیر، طفل د ځان سره سفرته ویسی.

۲۵۵ ماده:

کومه ښځه چه مېړه نه لري او د نفقي قدرت هم نه لري، نفقه به یی محرم ولي ترهغی ورکوی چه د محرم ولي سره یو ځای اوسیږی.

---

* ۲۵۱ ماده کې ایزاد د تعديلاتو برخې ته دې مراجعه وشي.

۷۰ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

څلورمه فرعه - د نفقي ورکول

لومړۍ جزء - د اولاد نفقه

۲۵۶ ماده:

نفقه د ټولو انواعو سره د صغیر هلک د پاره ترهغه وخته پورې چه د کسب او کار قدرت پیدا کي، او د صغیري جلی. د پاره ترهغه وخته پورې چه ازدواج وکي، د پلار په غاړه ده.

۲۵۷ ماده:

د بالغ زوي نفقه چه د کسب او کار قدرت نه لري او فقیروي او همدا رنگه د بالغې فقیرې لور نفقه، ترڅو چه واده شي، د پلار په غاړه ده.

۲۵۸ ماده:

(۱) دهلک یا جلی. د نفقي مصرف چه د کسب او کار خاوندان وي د هغوي د عایداتو څخه تأمینېږي او که عایداتو يې نفقه نه پوره کوله نو پاتي برخه نفقه يې د پلار په غاړه ده.

(۲) که دهلک او جلی. د کسب او کار عایدات د هغوی د نفقي د اندازي څخه زیات وي، زیاته برخه عایدات د پلار له خوا ذخیره کیږي، د بلوغ څخه وروسته هغوي ته ورکول کیږي.

۲۵۹ ماده:

که پلار خپل اولاد ته د نفقي ورکولو قدرت و نه لري او د کسب او کار څخه هم عاجز وي، د نفقي د ورکولو مکلفیت هغه ولي ته انتقالیږي چه د پلار پسي درجۍ کښی واقع دی.

۲۶۰ ماده:

که پلار غریب وي او د کسب او کار قدرت ولري، د اولاد د نفقي ورکول دهغه د ذمي څخه نه ساقطیږي. په دي صورت کښي هغه ولي

مدنی قانون/ تمهیدی باب ٧١

چه دپلار پسي درجي کښی واقع دی د پلار د شتمني پوری د اولاد په نفقی ورکولو مکلف دی.

٢٦١ ماده:

کوم طفل چه پلار نه لري او د مشخصي شتمني مالک هم نه وي، نوکه د طفل خپلوان ځيني اصول وي او ځيني يي د اصولو حواشي وي، نفقه يي په راتلونکي ترتيب ورکول کيږي:

١ - که يواځي اصول يا يواځي حواشي وارثان وي، د طفل نفقه په اصولو لازمه ده عام له دي چه وارثان وي او که نه وي.

٢ - که اصول او حواشي دواړه وارثان وي، د طفل د نفقي ورکول د هغوی د ميراث د حصي په اندازي لازميږي.

٢٦٢ ماده:

پلار د خپل زوي د ښځي په نفقي ورکولو مکلف نه دی، مگر داچه ترمخه يي د هغي د ورکولو وعده کړي وي، په دي صورت کښي به نفقه په زوي د هغه تر شتمني پوري پور وي.

٢٦٣ ماده:

زوجين کولي شي چه د خپل اولاد د نفقي د مصرف په باره کښي صلحه وکي. که صلحه د نفقي د لازمي اندازي څخه په کمه اندازه شوي وي، پلار د نفقي په پوره کولو مکلف دی، او که صلحه د نفقي د لازمي اندازي څخه په زياته اندازه وي او د فاحش تفاوت سره يي صورت موندلی وي، پلار د زياتي اندازي په ورکولو نه مکلف کيږي.

۷۲ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

دوه یم جزء - د پلرونو او خپلوانو نفقه

۲۶۴ ماده:

دمور، پلار، نیکونو، او نیاگانو نفقه که د کسب قدرت ولري او که يې ونه لري خو چه فقير وي د هغه اولاد په غاړه ده چه شتمن وي عام له دي چه اولاد زوي وي يا لور، صغير وي او که کبير.

۲۶۵ ماده:

که څوک فقير وي او د جسمي، عقلي او عصبي مرضونو له امله د کسب او کار قدرت ونه لري دهغه نفقه د ميراث د حصي په تناسب د شتمنو خپلوانو په غاړه ده.

۲۶۶ ماده:

د اصولو او فروعو د نفقي څخه په غير، نفقه د دين په اختلاف ساقطيري.

۲۶۷ ماده:

د خپلوانو نفقه د هغوي د غوښتنې د نېټې څخه لازميري.

پنځمه فرعه - د مالونو اداره

لومړی جزء - ولايت

۲۶۸ ماده:

(۱) د اهليت نقصان لرونکو اولادونو د مالونو ولايت په لومړي درجه کښي د پلار بيا د صحيح نيکه دي. خو په دي شرط چه دپلار له خوا وصي نه وي ټاکل شوي.

(۲) ولي او وصي نه شي کولي چه بي د صلاحيت لرونکي محکمي له اجازي د هغه د مال د پالني او ساتني څخه ځان وژغوري.

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۷۳

۲۶۹ ماده:

ولي هغه وخت کولي شي چه د ولايت پوري د مربوطو حقوقو څخه استفاده وکي چه د خپلو مالونو په باره کښي د عين حقوقو د استفادي کولو پوره اهليت ولري.

۲۷۰ ماده:

ولي کولي شي چه دکومو اشخاصو مالونه د هغه د ولايت لاندې دي، د دې قانون د حکمونو سره سم د هغوي د مالونو د اداري او پالنې په منظور، تصرف وکي.

۲۷۱ ماده:

که داهليت ناقصو اشخاصو ته يو مال په تبرع ورکول شي او دا شرط شوي وي چه ذکر شوی مال دي د ولي د ولايت لاندې نه ايښودل کيږي نو په استثنائي توگه دارنگه مالونه د ولي د ولايت څخه ويستل کيږي.

۲۷۲ ماده:

ولي نه شي کولي د هغه اشخاصو مالونه چه د ده د ولايت لاندې دي بي د صلاحيت لرونکي محکمي داجازي څخه، چاته په تبرع ورکي.

۲۷۳ ماده:

(۱) ولي نه شي کولي بي د صلاحيت لرونکي محکمي داجازي څخه د خپل ولايت لاندې اشخاصو په منقولو مالونو کښي داسي تصرف وکي چي په هغی کی پخپله د ولي يا د هغه دښځي يايي تر څلورمي درجي پوري د خپلوانو گټه وي.

(۲) ولي نه شي کولي چه د خپل ولايت لاندې اشخاصو عقار د هغه دين په گروي کښي ورکي چه د ده په ذمه وي.

۷۴ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

۲۷۴ ماده:

پلار نه شي کولي بي د صلاحيت لرونکي محکمي د اجازي د خپل ولايت لاندې اشخاصو په غير منقولو مالونو، لکه تجارتخانه او قيمتي پايو او مالي سندونو کښې چه د شل زرو افغانيو څخه زيات قيمت ولري، تصرف وکي. په داسي مواردو کښي به محکمه د تصرف د جواز په باره کي د حکم د صادرولو څخه ځان نه ژغوري. مگر دا چه د پلار تصرف د هغه د ولايت لاندې اشخاصو د مالونو د تلفولو يا د مال د قيمت د پنځمې حصي د قيمت څخه د زيات غبن سبب شي.

۲۷۵ ماده:

که د اهليت نقصان لرونکي شخص مورث وصيت کړي وي چه ولي دي په ميراثي مال کښې تصرف نه کوي، نو ولي نه شي کولي چه بي د صلاحيت لرونکي محکمي د اجازي او نظارت څخه په هغي کښي تصرف وکي.

۲۷۶ ماده:

ولي نه شي کولي بي د صلاحيت لرونکي محکمي د اجازي څخه د خپل ولايت لاندې اشخاصو په مالونو کښي لاندېني تصرفونه وکي:

- ۱ - قرض ورکول يا قرض اخيستل.
- ۲ - تر هغي مودې پوري په اجاره ورکول چه د رشد د عمر څخه وروسته دوام کوي.
- ۳ - هغه تجارت ته دوام ورکول چه د اهليت نقصان لرونکي شخص پوري مربوط وي.
- ۴ - د داسي هبي يا وصيت قبولول چه د ټاکلو ذمه واريو سره يو ځاي وي.

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۷۵

۲۷۷ ماده:

(۱) که صغیر د شپاړس کلني عمر ته رسيدلي وي، ولي کولي شي چه د تجارت د پاره څه پيسي ورکي، خو په دي شرط چه د صلاحيت لرونکي محکمي څخه يي اجازه اخيستی وي.

(۲) د تجارت اجازه مطلقه وي او که مقيده، دولی په مرگ يا عزل د مينځه نه ځي.

۲۷۸ ماده:

د ماذون صغیر تصرفونه په هغه حدودو کښی چه صلاحيت لرونکي محکمي ورته پخپل مال کښی اجازه ورکړی د هغه شخص په څيردی چه د رشد عمر ته رسيدلی وی.

۲۷۹ ماده:

پلار کولي شي يو عقد دخپل ولايت لاندي شخص په نامه په خپل حساب يا دبل شخص په حساب منعقد کي. مگر دا چه قانون د هغي په خلاف حکم کړي وي.

۲۸۰ ماده:

نيکه نه شی کولی بی د صلاحيت لرونکي محکمي د اجازي دخپل ولايت لاندي اشخاصو په مالونو کښی تصرف وکي يا داسي صلحه وکي چه د هغوي په ضرر وي يا د هغوی د تأميناتو څخه تنازل وکي او يا په کښی کموالي راوړی.

۲۸۱ ماده:

ولي مکلف دي چه د خپل ولايت لاندي اشخاصو د مالونو پوره فهرست د ولايت دپيل څخه د دوه مياشتو په اوږدو کښی يا دهغي نېټي څخه چه د ولايت لاندي شخص د شتمني مالک شوی ترتيب کي او د صلاحيت لرونکی محکمي مربوطی اداري ته يي وړاندی کی.

۷۶ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

۲۸۲ ماده:

ولی کولی شی چه د خپل ولایت لاندې مالونو څخه دخپل ځان یا دبل شخص نفقه تأمین کي، خو په دی شرط چه د هغوی نفقه د قانون له حیثه لازم گڼل شوی وی.

۲۸۳ ماده:

که د ولایت لاندی شخص عمر پوره اتلسو کلونو ته ورسیري، د ولي ولایت پای ته رسیږي، مگر دا چه د حجر دسببونو څخه په یوه سبب صلاحیت لرونکي محکمي د ولایت په دوام باندی حکم کړی وی.

۲۸۴ ماده:

که دولي دبد تصرف له امله د شخص مالونو ته چه د ده د ولایت لاندی دی ضرر متوجه شی، محکمه کولی شی چه د ولی ولایت سلب او یایي واک محدود کی.

۲۸۵ ماده:

که ولي غایب وگڼل شی یا د یوه کال څخه په زیات حبس محکوم شی، محکمه به د هغه د ولایت په متوقف کولو حکم صادر وی.

۲۸۶ ماده:

که د دی قانون د (۲۸۴، ۲۸۵) مادو سره سم د ولي ولایت سلب، محدود یا متوقف شی، نو دموجه سببونو د لیري کیدو سره او د واک لرونکي محکمي په قرار د هغه د ولایت حق بیرته اعاده کیږي.

۲۸۷ ماده:

که دپلار د فاحشو خطا گانو له امله د شخص مالونو ته چه يي د ولایت لاندی دي خساره ورسیري، مسئول دي، نیکه په دي مورد کښی دوصي په څیر مسؤلیت لری.

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۷۷

۲۸۸ ماده:

ولي يا ورته ئى مكلف دي چه د ولايت لاندی شخص مالونه چه د رشد عمر ته ورسیرې ورته يي تسليم کى، او که يي په کښى تصرف کړې وو، نو دتصرف د ورځى د نرخ سره سم د هغى قيمت ورکى.

دوه يم جزء - وصايت

اول - د وصي ټاکل

۲۸۹ ماده:

وصي بايد چه عادل، کفايت لرونکي او دپوره اهليت لرونکى وى او د هغه چا سره چه د ده د وصايت لاندی واقع کيږى شريک دين ولرى.

۲۹۰ ماده:

لاندینی اشخاص د وصى په حيث نه شى ټاکل کيږى:

۱- که څوک دعمومي آدابو يا د عفت منافي جرمونو کښى د محکمی په قطعى حکم محکوم شوى وى.

۲- که څوک بد شهرت ولرى يا د خپل ژوند د تأمين دپاره مشروع سبب ونه لرى.

۳- که څوک د محکمي په قطعى حکم په افلاس محکوم شوى وى او حيثيت يي نه وى اعاده شوى.

۴- که څوک ترمخه د محکمي په قطعى حکم د ولايت يا وصايت څخه عزل شوى وى.

۵- که څوک دپلار يا نيکه دمرگ څخه ترمخه په ليکلي توگه د وصايت له حقه محروم کړى شوى وى.

۶- که څوک پخپله يا دهغه يو اصل يا فرعه يا بنسځه د اهليت د نقصان لرونکي سره قضائى جگړه او يا کورنى اختلاف ولرى چه د هغى په اثر د اهليت د نقصان لرونکى ښيگڼو ته د ضرر ويره موجوده وى.

۷۸ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

دوه یم - اختیاری وصی

۲۹۱ ماده:

(۱) پلار کولی شی چه د خپل اهلیت نقصان لرونکی اولاد یا په ګیده کښی ثابت حمل د پاره اختیاری وصی وټاکي، همدارنګه تبرع کوونکی کولي شی چه ددی قانون د (۲۷۱) مادي په حالت کښی اختیاری وصی وټاکي.

(۲) په داسي مواردو کښی د وصی اختیار د رسمی یا عرفی وصایت خط په وسیله کیږي چه د پلار یا تبرع کوونکی په لیک یا امضاء شوی وی یا په ذکر شوو سندونو کښی د هغوی د امضاء یا د ګوتی تصدیق شوی وی.

۲۹۲ ماده:

پلار او وصی کولي شی چه د اختیاری وصی په باره کښی دخپل تصمیم څخه رجوع وکي.

۲۹۳ ماده:

که چا د وصیت کوونکی په ژوند کښی وصیت قبول کړی وی، نه شی کولي چه ورڅخه وګرځي مګر داچه ترمخه یي د وصایت څخه ګرځیدل د خپلی ارادی پوری مربوط کړی وی.

۲۹۴ ماده:

د وصایت ردول باید چه د وصایت کوونکی په ژوند کښی صورت ونیسی او هغه پري خبرشي.

۲۹۵ ماده:

که چا د دی قانون د (۲۹۴) مادي ددرج شوو حکمونو سره سم وصیت رد کړی وی، نه شی کولي چه د وصیت کوونکی د مرګ وروسته هغه قبول کي.

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۷۹

۲۹۶ ماده:

د وصی اختیار هغه وخت نافذ ګڼل کیږي چه دواک لرونکی محکمي له خوا تأیید شوی وی.

درېم - قضائی وصی

۲۹۷ ماده:

که د اهلیت د نقصان لرونکی شخص یا په ګیډه کښی د ثابت حمل د پاره اختیاری وصی پیدا نه شی، محکمه به وصی ټاکي، وصایت په ګیډه کښی د ثابت حمل دپاره د حمل د زیږیدو وروسته د زیږیدلي دپاره هم نافذ دی، مګر دا چه محکمي د هغه په عوض نوی وصی ټاکلی وی.

۲۹۸ ماده:

(۱) محکمه کولی شی د ضرورت په وخت کښی د اهلیت د نقصان لرونکی د پاره دیوه څخه زیات وصیان وټاکي، وصیان نه شی کولی دخپل وصیت لاندی شخص په مالونو کښی په ځانګړی توګه تصرف وکي مګر داچه تصرف بیخي د اهلیت د نقصان لرونکی په ګټه وی.
(۲) که د وصیانو ترمنځ اختلاف پیدا شی نو کوم تصمیم چه محکمه نیسی د عمل کولو وړ دی.

۲۹۹ ماده:

په لاندنیو حالونو کښی به محکمه خاص او مؤقت وصی ټاکي:
۱- که د اهلیت د نقصان لرونکی ښیګڼی او د وصی، یا د هغه دښځی یا دوصی د یوه اصل یا فرعی یا د هغه چا دښیګڼو سره چه وصی یي قانوني نماینده وی ټکر وکي.

۸۰ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

۲ - په هغه حالت کېنې چې د اهلیت نقصان دپاره مال تبرع شوی وی او داسې شرط ایښودل شوی وی چې ذکر شوی مال دی د ولی د ولایت لاندې نه ایښودل کېږي.

۳ - په هغه صورت کېنې چې د وصایت اجرا چه دایمي وصي د هغه د خاصو صفتونو فاقد دي ایجاب کړي.

۳۰۰ ماده:

محکمه به په لاندنیو حالونو کېنې مؤقت وصي ټاکي:

۱ - په هغه حالت کېنې چې محکمه دولی ولایت متوقف کی او د اهلیت نقصان لرونکی بل ولی ونه لري.

۲ - په هغه حالت کېنې چې وصایت پخپله دوصی په غوښتنه متوقف شوی وی.

۳ - په هغه حالت کېنې چې مؤقتي عوامل د وصیت د اجراء کولو مانع گرځیدلي وی.

۳۰۱ ماده:

محکمه کولی شی د اهلیت د نقصان لرونکی د دعوو د حل او فیصلي دپاره د جکړی وصي وټاکي، که څه هم د اهلیت نقصان لرونکی د شتمني مالک نه وی.

۳۰۲ ماده:

وصي کولي شی په ټولو هغو مواردو کېنې چې د وصیت د اجراء کولو واک لري بل څوک د وکیل په حیث وټاکي، وکیل د وصی د مرگ یا د وصایت لاندې شخص د مرگ سره یو ځای معزول کېږي.

۳۰۳ ماده:

د دی قانون د (۲۹۹، ۳۰۰، ۳۰۱) ما دو د درج شوو اشخاصو وظیفی چې د وصی په حیث ټاکل شوی، هغه وخت پای ته رسیږي چې

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۸۱

د وصایت موضوع ترسره شوی وی یا د و وصایت ټاکل شوی موده تیره شوی وی.

څلورم - د وصی مکلفیتونه

۳۰۴ ماده:

وصی نه شی کولی د واک لرونکی محکمی د اجازي په غیر د وصایت لاندی شخص په مالونو کښی راتلونکی تصرفونه وکی:

۱ - اخیستل، خرڅول، مقایضه، شراکت، گرو، پور ورکول او بل هر نوع تصرف چه د ملکیت د انتقال د عینی حق د اثبات موجب وگرځی.

۲ - د هغه پور حواله ورکول چه د اهلیت نقصان لرونکی یی دبل چا په ذمه لری یا په هغه دپور د حوالی قبولول.

۳ - د مالونو ایښودل د بهره برداری په منظور او د هغی تصفییه یا د ناقص اهلیت لرونکی په حساب د پور اخیستل.

۴ - د دری کلونو څخه د زیاتی مودی د پاره د زراعتی ځمکو په اجاری ورکول، او د یوه کال څخه د زیاتی مودی د پاره د عمارت په اجاری ورکول.

۵ - د اهلیت د نقصان لرونکی د عقار تر دومره مودی پوری په اجاره ورکول چه د هغه د رشد د عمر د رسیدو وروسته یو کال دوام وکی.

۶ - د داسی تبرعاتو قبولول یا ردول چه د شرط پوری مربوط وی.

۷ - د اهلیت د نقصان لرونکی د شتمنی څخه د هغه چا نفقه ورکول چه په ذمه یی لازم ده، مگر دا چه لازمی نفقه د محکمی په قطعی حکم ثابت شوی وی.

۸ - صلحه او حکمیت.

۸۲ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

- ۹ - د هغه التزاماتو ترسره کول چه په ترکه یا د اهلیت د نقصان لرونکی په ذمه ثابت وی، مگر داچه په دی باره کښی د محکمی قطعی حکم صادر شوی وی.
- ۱۰ - د دعوو اقامه کول، مگر داچه د هغی په تأخیر کښی د اهلیت د نقصان لرونکی ضرر یا د هغه د حقوقو دضایع کیدو ویره وی.
- ۱۱ - د حقوقو او دعوو څخه تیریدل، یا د محکمی په داسی حکمونو قناعت چه د عادی اعتراض قابلیت ولری یا د دعوی د اقامه کیدو وروسته د داسی اعتراضونو څخه تیریدل، او د محکمی د حکمونو په مقابل کښی دغیر عادی اعتراضونو اقامه کول.
- ۱۲ - د تأمیناتو څخه تیریدل یا د هغی کموالی په دی شرط چه د اهلیت د نقصان لرونکی په ضرر وی.
- ۱۳ - د اهلیت د نقصان لرونکی مالونو د خپل ځان یا ښځی یا د څلورمی درجی پوری د خپلوانو دپاره یا دهغه چا دپاره چه وصی د هغه نائب وی، په اجاره ورکول.
- ۱۴ - د اهلیت د نقصان لرونکی په واده مصرف کول.
- ۱۵ - د تعلیمی مصرفونو یا د داسی مصرفونو ورکول چه د اهلیت نقصان لرونکی د یو ټاکلی کسب د اجراء کولو دپاره هغی ته ضرورت لری.

۳۰۵ ماده:

- (۱) وصی مکلف دی چه د وصایت لاندی شخص ټول عایدات د نفقی او نورو مصرفونو چه د محکمی له خوا ټاکل شوی، د وضع کیدو وروسته، د محکمی د امانت په حساب یا په هغه بانک کښی چه د محکمی له خوا معرفی کیږی د هغه په نامه په ودیعت کښیږدی.
- (۲) همدارنگه وصی باید ټولی قیمت لرونکی پانی، گانی، او داسی نور چه محکمه یی لازم گنی په ودیعت کښیږدی، د وصی دا اجراءات

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۸۳

باید چه د پنځلس ورځو په اوږدو کښی د عایداتو یا د ذکر شوو شیانو د تسلیمیدو وروسته ترسره شی.
(۳) وصی نه شی کولی هغه څه چې بی په بانک کښی په ودیعت ایښی دی د محکمی د اجازی په غیر واخلی.

۳۰۶ ماده:

وصی مکلف دی چې کومی دعوی د اهلیت په نقصان لرونکی اقامه کیږی دهغی پوری د مربوطو اجراآتو سره یو ځای، محکمی ته اطلاع ورکی او په دی باره کښی د محکمی د امرونو پیروی وکی.

۳۰۷ ماده:

وصی مکلف دی دکلنی حساب صورت او دهغی پوری مربوط سندونه د نوی کال دپیل کیدو ترمنځه مربوطی محکمی ته وړاندی کی.

۳۰۸ ماده:

که د وصایت لاندی شخص شتمنی دلس زرو افغانیو څخه زیاته نه وی، محکمه کولی شی چې وصی د لازمی حساب د صورت د ترتیب او وړاندی کولو څخه معاف کی.

۳۰۹ ماده:

که د وصی پر ځای بل څوک وټاکل شی، وصی مکلف دی دوصایت د پای ته رسیدو د نېټی څخه د دیرش ورځو په اوږدو کښی د خپل وصایت لاندی شخص د مالونو دحساب صورت ترتیب او محکمی ته وړاندی کی.

۳۱۰ ماده:

د وصایت اجراء کول اصلاً بی له اجوری دی، محکمه په استثنائی ډول کولی شی د وصی د غوښتنی په اساس دیوه ټاکلی کار په مقابل

۸۴ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

کښی داجوری یا مکافات دورکولو امر وکی، مگر د اجوری ورکول
چه د غوښتنی د مودی ترمخه وی په هیڅ صورت جواز نه لری.

پنځم - د وصایت پای

۳۱۱ ماده:

په لاندنیو حالونو کښی د وصی وظیفه پای ته رسیږی:

- ۱ - د اهلیت د نقصان لرونکی مرگ.
- ۲ - د اهلیت د نقصان لرونکی عمر اتلسو کلونو ته رسیدل مگر دا
چه د محکمی په قرار د اتلس کلنی د عمر څخه ترمخه د وصایت په
دوام امر شوی وی یا داچه د اهلیت نقصان لرونکی ذکر شوی عمر ته
درسیدو په وخت کښی معتوه یا لیونی وی.
- ۳ - د ولي د ولایت بیرته اعاده کیدل.
- ۴ - د هغه کار پای ته رسیدل چه خاص وصی د هغی د اجراء کولو
دپاره ټاکل شوی دی.
- ۵ - د وصی عزل یا دهغه د استعفی قبولول.
- ۶ - د وصی د قانونی اهلیت نشتوالی یا د هغه غیاب یا مرگ.

۳۱۲ ماده:

وصی په لاندنیو حالونو کښی عزل کیږی:

- ۱ - که د دی قانون د (۲۸۹، ۲۹۰) ما دو د وصیت څخه
دمحرومیدو د درج شوو سببونو څخه یو سبب پیداشی.
- ۲ - که د اهلیت نقصان لرونکی شخص د مالونو په اداری کښی
اهمال یا بد تصرف وکی یا د هغه د وصایت په دوام کښی د اهلیت
نقصان لرونکی گټو ته تاوان وی.

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۸۵

۳۱۳ ماده:

وصی مکلف دی د وصایت د پای ته رسیدو د نېټې څخه د دیرش ورځو په موده کښی د خپلی اداری لاندی مالونه سره د حساب د صورت او د هغی پوری مربوط سندونه قایم مقام یا پخپله د اهلیت نقصان لرونکی ته که د رشد عمر ته رسیدلی وو او یا که مړ شوی وو نو د هغه ورثی ته تسلیم کی د تسلیمیدو وروسته دی د حساب صورت او د مالونو تسلیمیدل د محکمی مربوطی اداری ته وړاندی کی.

۳۱۴ ماده:

که وصی مړ شی یا حجر کړی شوی یا غایب و پیژندل شی، د هغه ورثه یا هغه څوک چه یی قایم مقام دی د مالونو په تسلیمولو او د حساب د صورت په وړاندی کولو مکلف کیږی.

۳۱۵ ماده:

محکمه کولی شی چه د وصی د غوښتنی له امله د وصایت لاندی ټول یا یوه حصه مالونه د اداری کولو دپاره پخپله د اهلیت نقصان لرونکی ته چه (۱۶) کلنی عمر ته رسیدلی وی اجازه ورکی، که د وصی غوښتنه رد شوه، نو د محکمی د آخرنی قرار د نېټی څخه د یوه کال دتیریدو تر مخه نه شی کولی چه خپله غوښتنه بیا محکمی ته وړاندی کی.

۳۱۶ ماده:

د اهلیت د نقصان لرونکی شخص تعهد یا ابراء چه د رشد عمر ته رسیدلی وی د وصی په گټه هغه وخت اعتبار لری چه وصی د هغه د مال پوری مربوط آخرنی د حساب صورت ترتیب او وړاندی کړی وی.

۸۶ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

۳۱۷ ماده:

(۱) د اهلیت نقصان لرونکی شخص چه د مالونو د ادارې کولو اجازه ورکړې شوی وی، مکلف دی د مالونو د کلني حساب صورت مربوطې محکمې ته وړاندې کي، کله چه محکمه په حساب غور کوي د وصي نظريه به اخلي.

(۲) محکمه کولي شي چه امر وکي د اجازي ورکړې شوي شخص کلني خالص عايدات پخپله د محکمې د امانت په حساب يا په يوه بانک کښي د پس انداز په توگه په ودیعت کښيښودل شي. په دې صورت کښي اجازه ورکول شوي شخص نه شي کولي بي د محکمې د اجازي څخه د هغې څخه استفاده وکي.

۳۱۸ ماده:

که اجازه ورکول شوي شخص د مالونو په اداره کښي د دې قانون د (۳۱۷) مادې د درج شوو حکمونو په خلاف اجراءات وکي يا پخپله اداره کښي بد تصرف وکي يا داسي سببونه پيدا شي چه د اجازي ورکړې شوي شخص د تصرف د دوام له امله د هغه د ادارې لاندې مالونه د ضرر سره مخامخ وي. محکمه کولي شي چه پخپل ابتکار يا د څارنوال د غوښتنې يا د يوه علاقه لرونکي شخص د غوښتنې په سبب، د اجازي ورکړې شوي شخص د دليلونو د اوریدلو وروسته، ورکړې شوي اجازه محدوده يا سلب کړي.

درېيم جزء - حجر

۳۱۹ ماده:

(۱) بالغ شخص دليونتوب، معتوهيت، سفاقت يا غفلت په سبب په حجر محکومېږي او ترهغه وخته دوام کوي چه محکمې د هغې په ليري کولو حکم نه وي کړي.

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۸۷

(۲) محکمه به د دی قانون د درج شوو حکمونو سره سم د هغه شخص د مالونو د اداری دپاره چه حجر کړی شوی دی، قیم ټاکی.

۳۲۰ ماده:

د حجر کړی شوی د پالنی مصرفونه د ټولو مصرفونو څخه وړاندی گڼل کیږی.

۳۲۱ ماده:

(۱) که محکمی یو شخص د سفاهت یا غفلت په سبب د مالونو په اداره کښی په حجر محکوم کړی وی، محکمه کولی شی چه دیوی حصی مالونو اداره د حجر کړی شوی په وسیله مجازکی.
(۲) په پورتنی صورت کښی د هغه اهلیت نقصان لرونکی پوری مربوط حکمونه چه د مالونو په اداره کولو کښی ورته اجازه کړه شوی وی تطبیقیری.

۳۲۲ ماده:

د دی قانون د (۲۸۹، ۲۹۰) مادو درج شوی شرطونه د قیم په باره کښی اعتبار لری او همدارنگه د وصی پوری مربوط ټول حکمونه د هغه په باره کی د تطبیق وړ دی.

خلورم جزء - غایب او ورک شوی

۳۲۳ ماده:

هغه څوک چه د قانونی اهلیت لرونکی وی، که دیوه کال یا د هغی څخه د زیاتتی مودی دپاره غایب شی او د دی غیابت په اثر د هغه گتی د خطر سره مخامخ شی په راتلونکی حالونو کښی به محکمه د هغه له خوا وکیل ټاکی:

۱ - په هغه حالت کښی چه ورک وی او مړی او ژوندی ئی معلوم نه وی.

۸۸ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

۲ - په هغه حالت کښې چې د افغانستان څخه د باندې د هغه د اوسیدلو او اقامت ځای معلوم نه وي او د غایب له خوا د مربوطو کارونو اداره یا د قایم مقام په اجرا آتو نظارت ناممکن وي.

۳۲۴ ماده:

که غایب شخص تر مخه د ځان دپاره عام او تام وکیل ټاکلي وي او ذکر شوی وکیل د وصی پورې د ټولو مربوطو شرطونو لرونکی وي، محکمه به د هغه وکالت تأییدوي او د هغې په غیر به بل څوک د وکیل په حیث ټاکي.

۳۲۵ ماده:

د وصی پورې ټول مربوط حکمونه د غایب شخص د وکیل په باره کښې هم د تطبیق وړ دي.

۳۲۶ ماده:

(۱) که څوک د څلورو کلونو څخه زیات ورک شوی وي او په غالب گمان د هغه د مرگ تصور کیدلي شي، دارنگه شخص دواک لرونکی محکمی په حکم مې پیژندل کیږي او په نورو مواردو کښې د هغې مودی تشخیص چه تر هغې وروسته، ورک شوی شخص، مې شوی پیژندل کیږي، د محکمی رای پورې مربوط دي.

(۲) محکمه به د ورک شوی شخص د ژوند یا مرگ د معلومولو د پاره د ممکنو وسیلو څخه استفاده کوي.

۳۲۷ ماده:

که د دی قانون د (۳۲۶) مادی د درج شوی حکمونو سره سم د ورک شوی شخص په مرگ حکم شوی وي، بنسخته يي د مرگ دعدت په تیروولو مکلفه ده، او ټوله متروکه يي د هغه وارثینو ترمنځ تقسیميږي چه د مرگ د حکم د صادريدو په وخت کښې د میراث حق لرونکی وپیژندل شي.

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۸۹

۳۲۸ ماده:

د غیابت حالت هغه وخت پای ته رسېږي چه د هغی موجبہ سببونه د مینځه ولاړ شی یا غایب شخص مړ شی، او یا دا چه غایب شخص د واک لرونکی محکمی په حکم مړ شوی وییژندل شی.

پنځم جزء - قضائی مرستی

۳۲۹ ماده:

که څوک کون او گنگ یا پوند او کون، یا پوند او گنگ وی او ونه شی کړي چه خپله اراده په صریح ډول بنسکاره کی، محکمه کولی شی د داسی شخص دپاره ددی قانون د (۳۰۴) مادی د درج شوو تصرفونو د مرستی دپاره، قضائی مرستیال و ټاکي.

۳۳۰ ماده:

د دی قانون د (۳۰۳) مادی درج شوی حکمونه په قضائی مرستیال تطبیقېږي.

شپږم جزء - نظارت

۳۳۱ ماده:

(۱) محکمه کولی شی د وصی، قیم او د غایب د وکیل د اجراآتو د مراقبت په منظور، یو څوک د ناظر په توگه وټاکي.
په هغه صورت کښی چه مصلحت ایجاب کړي، د کار د جریان خخه مربوطه محکمه او یا څارنوال خبر کړي.
(۲) نائب یا وکیل مکلف دی چه د ناظر استیضاح ته دمالونو د اداري، د سندونو د تحقق او د هغی پوری مربوطو پانو په باره کښی ځواب ووايي.

۹۰ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

(۳) که نائب یا وکیل موجود نه وی، ناظر به د مربوطې محکمې څخه د نوی نائب یا وکیل د ټاکلو غوښتنه کوي.

(۴) د نائب یا وکیل د ټاکلو د نېټې پورې به ناظر د داسې کارونو اجراء کولو ته اقدام کوي چه په تأخیر کښې يې ضرر تصور کيدای شي.

۳۳۲ ماده:

د ناظر د ټاکلو، عزل، استعفی اجوری او مسئولیت په باره کښې، د نائب یا وکیل پورې مربوط حکمونه تطبیقېږي.

۳۳۳ ماده:

که د نظارت موجب سببونه د مینځه ولاړ شي، محکمه به د ناظر وظیفې ته خاتمه ورکوي.

اووم جزء - جزاگانې

۳۳۴ ماده:

(۱) که وصی په هغه وظیفو کښې چه د دی قانون د حکمونو سره سم د هغې په اجرا کولو مکلف وی، د قصور ارتکاب کوونکی شي یا د محکمې په صادر شوی قرار کښې اهمال وکي، محکمه کولی شي، د قانون د ټاکل شوو جزاگانو په نظر کښې نیولو سره، وصی په نقدی جرمې چه دلس زرو افغانیو څخه زیاته نه وی سره دټولی اجوری یا د هغې د یوې برخې په محرومیت او په عزل یا د ذکر شوو جزاگانو څخه په یوې محکوم کی.

(۲) په هغه صورت کښې چه وصی د جزاء ورکولو لازمی چاری بی له دی چه د اهلیت نقصان لرونکی ته ضرور سېږي جېیره کی یا محکمې ته قانع کوونکی عذرونه ښکاره کی، محکمه کولی شي چه

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۹۱

د هغه په براءت یا د دی مادی د درج شوو جزاگانو په تخفیف حکم وکی.

۳۳۵ ماده:

که نائب هغه وظیفی چه د دی قانون د درج شوو حکمونو سره سم د هغی په اجراء کولو مکلف دی اخلال کی او د هغی په سبب د اهلیت نقصان لرونکی شخص ته خساره ورسیری، د هغه مسئولیت د خساری په جیره کولو کښی، په اجوره باندی د نیول شوی وکیل د مسئولیت د حدودو تابع دی.

۳۳۶ ماده:

ددی قانون د (۳۳۴، ۳۳۵) مادو درج شوی حکمونه په قیم، په قضائی مرستیال، د غایب په وکیل، په خاص وصی، او مؤقتی وصی تطبیقیری.

دوه یم قسمت- حکمی اشخاص

لومړی مبحث - عمومی حکمونه

۳۳۷ ماده:

حکمی شخص هغه معنوی شخص دی چه د حقوقی اهلیت لرونکی وی او د ټاکلو هدفونو په اساس د جمعیت یا مؤسسی، یا شرکت په شکل تشکیلیری.

۳۳۸ ماده:

حکمی شخصیت په دوه نوعه دی:

۱ - عمومی عام شخصیت چه د دولت رکنونو، فرعی ادارو د هغی د مربوطو شعبو سره او عمومی تأسیساتو ته شامل دی.

۹۲ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

۲ - خاص حکمی شخصیت، چه د خصوصی افرادو د ارادي څخه پیدا کیږي لکه وقف، جمعیتونه، مؤسسی، مدنی یا تجارتي شرکتونه مگر دا چه قانون دارنگه شخصیتونه عام کړي وی.

۳۳۹ ماده:

د هغه اشخاصو مجموعه چه دیو حکمی شخصیت د شرطونو او عناصرو لرونکی دی، د قانون په وسیله د حکمی شخص په حیث پیژندل کیدای شی.

۳۴۰ ماده:

هر حکمی شخص دیو ممثل لرونکی وی چه د هغه د ارادی نمایندگی کوی.

۳۴۱ ماده:

حقیقی شخصیت د ټولو هغو حقوقو لرونکی دی چه د قانون په وسیله ټاکل شوی دی. مگر هغه حقوق چه د حقیقی شخصیت پوری منحصر وی.

۳۴۲ ماده:

(۱) حکمی شخصیت د راتلونکو خصوصیاتو لرونکی دی:

۱ - ځانگړی مالي حقوق او وجایب.

۲ - د هغه اهلیت چه په اساسنامی کښی تحدید شوی او قانون هغه مجاز گڼلې وی.

۳ - د اقامه حق او د دعوي دفع.

۴ - داوسیدلو د ځانگړی ځای لرل او هغه د هغه ځای څخه عبارت دی چه په کښی یې مرکزی اداره واقع وی.

(۲) دکومو شرکتونو چه اصلي مرکز د باندی وی او ځانگی یې په افغانستان کښی د قانون سره سم اجازه ورکول شوی وی، د هغی

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۹۳

مرکزی اداره د افغانستان د قانون له نظره دهغه ځای څخه عبارت ده
چه په افغانستان کښی یی د فعالیتونو اداره موجوده ده.

دوه یم مبحث - وقف

۳۴۳ ماده:

وقف عبارت دی د مالکانه تصرف څخه د مال بندول او دگټی ورکول
یی دی د خیر کارونو ته.

۳۴۴ ماده:

وقف، حکمی شخصیت دی او د اساسنامی په وسیله تثبیتیری.

۳۴۵ ماده:

د وقف پوری د مربوطو چارو د پاملرنی د پاره د او قافو په نامه یوه
دولتی اداره موجوده ده، چه د هغی عایدات او مصرفونه د وقف
د لازمی شرطونو سره سم د هغی د اساسنامی په حدودو کښی اداره
او مراقبت کوی. مگر دا چه خاصو قوانینو بل ډول حکم کړی وی.

۳۴۶ ماده:

وقف د ځانگړی حقوقو او وجایبو لرونکی دی د هغه قرضونو په
ورکولو مکلف دی چه د اساسنامی د شرطونو سره سم مصرف شوی
وی.

۳۴۷ ماده:

د وقف صحت، د هغی څخه رجوع په مصرفونو او لازمی شرطونو
کښی تغییر یا د وقف کړه شوی مال بدلول، د وقف کوونکی له خوا
هغه وخت اعتبار لری، چه په مربوطو دفترونو کښی ثبت شوی وی.

۹۴ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

۳۴۸ ماده:

د دی قانون د (۳۴۷) مادې درج شوی اجراءات په خاصو دفترونو کښې چه د اسنادو د ثبت په اداره کښې د دی منظور د پاره ټاکل شوی، ثبتیږي.

۳۴۹ ماده:

که د ثبت کوونکي سره د وقف د سند په باره کښې کومه مانع ظاهره شي موضوع د پریکړې او تصمیم د پاره مربوطې محکمې ته استول کیږي.

۳۵۰ ماده:

که وقف د دی قانون د درج شوو حکمونو سره سم صورت نه وی موندلی، د اعتبار وړ نه گڼل کیږي.

۳۵۱ ماده:

د وقف د استحقاق څخه محرومیدل یا د وقف څخه رجوع کول په مربوطې محکمې کښې صورت مومي. هغه اشخاصو ته چه محرومیدو یا د استحقاق څخه یې درجوع کولو اراده شوی، د موضوع څخه خبر ورکول کیږي، چه خپل دلیلونه محکمې ته ښکاره کی.

۳۵۲ ماده:

که د وقف سند په داسې تصرف چه قانوناً منع یا باطل وی مشتمل وی یا وقف کوونکي قانوني اهلیت ونه لري، داسنادو د ثبت اداره به په داسې مواردو کښې د هغې ثبت کولو ته اقدام نه کوي.

۳۵۳ ماده:

که وقف د غیر صحیح شرط پوري مشروط شوی وی، وقف صحیح او شرط باطل دی.

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۹۵

۳۵۴ ماده:

- (۱) وقف په دایمی یا مؤقتی توگه جواز لری.
- (۲) وقف د جومات او عامه مؤسسو د پاره په مؤقتی توگه صورت نه شی موندلی.
- (۳) خاص وقف مؤقتی دی او د وقف کوونکی دوو طبقو اولادی خخه زیات جواز نه لری.

۳۵۵ ماده:

- د خیرییه امورو وقف هغه وخت جواز لری چه د اسلام دسپیڅلی دین او ملی منافعوله نظره د خیر کار وگڼل شی.

۳۵۶ ماده:

- (۱) د منقولو او نا منقولو مالونو وقف جواز لری.
- (۲) په نامنقولو مالونو کښی دیو شریک جزء وقف جواز نه لری، مگر دا چه جلا او ټاکل شوی وی.

۳۵۷ ماده:

- د هغو شرکتونو سهمونه چه مجاز فعالیت لری، وقف کیدای شی.

۳۵۸ ماده:

- د وقف کوونکی اظهارات د وقف کره شوی مال په باره کښی د لفظونو او معنی گانو په اساس اعتبار لری.

۳۵۹ ماده:

- (۱) وقف کوونکی نه شی کولی چه دټول یا دیوی حصی عام وقف خخه رجوع وکی مگر د هغی د مصرفونو د لارو دپاره کولی شی چه د دی قانون د حکمونو په حدودو کښی د ثبت په وخت کښی، شرطونه ټاکلی شی.

۹۶ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

(۲) وقف کوونکي نه شي کولی چه د جومات او عمومي تأسيساتو په وقف کښي يا کوم شي چه ورته وقف شوی تغيير راوړي.

۳۶۰ ماده:

د وقف په عمومي شرطونو کښي تغيير په صريحه توگه او د دی قانون د درج شوو حکمونو سره سم صورت نيسي.

۳۶۱ ماده:

وقف کوونکي کولی شي چه د دی قانون د حکمونو په حدود وکښي د وقف د ثبت په وخت کښي د راتلونکو حقوقو څخه استفاده شرط کي:

۱ - ورکول او محرومول.

۲ - زیاتوالی او نقصان.

۳ - تغيير.

۴ - بدلول.

۳۶۲ ماده:

د وقف کړه شوی مال بدلول د اوقافو د اداري د منظوریدو وروسته په مربوط دفتر کښي ثبتیږي.

۳۶۳ ماده:

د وقف کوونکي اقرار يا دبل چا د شخص د نسب په باره کښي چه قرائن د اقرار په دروغو موجود وي، په وقف کړه شوو تاثیر نه لري.

لومړی فرعه-په وقف کښي حق لرل

۳۶۴ ماده:

که وقف خپلوانو ته شوی وي او د وقف کوونکي مقصد معلوم نه وي، يا يی د مصرف ځای معلوم نه وي يا ورته بيخي د مصرف کولو

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۹۷

د ضرورت احساس نه وی یا دا چه د وقف حاصلات د ضرورت وړ
مصرف څخه زیات وی، د وقف ټول حاصلات یا د هغی پاتی برخه د
محکمې په اجازه د والدینو په اولاد او د وقف کوونکي په نږدی
محتاجو خپلوانو د هریو د ضرورت په اندازی په مصرف رسیږی.

۳۶۵ ماده:

(۱) وقف کوونکي نه شی کولی چه د خپل مال د درېیمې حصی څخه
زیات غیر وارث خلکو ته یا ځینی وارثینو ته یا د خیرکارونو ته وقف
کی.

(۲) د مال درېیمه حصه د شخص د شتمنی په تناسب د هغه د مرگ په
وخت کښی سنجول کیږی.

۳۶۶ ماده:

(۱) وقف کوونکي کولی شی چه خپل ټول مال گردو وارثینو ته وقف
کی.

(۲) که وقف کوونکي د مرگ په وخت کښی وارث ونه لری، کولی
شی چه خپل ټول مال هرچاته چه یی غواړی وقف کی.

۳۶۷ ماده:

(۱) د وقف کوونکي اولاد، میړه یا ښځه او د هغه والدین هغه وخت د
وقف څخه د درېیمې حصی مال څخه زیات د حق خاوندان کیږی چه د
هغوی د میراث وړلو حق په کوم سبب نه وی ساقط شوی، د استحقاق
ویشل د میراث د حکمونو سره سم عملی کیږی او د هغوی د مرگ په
صورت کښی اولادونو ته یی نقلیږی.

(۲) که د حق لرونکو څخه کوم یو ترمخه یوه اندازه مال بی له عوض
څخه د وقف کوونکي څخه اخیستی وی، د هغه استحقاق د وقف د
مال څخه ساقطیږی. که یی د خپل استحقاق څخه کم مال اخیستی

۹۸ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

وی د هغی د تفاوت د دی قانون د (۳۶۸) مادی د حکمونو په نظر کښی نیولو سره، مستحق کیږی.

۳۶۸ ماده:

وقف کوونکی کولی شی دخپل اولاد وقف کړی شوی مال استحقاق چه د هغه په ژوند کښی مړه شوی وی، د مړی فرعی ته د دی قانون د (۳۶۷) مادی د حکمونو سره سم تسلیم کی، په دی شرط چه ذکر شوی فرعه د وقف کوونکی د مړینی تر مخه ژوندی وی.

۳۶۹ ماده:

که څوک د دی قانون د (۳۶۷) مادی د حکمونو سره سم د وقف کړی شوی مال مستحق گرځیدلی وی، هیڅوک نه شی کولی چه هغه د ټول یا دیوی برخی څخه محروم کی، او یا داسی شرط کښینودل شی چه د استحقاق څخه د محرومیدو موجب وگرځی، مگر د دی قانون د درج شوو حکمونو سره سم.

۳۷۰ ماده:

کوم قتل چه میراث وړونکی د میراث څخه محرومه وی، د وقف کړی شوی مال څخه د هغه د استحقاق مانع کیدونکی هم گرځی.

۳۷۱ ماده:

(۱) که وقف کوونکی داسی شخص چه د دی قانون د حکمونو سره سم ثابتہ حصه ولری، د وقف څخه محروم کی، د هغه ثابتہ شوی حصه ورکول کیږی او پاتی په نورو اشخاصو چه د وقف څخه محروم شوی نه دی په وقف کښی د هغوی د حصو په تناسب توزیع کیږی.
(۲) د ثابتی حصی دعوی د وقف کوونکی د مړینی وروسته تر یوه کال پوری د اعتبار ورده.

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۹۹

۳۷۲ ماده:

که وقف کړی شوی دخپل استحقاق څخه تیرشی یابل چاته د ټول یا یوی برخی اقرار وکی، د هغه دا کار جواز نه لری.

۳۷۳ ماده:

که وقف کوونکی داسی شرط کنیږدی چه د وقف د بنیگنو یا د حق لرونکو د بنیگنو مخالف وی، وقف صحیح دي مگر شرط د اعتبار وړ نه دی.

۳۷۴ ماده:

کوم کور چه داوسیدلو دپاره وقف شوی وی د هغی څخه بی د اوسیدلو بله گټه اخیستل یا کوم کور چه بی د اوسیدلو بل شی ته وقف شوی وی، اوسیدل په هغی کښی مجاز دی، خو په دی شرط چه محکمی د هغی په خلاف قرار نه وی صادر کړی.

۳۷۵ ماده:

(۱) که وقف په طبقو مرتب شوی وی، اصل د بل چا فرعه نه محجوبوی، که اصل مړ شی نو د هغه استحقاق د هغه فرعی ته انتقالیږی.

(۲) د وقف د حاصلاتو تقسیم د یوی طبقی د مینځه تللو په سبب تغییر نه کوی، په دی صورت کښی حصی د یوی فرعی څخه بلی فرعی ته د دی مادی د لومړی فقری د درج شوو حکمونو سره سم نقلیږی، مگر په هغه صورت کښی چه که په کښی تغییر رانشی نو دیوه حق لرونکی دمحرومیدو موجب گرځی.

۳۷۶ ماده:

(۱) که وقف په طبقو مرتب شوی وی او په یوی طبقه کښی حق لرونکی پیدانه شی، د وقف استحقاق د دی قانون د حکمونو سره سم د هغی څخه وروسته طبقی ته نقلیږی.

۱۰۰ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

(۲) که په لومړنۍ طبقه کښې وروسته حق لرونکی پیدا شي د هغوی حق بېرته اعاده کېږي.

دوه یمه فرعه - د وقف تقسیم

۳۷۷ ماده:

(۱) وقف کوونکی باید چه د وقف په سند کښې د حق لرونکو حصه جلا او وټاکي. که د وقف کوونکي د شرطونو سره سم، حصه د یو خو حق لرونکي پورې تعلق ونيسي، هغوی کولي شي چه د خپلو حصو د جلا والي غوښتنه وکي.

(۲) که وقف کړه شوی مال نه شو تقسیمېدلی او یا یی په تقسیم کښې کلي ضرر متصور وو، د خرڅولو غوښتنه او د هغی د قیمت تقسیم د هر یو حق لرونکي د حصي په تناسب صورت موندلی شي.

۳۷۸ ماده:

د عمومی وقف ناظر کولی شي چه د وقف د تقسیم او د عمومی وقف پوری د مربوطی حصي جلا والي و غواړي.

۳۷۹ ماده:

د وقف تقسیم د هغی غوښتنی په اثر چه محکمی ته وړاندی کېږي صورت نیسي، ترسره شوی تقسیم نه فسخه کېږي.

درېیمه فرعه - د وقف اداره

۳۸۰ ماده:

وقف کوونکی به د وقف په سند کښې یو شخص د وقف شوو مالونو د اداری چارو د نظارت د پاره او د هغی په دوران کي اچولو او په مستحقینو د دوي د حصو په تناسب د حاصلاتو د توزیع کولو د پاره

مدنی قانون/تمهیدی باب ۱۰۱

چه دوقف سند په کښی تصریح شوی وی، ټاکی. د هغه د وظیفو او صلاحیتونو حدودو به دهغه چا چه وروسته نظارت کوی، ټاکی.

۳۸۱ ماده:

ناظر نه شي کولي بي د محکمې د اجازی د وقف په حساب دپور غوښتنه وکی، دعادي التزاماتو قبولول د دی مقصد د پاره چه د وقف اداره پري وشی او په دوران کښی واچول شی دپورتنی حکم څخه مستثنی دی.

۳۸۲ ماده:

که محکمه وقف کړه شوی مال تقسیم کی یا د حق لرونکو حصه په کښی ترمخه ټاکل شوی وی، نو هریو حق لرونکی چه د قانونی اهلیت لرونکی وی د محکمې له خوا د خپلی مربوطی حصي د ناظر په حیث ټاکل کیږی.

۳۸۳ ماده:

د عمومی وقف نظارت د اوقافو د اداری وظیفه ده. دا اداره به د وقف کړه شوو مالونو پوری مربوطی چاری د اساسنامی سره سم تنظیم، تصرف او اداره کوی.

۳۸۴ ماده:

محکمه نه شی کولی د وقف شوو مالونو د اداری دپاره دیوه څخه زیات ناظر وټاکی، مگر په هغه صورت کښی چه دیوه څخه په زیاتو کښی گټه متصوره وی. په دی حالت کښی محکمه واک لری چه زیات ناظران وټاکی او کولي شی چه د هریو د پاره د وقف یوه برخه تخصیص کی، هر ناظر د خپلی اداری په ټاکلي ساحه کښی مستقل دی.

۱۰۲ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

۳۸۵ ماده:

که یوه حق لرونکی د وقف د نظارت حق ولری، نوبل شخص د وقف د ناظر په حیث نه شی ټاکل کېدای، په هغه صورت کېنې چې د حق لرونکو په مینځ کې داسې څوک پیدا شی چې د نظارت اهلیت ولری محکمه به د هغه ناظر د ولایت پای چې تر مخه ټاکل شوی اعلاموی.

۳۸۶ ماده:

ناظر په وقف شوو مالونو کېنې امین او د حق لرونکو له خوا وکیل گڼل کېږی.

۳۸۷ ماده:

ناظر مکلف دي چې ټول مصرفونه د هغه طرز العمل سره سم چې محکمې ټاکلي تر سره کي مگر دا چې روان عرف دهغی مخالف وی.

۳۸۸ ماده:

(۱) که وقف شوو مالونو ته یا د هغی حاصلاتو ته د ناظر د کلي قصور څخه ضرر ورسېږی د رسیدلي خساري د جیبري مسئول دی.
(۲) که رسیدلي ضرر د ناظر د جزئی قصور څخه پیدا شوی وی نو هغه وخت درسیدلي ضرر ضامن گڼل کېږی چې د نظارت وظیفه د اجوري په مقابل کېنې اجراء کی.

۳۸۹ ماده:

(۱) که د وقف د حسابونو پوري مربوطه دعوی په محکمه کېنې دایره وی او ناظر د سندونو په ښکاره کولو مکلف شی نو په هغه صورت کېنې چې ناظر ونه شی کولي چې خپل حسابونه په ټاکلی موده کېنې په مستنده توگه ښکاره کی یا د حسابونو د تصفیې په باره کېنې د محکمې دامرونو اطاعت ونکړی محکمه کولی شی چې هغه په نقدي جزاء چې د پنځو زرو افغانیو څخه زیاته نه وی محکوم کی. د

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۱۰۳

تکراریدو په صورت کښی ترلس زرو افغانیو پوری محکومیدای شی.

(۲) د ناظر محرومیدل د ټولی یا یوی برخی اجوری څخه هم جواز لری.

۳۹۰ ماده:

که ناظر د حسابونو د تأخیر په باره کښی معقول عذر وړاندی کی، محکمه کولی شی د هغه په براءت یا د دی قانون د (۳۸۹) مادی د درج شوی مجازات په کموالي حکم وکی.

۳۹۱ ماده:

که د وقف پوری د مربوطی دعوی باندی د غور په وخت کښی د ناظر د عزل موجب سببونه پیداشی، محکمه کولی شی د نظارت څخه د هغه په عزل کیدو حکم وکی.

۳۹۲ ماده:

ترڅو پوری چه د وقف پوری د مربوطی دعوی حکم قطعیت نه دی پیدا کړی، محکمه به په موقتی توگه بل څوک د ناظر په حیث ټاکی.

۳۹۳ ماده:

د ناظر اقرار د بل چا په نظارت اعتبار نه لری.

۳۹۴ ماده:

ناظر د محکمی په اجازه کولی شی هر کال د وقف د حاصلاتو څخه دوه په سلوکښی د وقف شوی مال د مصرفونو، ترمیم او تعمیر د پاره د امانت په حساب تحویل کی یا هغه د هغه تصمیمونو سره سم چه د محکمی له خوا نیول کیږی مصرف کی او په دوران کښی یی واچوی.

۱۰۴ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

۳۹۵ ماده:

که ناظر یا حق لرونکی په سلو کی دوه د وقف د حاصلاتو څخه تحویلول چه د دی قانون د (۳۹۴) مادی سره سم یې صورت موندلی وی، گټور ونه گڼی، کولی شی چه د هغه تعدیلول یا لغو کول د محکمی څخه و غواړی.

۳۹۶ ماده:

که د وقف شوو مالونو د تعمیر او ترمیم د پاره د هغه پیسو څخه زیات ضرورت پیداشی چه د دی قانون په (۳۹۴) مادی کښی درج شوی، ناظر به د ذکر شوو پیسو د زیاتوالي غوښتنه د محکمی څخه کوی.

۳۹۷ ماده:

محکمه کولی شی د ضرورت په وخت کښی د وقف شوو مالونو د تعمیر او ترمیم د پاره د وقف شوی مال یوه برخه خرڅه کی.

څلورمه فرعه - د وقف پای ته رسیدل

۳۹۸ ماده:

مؤقتی وقف د ټاکلي مودی په پوره کیدو یا د ټولو هغه خلکو د منځه تللو په نسبت چه مال ورته وقف شوی، پای ته رسیږی.

۳۹۹ ماده:

وقف په هره حصه کښی دهغه د حق لرونکی په دمیځه تللو سره پای ته رسیږی، که څه هم د ټاکلي مودی د پوره کیدو ترمنځه یا د پاتی حق لرونکو د هغی طبقی په د میځه تللو سره چه د هغه دمیځه تللو سره وقف آخر ته رسیږی، صورت موندلي وی، په دی شرط چه وقف کوونکی د حصی نقلول پاتي حق لرونکو ته نه وي تصریح کړی. په دی صورت کښی وقف د ذکر شوی طبقی د ټولو حق لرونکو د میځه تللو او د ټاکلي مودی په پوره کیدو سره پای ته رسیږی.

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۱۰۵

۴۰۰ ماده:

که وقف په ټولو ثابتو حصو کښې پای ته ورسېږي، نو د وقف کړه شوی مال ملکیت، که وقف کوونکی ژوندی وو پخپله هغه ته او که مړ شوی وو حق لرونکو ته انتقالېږي. که حق لرونکی نه وو نو د وقف کړه شوی مال ملکیت هغه اشخاصو ته انتقالېږي چه د وقف کوونکی په ژوند کښې د وارثانو د جملې څخه پېژندل شوی وی او که هغوی هم نه وو نو د دولت مال گڼل کېږي.

۴۰۱ ماده:

که وقف په ټولو نااثبتو حصو کښې پای ته ورسېږي، نو د وقف کړه شوی مال ملکیت که وقف کوونکی ژوندی وو پخپله هغه ته او که هغه ژوندی نه وو هغه چاته انتقالېږي چه د وقف کوونکی په ژوند کښې د وارثانو د جملې څخه پېژندل شوی وی، که وارث نه وو د وقف کړه شوی مال ملکیت د دولت دی.

۴۰۲ ماده:

(۱) که وقف کړه شوی مال داسی خراب شی چه د هغی بیا آبادول یا بدلول ممکن یا گټور نه وی، وقف پای ته رسېږي. همدارنگه که د هر حق لرونکی حصه چه د هغه د حاصلاتو حصه ناخیزه اندازی ته کمه شی، وقف پای ته رسېږي.

(۲) د وقف پای د علاقې لرونکو اشخاصو په غوښتنه او د محکمې په قرار صورت مومی، د هغه وقف کړه شوی مال ملکیت چه وقف یې پای ته رسیدلی وی، که وقف کوونکی ژوندی وو پخپله هغه ته او که مړ وو هغه چاته انتقال مومی چه د وقف د پای ته رسیدو په وخت کښې حق لرونکی پېژندل شوی وی.

۱۰۶ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

درېیم مبحث - جمعیتونه

لومړۍ فرعه - عمومي حکمونه

۴۰۳ ماده:

(۱) جمعیت د داسې حقیقي یا حکمي اشخاصو د مجموعې څخه عبارت دی چه د یوې ټاکلې یا نا ټاکلې مودې دپاره د خیریه عامو بنیګنو، د اجتماعی، علمی، ادبی، فنی او د هنري هدفونو د تأمین په منظور په غیر انتفاعی توګه د دی قانون د حکمونو سره سم تشکیل شوی وی.

(۲) د دی مادې د (۱) فقرې د درج شوو جمعیتونو تأسیس د دولتي واک لرونکو مراجعو د لازمي صورت مومي. دا مراجع به د جمعیتونو اجراءات د قوانینو، مقرراتو او اساسنامې، دپاره مراقبت کوی.

۴۰۴ ماده:

کوم جمعیتونه چه د قانون د حکمونو یا عمومي آدابو په خلاف فعالیت کوی یا د داسې اعمالو پسی شی چه د ملي ګټو او دهغي د تأسیس د هدفونو په خلاف وی باطل ګڼل کیږی او هیڅ قسم اثر پری نه مرتبېږی.

۴۰۵ ماده:

(۱) جمعیت د داسې اساسنامي لرونکی وي چه فعالیت ئی تنظیموی او د هغی د تأسیسوونکو غړو له خوا منظورېږی.

(۲) د جمعیت اساسنامه د لاندنیو مطلبونو لرونکی دی:

۱ - د جمعیت عنوان، د هغی د تأسیس هدف او مرام، او د جمعیت د اداري مرکز. د جمعیت د اداري مرکز د افغانستان څخه د باندی جواز نه لری.

۲ - د تأسیسوونکو غړو پوره شهرت.

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۱۰۷

۳ - د جمعیت عایدات، د هغی په دوران کښی اچول او په هغی کښی تصرف.

۴ - هغه هیئتونه چه جمعیت تمثیلوی سره د غړو او د وظیفو د ټاکلو او د هغوی د عزلولو لاری.

۵ - د تأسیسونکو غړو حقوق او وجایب.

۶ - د جمعیت د مالونو د نظارت طرز العمل.

۷ - د جمعیت د اساسنامی د تعدیل، زیاتیدو، تقسیم او د ځانگو طرز العمل.

۸ - د جمعیت د مالی چارو منحلیدل او تصفیه او هغه مرجع چه مالونه ورته انتقالیږی.

۴۰۶ ماده:

(۱) تأسیسونکي غړی نه شي کولي چه د جمعیت په اساسنامه کښی داسی مطلبونه ځای کي چه د جمعیت د منحلیدو وروسته د مالونو نقلول خپل ځان، کورني یا خپلو وارثانوته مجاز کی.

(۲) د تعاونی جمعیتونو سهمونه، د مرستو د مبادلي صندوق او د تقاعد صندوق له دي حکم څخه مستثنی دی.

۴۰۷ ماده:

د جمعیت د غړیتوب څخه و تل عام له دی چه د شخص په اراده وي یا د جمعیت، د جمعیت د مالونو څخه د محرومیدو موجب گرځی، مگر دا چه په قانون کښی د هغی په خلاف تصریح شوی وی.

۴۰۸ ماده:

جمعیت نه شی کولي چه د نامنقول مال مالک شی، مگر دا چه دارنگه ملکیت د جمعیت د اساسی وظیفو د اجرا کولو د پاره ضروری وگڼل شی. تعاونی او خیریه جمعیتونه د دی حکم څخه مستثنی دی.

۱۰۸ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

۴۰۹ ماده:

د جمعیت حکمی شخصیت هغه وخت تثبیتېږي چه اساسنامه ئی د دی قانون د حکمونو سره سم ترتیب او خپره شوی وی.

۴۱۰ ماده:

د جمعیت د اساسنامی اعلامیدل د ټاکلي محصول د ورکولو، په مربوطو دفترونو کښی د جمعیت د ثبتولو اوپه رسمي جريدې کښی د خپریدو وروسته پوره کېږی.

۴۱۱ ماده:

واک لرونکی مرجع به د جمعیت اساسنامه د هغه د غوښتنی د نېټی څخه د شپیتو ورځو په اوږدو کښی اعلاموی، د هغی په غیر د شپیتو ورځو په پوره کیدو سره جمعیت حکماً اعلام شوی پیژندل کېږی. ذکر شوی مرجع مکلفه ده چه د علاقې لرونکو اشخاصو په غوښتنه د جمعیت اساسنامه د دی قانون د حکمونو سره سم اعلام کي او یایي رد کي.

۴۱۲ ماده:

د جمعیت د اساسنامی تعدیل د دی قانون د (۴۰۹، ۴۱۰، ۴۱۱) مادو د حکمونو د په نظر کښی نیولو سره د اعلامیدو څخه وروسته نافذ گڼل کېږی.

۴۱۳ ماده:

جمعیت د لاندنیو مرا تېو مراعات کوی:

۱ - د جمعیت پوری د مربوطو دفترونو او سندونو ساتنه د هغی د ادارې په مرکز کي.

۲ - د هر غړی دنوم، د پلارنوم، د کورنی نوم، عمر، د تذکری لمبر، کسب، پته او دهر غړی د جمعیت د غړیتوب د شاملیدلو د نېټی سره

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۱۰۹

په مخصوصو دفترونو کښی سره د هغه تغییرونو چه په پورتنيو مواردو کښی کيږی، ثبتول.

۳ - په مخصوصو دفترونو کښی د عمومی ټولنی او د اداری مجلسونو د جریانونو او تصویبونو ثبتول، هر غړی کولی شی چه د لکچرونو د محتویاتو څخه اطلاع حاصله کی.

۴ - په مخصوصو دفترونو کښی د مصرفونو، عایداتو، تبرعاتو او د هغی د مدرکونو په تفصیل سره ثبتول. واک لرونکی مراجع کولی شی د دی سندونو او لکچرونو د محتویاتو څخه اطلاع حاصله کی.

۵ - د باندنی اشخاص کولی شی په خاصو حالونو کښی د واک لرونکو مراجعو په اجازه په فرهنگی جمعیتونو کښی غړیتوب حاصل کی.

۴۱۴ ماده:

(۱) جمعیت مکلف دی د واک لرونکی مرجع په اجازه د جمعیت پوري مربوط نقد مالونه د جمعیت په عنوان په بانک یا بل ځای کښی په ودیعت کښیږدی.

(۲) جمعیت باید د ودیعت د ځای د بدلون څخه د بدلون د نېټی څخه د یوې اوونۍ په اوږدو کښی واک لرونکی مرجع ته خبر ورکی.

۴۱۵ ماده:

د جمعیت پوری مربوط مالونه د هغی د ټپاکلو هدفونو د تأمین دپاره مصرفیږی، پاتی برخه یی په اطمینانی ساحو کښی په دوران اچول کیدای شي خو په دي شرط چه د هغی اصلي فعالیتونه متاثر نه کی.

۴۱۶ ماده:

جمعیت باید د کلني بودجی چه د عمومی ټولني له خوا تصویبیږی، لرونکي وي. د جمعیت د بودجي څخه واک لرونکي مرجع ته خبر ورکول کیږی.

۱۱۰ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

۴۱۷ ماده:

جمعیت نه شي کولي د هغه حدودو څخه د باندې چه په اساسنامه کښي توضیح شوي، فعالیت وکي.

۴۱۸ ماده:

جمعیتونه نه شي کولي چه په مالي مضاربتونو پسي هڅه وکي.

۴۱۹ ماده:

(۱) د جمعیت نوم، د اعلانیدو گڼه او د هغی د فعالیتونو حدود په ټولو دفترونو، پانېو او د هغی په خپرونو کښي درجېږي.
(۲) هیڅ جمعیت نه شي کولي داسي نوم انتخاب کي چه د بل جمعیت پوري مربوط وي که څه هم د هغوی د فعالیت ساحه شریکه وی.

۴۲۰ ماده:

(۱) هیڅ جمعیت نه شي کولي بي د واک لرونکی مرجع د اجازي څخه د افغانستان څخه د باندي د کوم جمعیت، هیأت یا کلپ ته منسوب، ورسره شریک او یا ورسره یو ځای شي.
(۲) هیڅ جمعیت نه شي کولي بي د صلاحیت لرونکي مرجع د اجازي څخه د افغانستان څخه د باندي شخص، د کوم جمعیت، هیأت یا کلپ څخه مالونه ترلاسه کي.
(۳) هیڅ جمعیت نه شي کولي بی دواک لرونکی مرجع د اجازي څخه د باندنیو اشخاصو یا مؤسسوته څه شي واستوی.

۴۲۱ ماده:

تبرعات یواځی د جمعیت په نامه او حساب دهغی مقرراتو سره سم چه د حکومت له خوا وضع شوي جمع کیداي شی.
واک لرونکی مراجع کولی شی د حالونو سره سم د هر جمعیت د تبرعاتو په باره کښی خاص شرطونه علاوه کي.

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۱۱۱

۴۲۲ ماده:

(۱) جمعیت باید کم تر کمه (۱۵) ورخی ترمخه د عمومی ټولني منعقد کیدل او اجندانئ واک لرونکي مرجع ته خبر ورکي. واک لرونکی مرجع کولي شي د جمعیت په عمومی ټولنه کښي د گډون دپاره یو نماینده واستوي.

(۲) جمعیت به د عمومی ټولني کره وړه د هغه د منعقد کیدو د نېټی څخه د (۱۵) ورځو په اوږدو کښی واک لرونکی مرجع ته خبر ورکوی.

۴۲۳ ماده:

(۱) جمعیت کولي شی نمایندگی تأسیس کی.
(۲) نمایندگی د اعلانیدو وروسته د حکمی شخصیت حیثیت پیدا کوی. نمایندگی نه شي کولي خپله داخلي اساسنامه په هغه موضوعاتو کښی چه د اصلي جمعیت طرز العمل او د جمعیت د عمومی سیاست په مقابل کښی د هغی د التزاماتو پوري مربوطی دی. بی د اصلي جمعیت د موافقی څخه تعدیل کی.

دوه یمه فرعه - مدیره هیأت

۴۲۴ ماده:

(۱) جمعیت به د مدیره هیئت لرونکی وی، د مدیره هیأت غړی، صلاحیت، وظیفی او د غړو د غړیتوب پایي د جمعیت په اساسنامه کښی توضیح کیږی.

(۲) مدیره هیأت د دری یا دهغی څخه زیات غړی لری او د خدمت موده یی د دری کلونو څخه نه شي زیاتیدای.

(۳) دغړیتوب نوی والي د جمعیت د اساسنامی سره سم صورت مومی.

۱۱۲ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

۴۲۵ ماده:

هغه څوک چه د مدیره هیأت د غړیتوب په صفت ټاکل کیږی باید چه د واک لرونکی محکمی په قطعی حکم د سیاسي او مدنی حقوقو څخه په محرومیت نه وی محکوم شوی.

۴۲۶ ماده:

(۱) مدیره هیأت به دهغه واک په حدودو کښی چه په اساسنامی کښی پري تصریح شوی د جمعیت پوری مربوطی چاري اداره کوی.
(۲) مدیره هیأت به کم ترکمه په میاشت کښی دوه ځله غونډه کوی.

۴۲۷ ماده:

مدیره هیأت به یو شخص د خپلو غړو د مینځه یا د جمعیت د نورو غړو څخه د رئیس په حیث ټاکي.

۴۲۸ ماده:

څوک چه د مدیره هیأت له خوا د رئیس په حیث ټاکل کیږی نو هغه کارونه چه د پیشنهاد، د مؤظفینو د مقرری، د تأدیبی جزاگانو تطبیق، د سندونو کتنه، مصرف او د عمومی ټولني او د مدیره هیأت د تصویبو د تنفیذ مراقبت، پوري مربوط دي ترسره کوي به یي. په دی شرط چه د جمعیت په اساسنامه کښی د هغی په خلاف تصریح نه وی شوی.

درېیمه فرعه - عمومی ټولنه

۴۲۹ ماده:

(۱) عمومی ټولنه د ټولو هغو غړو څخه مرکبه ده چه خپل التزامات یي د جمعیت د اساسنامي سره سم ترسره کړی وی.
(۲) د عمومی ټولني هغه تصویبونه چه د آجندي په موضوعاتو کښی شامل نه وي، اعتبار نه لری.

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۱۱۳

۴۳۰ ماده:

د عمومی ټولنی تصویبونه د حاضر و غړو د اکثریت په رایو د هغی د دوه ثلثو اصلي غړو د پوره کیدو وروسته صورت مومی. د عمومی ټولنی تصویبونه د جمعیت د اساسنامی د تعدیل په باره کښی په مطلق اکثریت او د جمعیت د منحلیدو، د مدیره هیأت د غړو د عزل کیدو، د بل جمعیت سره د هغی د اتحاد یا یو ځای کیدو، په باره کښی د دوه ثلثو غړو په اکثریت صورت مومی مگر دا چه د جمعیت په اساسنامی کښی د هغی په خلاف تصریح شوی وی.

۴۳۱ ماده:

د عمومی ټولنی په غونډو کښی به هر غړی پخپله گډون کوی او یا به په لیکلی توگه بل غړی دخپل نماینده په حیث ټاکی.

۴۳۲ ماده:

عمومی ټولنه به دهر مالی کال دپای ته رسیدو وروسته د دری میاشتو په اوږدو کښی په عادی صورت غونډه کوی، دټول کال د بودجی د حساب، د مدیره هیئت د کلني راپور او د مالی چارو پوري په مربوطو کارونو به غور کوي. د عمومی ټولني د فوق العاده غونډو تشکیل د لزوم په صورت کښی هم کیدی شی. د عمومی ټولني د غونډو منعقد کیدل د مدیره هیأت په غوښتنه صورت مومي.

۴۳۳ ماده:

که مدیره هیأت د عمومی ټولني فوق العاده غونډه د لیکل شوي غوښتنی د تسلیمیدو د نیتي څخه د پنځلس ورځو په اوږدو کښی، کم تر کمه د عمومی ټولني لس غړی جلسه دایره نه کی او د جلسی ورځ ترمخه توضیح شوی وی، غوښتونکی کولی شی چی د عمومی ټولنی غړی په مستقیم صورت د جلسي تشکیل ته راوبولي.

۱۱۴ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

۴۳۴ ماده:

په کومه موضوع کېنې چې د ټولنې د یوه غړي گټه داخله وي، د رأي ورکولو حق نه لري. د جمعیت د هیأت د غړو د ټاکل کیدو په مورد کېنې راي ورکول له دي حکمه مستثنی دی.

۴۳۵ ماده:

(۱) که عمومي ټولنه یا مدیره هیأت یا رئیس د قانون یا د جمعیت د اساسنامې په خلاف تصمیمونه ونیسي، د داسي تصویبونو په مقابل کېنې د باطلیدلو غوښتنه کیدای شي. د باطلیدلو غوښتنه د تصویب د صادریدلو د نېټې څخه د دری میاشتو په اوږدو کېنې د څارنوال له خوا یا د جمعیت د یوه غړي له خوا هغي محکمي ته کېږي چې د جمعیت مرکزي اداره د هغي د واک په حوزه کېنې واقع ده.

(۲) د دی قسم تصویبونو باطلیدل د هغه اشخاصو په کسب شوو حقوقو تاثیر نه لري چې د ښه نیت په اساس د حق خاوندان گرځیدلی دي.

۴۳۶ ماده:

(۱) واک لرونکی مرجع کولې شي د هغه تصویبونو تصمیم چې د عمومي ټولنې یا مدیره هیأت یا رئیس له خوا نیول شوي او د قانون، نظام او عمومي آدابو په خلاف نیول شوي وي، متوقف کي. (۲) واک لرونکي مرجع باید د توقف د نېټې څخه د دیرش ورځو په اوږدو کېنې د ذکر شوي تصویب په مقابل کېنې خپله دعوي په واک لرونکي محکمه کېنې اقامه کي.

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۱۱۵

څلورمه فرعه - د جمعیت منحلیدلو او تصفیه کول

۴۳۷ ماده:

- (۱) جمعیت په راتلونکو حالونو کښې منحل کیږي:
- ۱ - په هغه حالت کښې چې خپل التزامات ترسره کولي نه شي.
  - ۲ - په هغه حالت کښې چې خپلو مالونو یا گټو ته د هغه هدفونو څخه د باندې تخصیص ورکي چې په اساسنامې کښې توضیح شوی.
  - ۳ - په هغه حالت کښې چې جمعیت د اساسنامې د درج شوو موادو په تخلف یا بل هر نوع اجرااتو ته چې د قانون، د تاسیس د هدفونو، نظام او عمومي آدابو مخالف وي اقدام وکړي.
- (۲) د منحلیدلو غوښتنه د جمعیت د هر غړي له خوا یا د علاقې لرونکي شخص له خوا یا د څارنوال له خوا هغې محکمې ته وړاندې کیدای شي چې د جمعیت مرکزي اداره د هغې د واک په حوزه کښې واقع شوي ده.

۴۳۸ ماده:

که محکمه د جمعیت په منحلیدلو حکم وکړي، یو یا څو کسان به د جمعیت د حسابي چارو د تصفیې او د شتمني د توزیع د پاره د مربوطې اساسنامې د درج شوو حکمونو د په نظر کښې نیولو سره ټاکی، که د منحل شوي جمعیت په اساسنامه کښې د شتمني د توزیع په باره کښې کوم حکم موجود نه وي، محکمه کولي شي د شتمني بل داسې جمعیت یا مؤسسي ته انتقال کي چې د منحل شوي جمعیت سره ګډ هدفونه ولري.

۴۳۹ ماده:

که محکمه د جمعیت د منحلیدلو، غوښتنه رد کړي، په دې صورت کښې کولي شي د هغه تصرف په باطلیدو حکم وکړي چې پرې اعتراض شوی دی.

۱۱۶ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

څلورم مبحث - د عامو بنیګڼو جمعیتونه

۴۴۰ ماده:

(۱) د عامو بنیګڼو جمعیت د هغه جمعیت څخه عبارت دي چه د عمومي بنیګڼو د تأمین په منظور تاسیسېږي.

(۲) جمعیت ته د عمومي بنیګڼو په صفت د عنوان وړ کول د دولت درسمي فرمان په وسیله صورت مومي. د ورکړي شوي عنوان سلبول هم د داسي فرمان په وسیله جواز لری.

۴۴۱ ماده:

د عمومي بنیګڼو جمعیت د منقولو اونا منقولو مالونو د تملک پوري د مربوطو اهلیت د شرطونو په مراعات کولو مقید نه دی.

۴۴۲ ماده:

د عمومي سلطې د صلاحیت څخه د عمومي بنیګڼو د جمعیت د استفادې حدود، د جمعیت په ټولو یا یوه برخه مالونو د حجز ناروا والي، ددې مالونو د ملکیت په باره کښي د زماني د تیریدو بي تأثیری او د استملاک جواز د جمعیت د هدفونو د تأمین دپاره د مقرراتو په وسیله توضیح کیږی.

۴۴۳ ماده:

د عمومي بنیګڼو جمعیت به د مربوط واک لرونکی مرجع د مراقبت لاندې فعالیت کوی. د جمعیت اجراءات به د قوانینو د تطبیق، اساسنامې او د عمومي ټولني د تصویبونو د تطبیق له نظره د ذکر شوی مرجع په وسیله پلټل کیږی او د تحقیق لاندې به نیول کیږی. د تفتیش هیأت د صلاحیت لرونکی مرجع له خوا ټاکل کیږی او د خپل کار په پای کښی به دخپلو اجرا آتو راپور مربوطی مرجع ته وړاندی کوی.

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۱۱۷

۴۴۴ ماده:

(۱) واک لرونکی مرجع کولي شی چه د خو عامو ښیځنو جمعیتونو اتحاد چه گډ هدف ولری تصویب کی، همدارنگه کولي شی د فعالیتونو د یووالي یا د مختلفو جمعیتونو د هدفونو د تعدیل په باره کښی د محیط د احتیاجاتو په اساس یا د هغه خدمتونو ترمنځ د یووالي په منظور چه د هغوي له خوا ترسره کیږی یا د نورو سببونو په منظور چه د جمعیتونو د هدفونو د تأمین د پاره گټور وي، تصمیم ونیسي.

(۲) ذکر شوی مرجع به پخپل تصویب کښی د اتحاد سببونه او طرز العمل او د مالونو د تسلیمیدو، پانې او سندونو څرنگوالی نوي هیأت ته توضیح کوی.

۴۴۵ ماده:

(۱) واک لرونکي مرجع کولي شي هغه اشخاص چه د عامل هیأت د غړیتوب داوطلب کیږی، د شاملیدو اجازه ورنه کی.

(۲) واک لرونکی مرجع کولي شي د غړو د انتخاباتو د جریان د مراقبت د پاره د داوطلبانو څخه یو وټاکی.

(۳) که انتخاباتو د قانون یا د جمعیت د اساسنامې د حکمونو په خلاف صورت موندلي وو، واک لرونکي مرجع کولي شي د انتخاباتو د لغو کولو په باره کښي په دلیل متکي تصویب د انتخاباتو د اجراء کولو د نېټې څخه تر پنځلسو ورځو پوري صادر کي.

۴۴۶ ماده:

(۱) صلاحیت لرونکي مرجع کولي شي چه په دلیل باندي د متکي قرار په وسیله رئیس یا مدیره هیأت د هغه وظیفو د اجراء کولو د پاره چه د جمعیت په اساسنامه کي توضیح شوي په مؤقتي توگه وټاکی.

۱۱۸ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

(۲) مؤقتي رئیس یا مدیره هیأت هغه وخت ټاکل کېږي چه د جمعیت درئیس یا مدیره هیأت په اجراءاتو کښي داسي تخلف تبارز وکي چه په وظیفه باندي د هغوي دوام د جمعیت په گټه نه وي او سره د دي چه د جمعیت له خوا اخطار ورکول شوي وي او د اخطار ورکولو د نېټي څخه پنځلس ورځی تیري شوي وي بیا هم د تخلفاتو د لیري والي دپاره يي اقدام نه وي کړی.

۴۴۷ ماده:

(۱) د جمعیت د مدیره هیأت غړي او د هغي کار کوونکي مکلف دي د جمعیت پوري ټول مربوط سندونه او دفترونه د مؤقتي عامل هیأت په اختیار کښي کښيږدي.

(۲) د مدیره هیأت د غړو او د جمعیت دکار کوونکو قانوني مسئولیت په دي پای ته نه رسیږي چه د جمعیت مالونه، سندونه او دفترونه مؤقتي مدیره هیأت ته وسپاري.

۴۴۸ ماده:

رئیس یا مؤقتي مدیره هیئت مکلف دي د هغي مودې په اوږدو کښي چه د هغوي د ټاکلو په تصویب کښي پري تصریح شوي، عمومي ټولنه دایره کي او دخپلو اجراءاتو راپور ورته وړاندي کي، عمومي ټولنه به د راپور د اوریدلو وروسته، نوي مدیره هیأت د اساسنامي او د قانون د حکمونو سره سم انتخابوي.

۴۴۹ ماده:

جمعیت د مؤقتي رئیس یا مدیره هیأت په تصویبونو چه د هغوي د ټاکلو درج شوي قرار د ټاکلي مودې په دننه کښي صورت موندلي او په هغه حدودو کښي دننه چه به ذکر شوي قرار یا د جمعیت په اساسنامي کښي توضیح شوي، مکلف دی.

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۱۱۹

۴۵۰ ماده:

صلاحیت لرونکي مرجع کولي شي چه د پخواني مدیره هیأت غړی چه د تخلف په اثر یی مسئولیت ثابت شوي دیوي مودي د پاره چه ددري کلونو څه زیاته نه وي، د مدیره هیأت د غړیتوب په حیث دیبا داوطلب کیدو څخه محروم کی.

پنځم مبحث - خیریه جمعیت

۴۵۱ ماده:

(۱) خیریه جمعیت د هغه جمعیت څخه عبارت دي چه د خیریه هدفونو د تأمین د پاره یا دعا مو د هوسايي د پاره د جمعیت دغړو یا نورو اشخاصو د استفادي په منظور تأسیس شوي وي.
(۲) د مدیره هیأت غړی نه شي کولي په جمعیت کښي دننه د اجوري په مقابل کښي په بل شغل مشغول شي.

۴۵۲ ماده:

(۱) د خیریه جمعیت مدیره هیأت د کلني راپور د اجراآتو په برابرلو مکلف دي.
(۲) مدیره هیأت به د جمعیت کلني بودجه د هغي دسندونو او مدرکونو سره واک لرونکي مرجع ته وړاندي کوي او د ذکر شوي مرجع د ضرورت وړ معلومات به برابروی.

شپږم مبحث - فرهنګی جمعیتونه

۴۵۳ ماده:

فرهنګی جمعیت دهغه جمعیت څخه عبارت دي چه د هغي د تأسیس هدف د علمي، فني، ادبي او هنري چارو انکشاف وی.

۱۲۰..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

۴۵۴ ماده:

د فرهنگي جمعيت مديره هيات مکلف دي چه دخپلو کلنيو اجرااتو څخه واک لرونکي مرجع ته خبر ورکي.
دا جمعيت د سندونو او لازمي معلوماتو د وړاندي کولو په هکله د دي قانون د نورو جمعيتونو د حکمونو تابع دی.

اووم مبحث - مؤسسي

۴۵۵ ماده:

مؤسسه د يوه حکمي شخصيت څخه عبارت دي چه دبشري، ديني، علمي، فني يا ديدني روزني د خدمتونو د ترسره کولو د پاره د مالونو د تخصيص د لاري د نامعلومي مودي دپاره تأسيس شوي وي او د غير انتفاعي هدفونو له مخي فعاليت کوي.

۴۵۶ ماده:

- (۱) د مؤسسي تأسيس د رسمي سند په وسيله صورت مومي.
- (۲) رسمي سند د مؤسسي د اساسنامی حيثيت لري او د لاندنيو مطلبونو لرونکي وي:
  - ۱ - د مؤسسي عنوان او د هغي د اداري مرکز، مؤسسه نه شي کولي چه د افغانستان څخه د باندي د اداري مرکز ولري.
  - ۲ - د هغي دتأسيس هدف او مرام.
  - ۳ - دتأسيسونکي يا د تأسيسوونکو غړو نومونه او د هغوي پوره شهرت.
  - ۴ - دهغي شتمني تفصيلات چه مؤسسي ته تخصيص شوي.
  - ۵ - د مؤسسي اداري تشکيل او د هغي د رئيس نوم.
  - ۶ - د مؤسسي د مالي چارو د نظارت او تفتيش طرز العمل.

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۱۲۱

۷- د اساسنامي د تعديل، يو ځای کيدو تجزيي او د مؤسسي د نمايندگيو د تأسيس طرز العمل د تصفيي د توضيح او د هغي مرجع د ټاکلو سره چه د مؤسسي مال ورپوري مربوط دی.

۴۵۷ ماده:

که تأسيسوونکي غړی پور ورکوونکي يا وارثان ولري. د هغوي د حقوقو په باره کښي د مؤسسي تأسيس د وصيت يا هبي حکم لري. په هغه صورت کښي چه د مؤسسي تأسيس د پور ورکوونکو يا وارثانو حقوقو ته ضرر ورسوي هغوي کولي شي چه د هغه قانون د احکامو سره سم چه د وصيت او هبي په باره کښي موجود دي دعوي وکي.

۴۵۸ ماده:

کومه مؤسسه چه د رسمي سندپه وسيله تأسيس شوي وی، د هغي مؤسس کولي شي د اعلاتيدو ترمخه دبل رسمي سند په وسيله د هغي د تأسيس څخه انصراف وکي.

۴۵۹ ماده:

د مؤسسي حکمي شخصيت هغه وخت تثبیتيږی چه د دي قانون د حکمونو سره سم اعلان شوي وی.

۴۶۰ ماده:

د مؤسسي اعلانيدل د هغي د تأسيسوونکي په غوښتنه يا د هغي دلوړمنی رئیس يا د هغي واک لرونکي مرجع په غوښتنه چه مؤسسه يي د نظارت لاندې واقع ده د دي قانون د جمعيتونو د اعلان پوري د مربوطو حکمونو سره سم صورت مومي.

۱۲۲ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

۴۶۱ ماده:

واک لرونکي مرجع کولي شي چه د مؤسسي د تأسيس د اداري د طرز العمل او د اساسنامي د تعديل په باره کښي د موسسي د هدفونو د تأمين په منظور، تعديل وارد کي.

۴۶۲ ماده:

مؤسسه د رئيس په وسيله اداره او تمثيليری.

۴۶۳ ماده:

د مؤسسي رئيس به د مؤسسي کلي بودجه او د کلنيو حسابونو صورت واک لرونکي مرجع ته ښکاره کوي او د ذکر شوي مرجع د ضرورت وړ معلومات به برابروي.

۴۶۴ ماده:

مؤسسه نه شي کولي بي د واک لرونکي مرجع له اجازي وصيت يا هبه قبوله کي.

۴۶۵ ماده:

واک لرونکي مرجع د دعوي په ضمن کښي کولي شي چه د مربوطي محکمي څخه د هغه مؤظفينو د عزل غوښتنه وکي چه په ورسپارل شوو وظيفو کښي يي اهمال کړی وي يا د داسي کارونو، ارتکاب کوونکي گرځيدلی وي چه د قانون يا د مؤسسي د اساسنامي مخالف وي يا يي د مؤسسي مالونه د هغي د تأسيسوونکي د ارادي په خلاف مصرف کړی وي او يا دا چه د فاحش قصور ارتکاب کوونکي شوي وي.

۴۶۶ ماده:

واک لرونکي مرجع کولي شي چه د مؤسسي د هدفونو د تأمين يا د هغي پوري د مربوطو مالونو د ساتني دپاره يا د هغه ټولو يا ځينو

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۱۲۳

التزاماتو او شرطونو چه د مؤسسي په اساسنامه کي قيد شوي د لغو کيدو غوښتنه وکي.

۴۶۷ ماده:

که د مؤسسي رئيس د قانون يا عمومي نظام خلاف يا دخپل واک د حدودو څخه دباندې اجراءات وکي، واک لرونکي مرجع کولي شي چه دا اجراءات متوقف او د واک لرونکی محکمي څخه د دي اجراءاتو د باطلیدو غوښتنه وکي.

۴۶۸ ماده:

(۱) د دي قانون د (۴۶۷) مادې د درج شوي باطلیدلو غوښتنه زیاته اندازه دیوه کال په اوږدو کښی د اجراءاتو د نیټی څخه محکمي ته وړاندی کیږی.

(۲) د داسي اجراءاتو باطلیدل د هغه اشخاصو په کسب شوو حقوقو تاثیرنه لری چه د ښه نیت په اساس د حق خاوندان گرځیدلی دي.

۴۶۹ ماده:

د جمعیتونو پوری مربوط حکمونه لکه یو ځای کیدل، تجزیه کیدل، د نمایندگیو تأسیس، د مؤقتي رئیس ټاکل، منحلیدل او تصفیه کیدل، د موسسي تبدیل عامو نییگنو ته همدارنگه د دي قانون د (۴۱۸) مادې درج شوي حکم په عمومو مؤسسو هم د تطبیق وړ دی.

۴۷۰ ماده:

په دی قانون کښی د مؤسسو پوری درج شوی مربوط حکمونه په استثنایی ډول د هغي مؤسسي په باره کښی چه د وقف په شکل تشکیل شوی وی نه تطبیقیري.

۱۲۴ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

۴۷۱ ماده:

د جمعیتونو او مؤسسو د هغه موظفینو په مقابل کښی چه د دی قانون په موادو کښی د تدبیرونو نیول تصریح شوی د جزاء د عمومي قانون د تطبیق مانع نه گرځی.

درېیم فصل مالونه

۴۷۲ ماده:

مال، عبارت د عین یا دهغه حق څخه دی چه د خلکو په نزد مادي قیمت ولری.

۴۷۳ ماده:

کوم شیان چه د طبیعت په اقتضاء د ور کړی راکړی مورد نه گرځی، د هغه شیانو څخه عبارت دی چه هیڅوک یی حیازت ځان ته نه شي تخصیصولی.

۴۷۴ ماده:

کوم شیان چه د طبیعت په اقتضاء یا د قانون په حکم د ورکړی راکړی مورد گرځی، مالي حقوق پری مرتب کیږی.

۴۷۵ ماده:

کوم شیان چه د قانون په حکم دور کړی راکړی مورد کیدی نه شي، عبارت د هغه شیانو څخه دي چه د قانون له لحاظه پري مالي حقوق نه مرتب کیږی.

۴۷۶ ماده:

(۱) مثلی شیان هغه دي چه افراد یا اجزاء ئی یو تربله یو رنگه وي، یی دکوم کتني وړ توپیر څخه یو د بل په عوض استعمالیدای شی.

مدنی قانون/ تمهیدی باب ۱۲۵

(۲) قیمتي شيان هغه دی چه افراد يي يوتربله تفاوت لری او يو دبل په عوض کښی استعماليدای نه شي.

۴۷۷ ماده:

(۱) استهلاکی شيان هغه دی چه گټه اخيستل ور څخه بی د استهلاکه ممکن نه وی
(۲) استعمالی شيان هغه دی چه د مکروو گټو اخيستلو سره د هغی عین باقی پاتی شی.

۴۷۸ ماده:

عقار عبارت د هغه شيانو څخه دی چه ثابت اصل لری اووړه او راوړه ئی بی د تلفيدو ممکن نه وی. کوم شيان چه دا صفت ونه لری منقول شيان گڼل کیږی.

۴۷۹ ماده:

کوم منقول شيان چه مالک ئی د عقارداستفادی دپاره تخصیصوی، هغه هم عقار گڼل کیږی.

۴۸۰ ماده:

د عقار پوری مربوط هر عیني حق او د هغی پوری هره مربوطه دعوي، عقار گڼل کیږی، د هغی په غیر نور مالي حقوق د منقولو مالونو دجملی څخه گڼل کیږی.

۴۸۱ ماده:

د افرادو د ملکیت پوری مربوط مالونه، خصوصي مالونه او کوم مالونه چه د افرادو د ملکیت پوری مربوط نه وي او عمومی گټو او ښيگڼو دپاره تخصیص شوی وی د عامو خلکو مالونه گڼل کیږی.

۴۸۲ ماده:

(۱) عامه مالونه عبارت دي له:

۱۲۶ ..... مدنی قانون/ لومړی ټوک

- ۱ - د دولت منقول او نا منقول مالونه.
- ۲ - د حکمي اشخاصو منقول او نامنقول مالونه
- ۳ - هغه منقول او نا منقول مالونه چه د عامو خلکو د گټو او نښيگنو د پاره تخصیص شوي وی.
- ۴ - هغه منقول او نا منقول مالونه چه د قانون په حکم د عامو مالونو په پيژندل شوي وي.
- (۲) په دي مالونو کښی د زماني دتیریدو په اساس تصرف، حجز او د خپل ملکیت لاندی راوړل جواز نه لری.

۴۸۳ ماده:

- (۱) عامه مالونه هغه وخت غیر عامه پیژندل کیږی چه د عمومي گټو دپاره د هغي د تخصیص موده پاي ته رسیدلي وی.
- (۲) د تخصیص پاي د قانون په حکم یا بالفعل یا د هغه هدف په پاي ته رسیدو سره چه د هغي په اساس مالونه د عمومي گټو د پاره تخصیص شوي وی، صورت مومي.

د مدنی قانون تعدیلات

د جمهوري رياست مقام
د ۱۳۵۶ کال د مرغومي
دمياشتي دنده ویشتمې
نيتي (۲۰۰۷) گڼه فرمان

ښاغلي محترم عدليه وزير!

دوزيرانو مجلس د (۵۵۱) پريکړي لاندې د ۱۳۵۶/۱۰/۲۷ نيتي په غونډه کې د عدلي وزارت د (۴۴۱۴) گڼي، د ۱۳۵۶/۱۰/۲۶ نيتي عرض پانې ته په کتلوسره لاندې مراتب تصويب کړل:

«د مدني قانون يوه لمبر ضميمه په څلورو فقرو کې دننه او د جزاء د قانون يوه لمبر ضميمه په اوو فقرو کې دننه چې په پيشنهاد کې درج شوي او د دارالانشاء مهر پر لگيدلي دي منظور ده.»

جمهور رئيس محمد داود

۱۳۰ ..... مدنی قانون/ تعديلات

د مدني قانون يوه لمبر ضميمه ۱- د (۱۰۵) مادي تعديل:
"که جلا والي د دخول يا صحيحه خلوت څخه تر مخه واقع شي
د تسميې په صورت کښې ښځه د نيمايي مسمی مهر مستحقه
گڼل کېږي."

۲- د (۱۸۸) مادې د (۱) فقری تعديل:
"که حکم د مېړه او ښځی ترمنځ په اصلاح کولو بريالي نشي نو
که د اختلاف منشاء مېړه يا مېړه او ښځه وي يا داچه بيځی
معلومه نه وي او محکمه په داسی حالت کې د مېړه او ښځی
ترمنځ يو ځای اوسيدل ناممکن وگڼی، نو د هغوی ترمنځ به د
جلا والی حکم کوی."

۳- په (۲۳۹) مادې کې زیاتوالي:
په ۲۳۹ مادې کښې دی د (۱۴) گڼی څخه وروسته د "عمی"
کلمه ونيول شي.

۴- د (۲۰۳۲) مادي تعديل:
"خويندي او وروڼه که سکني وی يا پلارنۍ يا
مورنۍ د پلار، ځوی او د ځوی د ځوی په
موجوديت که څه هم د هغوی درجی ټيټی شی د
ميراث څخه محروميږي.
همدا رنگه مورنۍ وروڼه او خويندۍ دنيکه په موجوديت سره
دميراث څخه محروميږي."
دا ضميمه په رسمي جريدي کي دخپريدو وروسته نافذېږي.

مدنی قانون /تعدیلات ۱۳۱

د مدنی قانون لومړی گڼه ضمیمه د ۱۳۵۶ هـ ش کال
د سلواغی په دیرشمه نیټه (۳۹۱) گڼه رسمی جریده کې خپره
شوی ده.)

۱۳۲ ..... مدنی قانون/ تعديلات

د افغانستان دموکراتیک جمهوریت
د انقلابی شوری د رئیس هیأت فرمان
کابل ښار

گڼه: (۷۷)

نیټه: ۱۳۶۵/۴/۱۰

په مدنی قانون کې د زیاتوالی او بشپړتیا په هکله
د افغانستان دموکراتیک جمهوریت د انقلابي شوری رئیس
هیأت د افغانستان دموکراتیک جمهوریت د اساسي اصولو د
(۴۴) مادې د حکم پر اساس تصویبوي:
۱- د مدني قانون (۱۳۵) ماده د لاندینو ۳ او ۴ فقرو په
زیاتولو سره بشپړېږي:
(۳) د طلاق د ثبتولو مراتب دمپړه او ښځی یا دهغوی دوکیانو
په حضور کې صورت نیسي.
(۴) که د ښځی حاضریدل متعذره وي یا له حاضریدو څخه ډډه
وکړي د زوجیت د پښتو وثیقه د هغه د استوګنې د سیمې
اداری یا دهغه یو نږدی خپلوان ته دی ولیږل شي.
۲- د مدني قانون (۲۵۱) ماده د لاندیني پراګراف په زیاتولو
سره بشپړېږي:
کله چه د حضانت د دوهمی درجی مستحق هم د قاضی په
تشخیص سره د ماشوم د ودی او سالمی روزنی لپاره د قانونی
شرطونو لرونکی نه وی، محکمه کولای شی ماشوم هغه چاته

مدنی قانون /تعدیلات ۱۳۳

چه موافقه وکړې او یا د ماشومانو د روزنې مؤسسی ته
وسپاری.

۳- دا فرمان په رسمي جریده کی له خپريدو و روسته نافذیږي

ببرک کارمل د افغانستان دموکراتیک جمهوریت د انقلابي
شوری درئیس هیأت صدر

پورتنی فرمان د ۱۳۶۵ هـ ش کال د وږی د میاشتي د ۱۵
نيتي په (۶۱۵) گڼه رسمي جریده کې خپور شوی دی.)

---

۱۳۴ ..... مدنی قانون/ تعديلات

د افغانستان دموکراتیک جمهوریت
د انقلابي شوری در ئیسه هیأت فرمان
کابل ښار

گڼه: ۲۵۵

نیټه: ۱۳۶۶/۸/۷

د مدنی قانون د درېیمې گڼې ضمیمې په هکله

د افغانستان د موکراتیک جمهوریت د انقلابي شوری رئیس
هیأت د افغانستان د موکراتیک جمهوریت د اساسي اصولو د
(۴۴) مادې د حکم پر بنسټ تصویبوي:
لومړۍ ماده:

که هغه ماشوم چې د حضانت او دهغی د اوږدولو دوره د
مدنی قانون د ۲۴۹ او ۲۵۰ مادو سره سم پوره کړې وی پلار
ونلری او دودی قانونی سن ته رسیدلی نه وی محکمه د ماشوم
د تمایل د په پام کې نیولو، په دقیقه او مدله تشخیص سره او
په دي باندي د محکمي د ډاډه کیدو چې د ماشوم میلان د هغه
په مصلحت دي ماشوم مورته یې یا یو دمحرمو عصباتو ته یې
چې د ماشوم د سالمی روزنی، د ودی د تأمینولو او مصلحت
په غاړه واخیستل شي تسلیموي.

مدنی قانون /تعدیلات ۱۳۵

دویمه ماده:

که ماشوم مور او پلار ونلري او په عصباتو کې له یو تن څخه زیاتره ددې فرمان له لومړۍ مادې سره برابره وي محکمه کولای شی کوم یو چې د طفل له مصلحت سره زیاتره نږدی وی وټاکي.

درېمه ماده:

محکمه کولای شی ددی فرمان د (۱ او ۲) مادو دمندرجو شرایطو د لرونکي شخص دنه میندلو په صورت کې ماشوم دماشومانو د روزنې مؤسسی ته وسپاري.

څلورمه ماده:

دا فرمان په رسمي جریده کې له خپریدو وروسته نافذیږي.

دکتور نجیب الله

دافغانستان دموکراتیک جمهوریت

د انقلابي شوری درئیس هیأت صدر

(دمدنی قانون (۳) لمبر ضمیمه د ۱۳۶۶ هـ.ش کال دلیندی د

میاشتی د لومړۍ نیټې په (۶۵۲) گڼه رسمی جریده کې خپره

شوی ده.)

قانون مدنی

جلد اول

جريدة رسمی شماره (۳۵۳)

مؤرخ ۱۳۵۵/۱۰/۱۵ هـ. ش

۱۳۹ ..... قانون مدنی / جلد اول

فرمان شماره (۱۴۵۸) مؤرخ نهم جدی سال ۱۳۵۵ صدارت
عظمی

باغلی دوکتور عبدالمجید وزیر عدلیه!

مجلس عالی وزراء تحت فیصله شماره (۱۷۲۳) در جلسه تاریخی
۱۳۵۵/۱۰/۷ با ملاحظه ورقه عرض شماره (۳۸۱۷) مؤرخ ۱۳۵۵/۱۰/۶
وزارت عدلیه راجع به قانون مدنی مراتب آتی را تصویب نمود:
«قانون مدنی مشتمل بر چهار جلد و دو هزار و چهارصد و شانزده ماده
که به مهر دارالانشاء رسیده است منظور است».
مراتب تصویب مجلس عالی وزراء که به شرف منظوری حضور
رئیس دولت جمهوری افغانستان رسیده و به شماره (۲۴۱۸) مؤرخه
۱۳۵۵/۱۰/۸ ثبت گردیده به شما اطلاع داده شد تا در نشر آن به جریده
رسمی اقدام گردد.

داکتر محمد حسن شرق

قانون مدنی

باب تمهیدی

فصل اول

تطبیق قانون

قسمت اول- قانون و حق

مبحث اول - ساحه تطبیق قانون

ماده ۱:

(۱) در مواردی که حکم قانون وجود داشته باشد، اجتهاد جواز ندارد. احکام این قانون به اعتبار لفظ و یا فحوای آن، قابل تطبیق می‌باشد.

(۲) در مواردی که حکم قانون موجود نباشد، محکمه مطابق به اساسات کلی فقه حنفی شریعت اسلام حکم صادر می‌نماید که عدالت را به بهترین وجه ممکن آن تامین نماید.

ماده ۲:

در مواردی که حکمی در قانون و یا اساسات کلی فقه حنفی شریعت اسلام موجود نباشد، محکمه مطابق به عرف عمومی حکم صادر می‌نماید، مشروط بر این‌که عرف مناقص احکام قانون یا اساسات عدالت نباشد.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۱۴۱

ماده ۳:

(۱) آنچه به زمان ثابت می‌گردد تا وقتی که دلیل مخالف آن موجود نشود، مدار اعتبار شناخته می‌شود.

(۲) الغای حکم قانون جز توسط قانون بعدی که صراحتاً به الغا یا تعدیل آن حکم نماید، صورت گرفته نمی‌تواند.

مبحث دوم - استعمال حق

ماده ۴:

شخصی که به اکتساب حق قبل از موعدش مبادرت ورزد، به حرمان از آن محکوم می‌گردد.

ماده ۵:

حالت اضطرار، موجب ابطال حق غیر نمی‌گردد.

ماده ۶:

ضرر توسط عمل بالمثل، از بین برده نمی‌شود.

ماده ۷:

دفع مفاسد بر جلب منافع مقدم می‌باشد.

ماده ۸:

جواز قانونی ضمان را نفی می‌کند، شخصی که از حق خود در حدود قانون استفاده می‌کند، مسئول خسارات ناشی از آن نمی‌باشد.

۱۴۲ ..... قانون مدنی / جلد اول

ماده ۹:

(۱) شخصی که از حق خود تجاوز نماید، ضامن بر او لازم می-گردد.

(۲) تجاوز از حق در موارد آتی به وجود می آید:

۱ - اعمال مخالف عرف و عادت.

۲ - داشتن قصد تعرض بر حق غیر.

۳ - جزئی بودن مصلحت شخص نسبت به ضرری که به غیر وارد می سازد.

۴ - غیر مجاز بودن مصلحت.

قسمت دوم- تطبیق قانون از حیث زمان

ماده ۱۰:

(۱) احکام قانون بعد از نشر قابل تطبیق می گردد.

(۲) احکام قانون به ماقبل رجعت نمی کند، مگر در حالاتی که در خود قانون تصریح شده و یا احکام آن متعلق به نظام عامه باشد.

ماده ۱۱:

(۱) احکام متعلق به اهلیت بالای جمیع اشخاص واجد شرایط مندرج این قانون تطبیق می گردد.

(۲) در صورتی که شخص نظر به احکام قانون جدید ناقص اهلیت شناخته شود، این احکام به تصرفات قبلی وی تاثیر ندارد.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۱۴۳

ماده ۱۲:

احکام جدید متعلق به مرور زمان به مجرد انفاذ آن قابل تطبیق است.

جميع مواردی که مدت مرور زمان مطابق به قانون سابق تکمیل نشده باشد، تابع احکام قانون جدید می‌گردد.

ماده ۱۳:

هرگاه احکام قانون جدید مدت مرور زمان را نسبت قانون سابق کمتر تعیین نماید، گرچه این مدت قبل از انفاذ قانون جدید آغاز یافته باشد، تابع احکام قانون جدید می‌باشد.

ماده ۱۴:

در مورد ادله ای که قبلاً جمع آوری شده، احکام قوانینی تطبیق می‌گردد که در وقت جمع آوری و یا وقتی که باید جمع آوری - می‌گردید، نافذ بوده است.

ماده ۱۵:

میعاد مطابق به تقویم هجری شمسی محاسبه می‌گردد.

قسمت سوم - تطبیق قانون از حیث مکان

ماده ۱۶:

در موارد تشخیص رابطه حقوقی در قضیه‌ای که تنازع قوانین در آن موجود گردد، احکام قانون افغانستان قابل تطبیق می‌باشد.

۱۴۴ ..... قانون مدنی / جلد اول

ماده ۱۷:

در مورد تثبیت احوال مدنی و اهلیت اشخاص، قانون دولت متبوعه آنها تطبیق می‌گردد، تصرفات مالی که در افغانستان عقد گردیده و آثار مرتبه آن نیز در آن به وجود آمده باشد، در حالی که یکی از طرفین عقد تبعه خارجی بوده و ناقص اهلیت باشد طوری که نقص اهلیت آن مبنی بر سبب خفی باشد، با آنهام واجد اهلیت کامل شناخته می‌شود.

ماده ۱۸:

در مورد اشخاص حکمی خارجی مانند شرکت‌ها، جمعیت‌ها، مؤسسات و امثال آن، قانون دولتی اعتبار دارد که اداره مرکزی آنها در آن واقع باشد. اگر فعالیت عمده این اشخاص در افغانستان دایر باشد قانون افغانستان تطبیق می‌گردد.

ماده ۱۹:

در مورد شرایط موضوعی صحت ازدواج، قوانین متبوعه هر یک از زوجین تطبیق می‌گردد، و در شرایط شکلی ازدواج، احکام قانون مملکتی رعایت می‌گردد که ازدواج در آن صورت گرفته است.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۱۴۵

ماده ۲۰:

(۱) در مورد آثار مرتبه بر ازدواج به شمول امور مالی، قانون دولتی تطبیق می‌گردد که زوج حین عقد ازدواج تابع آن باشد.

(۲) در خصوص طلاق، احکام قانون دولتی تطبیق می‌گردد که زوج در حین طلاق تابع آن باشد.

(۳) در حالات تفریق و انفصال قانون مملکتی اعتبار دارد که زوج حین اقامه دعوی تابع آن باشد.

ماده ۲۱:

در حالات مندرج مواد (۱۹ و ۲۰) این قانون، اگر یکی از زوجین حین عقد ازدواج افغان باشد به استثنای شرط اهلیت، تنها احکام قانون افغانستان تطبیق می‌گردد.

ماده ۲۲:

در مسایل متعلق به بنوت، ولایت و سایر وجایب فیمابین پدران و فرزندان، احکام قانون دولت متبوعه پدر تطبیق می‌گردد.

ماده ۲۳:

در مورد اشخاص فاقد اهلیت، ناقص اهلیت و غایب، احکام قانون دولت متبوعه شان تطبیق می‌گردد. در خصوص نصب، قیم، وصی، ولی قانونی و امثال آن، احکام قوانین مربوط به این

۱۴۶ ..... قانون مدنی / جلد اول

موضوعات و احکام سایر قوانینی که به منظور حمایت اشخاص مذکور وضع شده باشد. قابل تطبیق می باشد.

ماده ۲۴:

در مورد التزام به نفقه، احکام قانون دولت متبوعه شخصی که مکلف به ادای نفقه می باشد، تطبیق می گردد.

ماده ۲۵:

(۱) در مورد احکام موضوعی متعلق به ارث، وصیت و سایر تصرفات منسوب به بعد از وفات، احکام قانون دولت متبوعه مورث، وصی یا شخصی که حین وفات تصرف از او به عمل آمده باشد، تطبیق می گردد.

(۲) در خصوص احکام شکلی وصیت، احکام قانون وصی در حین وصیت و یا احکام قانون محلی که در آن وصیت تکمیل شده باشد، تطبیق می گردد.

همچنان احکام شکلی سایر تصرفات منسوب به بعد از وفات تابع این حکم می باشد.

ماده ۲۶:

در مورد حیات ملکیت و سایر حقوق عینی، قانون محلی تطبیق می گردد که عقار در آن واقع باشد و در مورد اموال منقول قانون محلی تطبیق می گردد که اموال منقول حین تحقق اسبابی

قانون مدنی / باب تمهیدی ۱۴۷

که بر آن اکتساب و یا از دست دادن حق مرتب گردیده، در محل مذکور موجود بوده است.

ماده ۲۷:

در مورد وجائب ناشی از عقود، قانون دولتی تطبیق می‌گردد که طرفین عقد در آن اقامتگاه اختیار نموده اند. در صورت اختلاف اقامتگاه قانون دولتی تطبیق می‌گردد که عقد در آن تکمیل شده باشد. مشروط بر این‌که در خصوص تطبیق احکام کدام قانون معین، طرفین عقد موافقه ننموده باشند و یا از قرائن معلوم نگردد که مراد طرفین عقد، تطبیق قانون دیگری بوده است. در مورد عقود تکمیل شده متعلق به عقار، قانون محل عقار تطبیق می‌گردد.

ماده ۲۸:

در مورد شرایط شکلی عقود، احکام قانون دولتی تطبیق می‌گردد که عقد در آن تکمیل شده باشد.

ماده ۲۹:

- (۱) در مورد وجائب غیر تعاقیدی، احکام قانون دولتی تطبیق می‌گردد که در آن حادثه ایجاد کننده واقع شده باشد.
- (۲) اگر وجبیه ناشی از حادثه باشد که در خارج افغانستان واقع شده و حادثه در آن محل غیر قانونی و در افغانستان قانونی شناخته شود، حکم فقره (۱) این ماده تطبیق نمی‌گردد.

۱۴۸ ..... قانون مدنی / جلد اول

ماده ۳۰:

در مورد قواعد اختصاصی و تمام امور متعلق به اجراءات، احکام قانون دولتی تطبیق می گردد که دعوی در آن اقامه یا اجراءات در آن به عمل آمده باشد.

ماده ۳۱:

احکام مندرج مواد قبلی این قسمت در صورتی نافذ می باشد که مخالف آن حکم دیگری در قانون اختصاصی یا معاهده بین الدول که در افغانستان نافذ است نباشد.

ماده ۳۲:

هرگاه در مورد تنازع قوانین حکمی در مواد قبلی این قانون موجود نباشد، قواعد حقوق بین الدول خصوصی تطبیق می گردد.

ماده ۳۳:

تعیین قانون واجب التطبيق در مورد اشخاصی که تابعیت شان معلوم نباشد، از صلاحیت محکمه است.

ماده ۳۴:

در مواردی که تطبیق احکام قانون خارجی پیش بینی شده است، آن احکام موضوعی قانون مذکور که متعلق به قانون بین الدول خصوصی نباشد، تطبیق می گردد. اگر در قانون دولتی که احکام آن قابل تطبیق می باشد، تعدد ادیان وجود داشته باشد احکام دینی که قانون آن دولت تعیین نموده، تطبیق می گردد.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۱۴۹

ماده ۳۵:

احکام قانون خارجی به نحوی که در مواد قبلی این قسمت تصریح گردیده، در حدودی قابل تطبیق می باشد که مخالف نظام عامه یا آداب عمومی در افغانستان نباشد.

فصل دوم

اشخاص

قسمت اول - شخص حقیقی

مبحث اول - احکام عمومی

ماده ۳۶:

(۱) شخصیت انسان با ولادت کامل وی به شرط زنده بودن آغاز و با وفات انجام می یابد.
(۲) جنین دارای حقوقی می باشد که قانون بر آن تصریح نموده است.

ماده ۳۷:

تثبیت تاریخ ولادت و وفات ذریعه دفاتر رسمی مربوط صورت می گیرد. هرگاه اسناد مبنی بر ثبت ولادت و یا وفات موجود نبوده یا در مورد صحت ثبت اشتباه وارد گردد، برای اثبات ولادت و وفات از اقامه وسایل اثبات به ترتیبی استفاده می گردد که در قانون تصریح شده باشد.

۱۵۰ ..... قانون مدنی / جلد اول

ماده ۳۸:

هر شخص می‌تواند علاوه بر اسم خود، اسم خانوادگی انتخاب نماید، اسم خانوادگی به اولاد انتقال می‌یابد. اگر شخص اسم خانوادگی غیر را به خود انتقال دهد و این عمل او موجب خساره به شخص اول گردد، متضرر می‌تواند علاوه بر مطالبه منع، جبران خساره را نیز از متعرض مطالبه نماید.

ماده ۳۹:

سن رشد هجده سال مکمل شمسی می‌باشد. شخص رشید در حالت صحت عقل در اجرای معاملات، دارای اهلیت حقوقی کامل شناخته می‌شود.

ماده ۴۰:

شخصی که از نگاه صغر سن، معتوه بودن یا جنون، غیر ممیز باشد، نمی‌تواند معاملات حقوقی را انجام دهد. شخصی که به سن هفت سالگی نرسیده باشد غیر ممیز محسوب می‌گردد.

ماده ۴۱:

شخص ممیزی که به سن رشد نرسیده یا اینکه به سن رشد رسیده اما سفیه یا مبتلا به غفلت کاری باشد، ناقص اهلیت پنداشته می‌شود.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۱۵۱

ماده ۴۲:

شخص ناقص اهلیت و فاقد آن تابع احکام وصایت، ولایت و قوامت مطابق به شرایط و قواعد پیش بینی شده این قانون می-باشد.

ماده ۴۳:

هیچکس نمی‌تواند از اهلیت قانونی خود تنازل یا در آثار مرتبه آن تعدیلی وارد نماید.

ماده ۴۴:

آزادی حق طبیعی انسان است، هیچکس نمی‌تواند از آن تنازل نماید.

ماده ۴۵:

شخصی که حقوق شخصی او مورد تجاوز قرار می‌گیرد، می‌تواند علاوه بر مطالبه منع تجاوز در صورت وقوع ضرر طالب جبران خساره گردد.

مبحث دوم - حالت مدنی

ماده ۴۶:

اشخاصی که سن هجده سالگی را تکمیل می‌کنند حالت مدنی شان در دفاتر مخصوص ثبت سجلات مطابق به احکام مندرج مواد (۴۷، ۴۸، ۴۹، ۵۰) این قانون درج می‌گردد.

۱۵۲ ..... قانون مدنی / جلد اول

ماده ۴۷:

(۱) حالت مدنی یک شخص در ورقه مخصوص هویت درج و در صورت مطالبه برایش داده می‌شود. ورقه هویت محتوی: اسم، تخلص یا اسم فامیلی، تاریخ و محل تولد، وظیفه، تابعیت، محل اقامت، اسم همسر و اولاد با تاریخ و محل تولد شان می‌باشد.

(۲) تغییر حالات متذکره از قبیل وفات، تغییر محل اقامت یا وظیفه نیز در ورق هویت درج می‌گردد.

ماده ۴۸:

اسناد مربوط به ازدواج، طلاق، اقرار به بنوت و ثبوت نسب که در مراجع اختصاصی ترتیب می‌گردد، در دفاتر مندرج ماده (۴۶) این قانون به ثبت می‌رسد، مراجع موصوف مکلف اند وقایع مذکور را جهت ثبت به اداره مربوط کتباً اطلاع دهند.

ماده ۴۹:

خارنوال می‌تواند از جریان ثبت سجلات، دفاتر مخصوصه مندرج ماده (۴۶) این قانون اطلاع حاصل و در صورت مشاهده تخلف و سوء اجراءات به اقدامات قانونی بپردازد.

ماده ۵۰:

جميع حالات مندرج مواد (۴۶، ۴۷، ۴۸، ۴۹) این قانون که در دفتر مخصوص ثبت سجلات یا تذکره نفوس درج گردیده، در

قانون مدنی / باب تمهیدی ۱۵۳

مقابل غیر، حجت شناخته می‌شود. اعتراض در مورد همچو اسناد مجاز نیست، مگر این‌که اعتراض بر جعلیت یا تزویر اسناد مذکور بنا یافته باشد.

مبحث سوم - اقامتگاه

ماده ۵۱:

- (۱) اقامتگاه جایی است که شخص عادتاً در آن سکونت دارد، خواه این سکونت دایم یا مؤقت باشد.
- (۲) شخص می‌تواند بیش از یک اقامتگاه داشته باشد.

ماده ۵۲:

- (۱) اقامتگاه ناقص اهلیت، محجور، مفقود و غایب عبارت از اقامتگاه قائم مقام قانونی شان می‌باشد.
- (۲) اشخاص ناقص اهلیت که مازون به تجارت باشند، می‌توانند در مورد اجرای معاملات و تصرفات مجوزه، صاحب اقامتگاه خاص شناخته شوند.

ماده ۵۳:

جایی که شخص در آن تجارت یا پیشه اختیار می‌نماید، از جهت اداره امور متعلق به آن اقامتگاه وی شناخته می‌شود.

۱۵۴ ..... قانون مدنی / جلد اول

ماده ۵۴:

(۱) شخص می‌تواند برای اجرای یک عمل معین قانونی اقامتگاه اختیاری داشته باشد.

(۲) اقامتگاهی که برای اجرای یک معامله معین قانونی اختیار می‌گردد، برای جمیع مسایل مربوط به آن به شمول اجراءات متعلق به تفهیز اجباری اعتبار دارد، مگر این‌که اقامتگاه مذکور صراحتاً برای معاملات مشخص تعیین شده باشد.

(۳) اثبات اقامتگاه اختیاری بدون اسناد کتبی جواز ندارد.

مبحث چهارم - تابعیت

ماده ۵۵:

تابعیت افغانی توسط قانون خاص تنظیم می‌گردد.

مبحث پنجم - فامیل

ماده ۵۶:

فامیل انسان متشکل از اقاربی است که توسط یک اصل مشترک با هم جمع شده باشند.

ماده ۵۷:

قربابت مستقیم عبارت از نسبت اصل و فرع می‌باشد و قربابت غیر مستقیم نسبت بین اشخاص است، که دارای اصل مشترک بوده بدون این‌که یکی فرع دیگری باشد.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۱۵۵

ماده ۵۸:

(۱) در محاسبه درجه قرابت مستقیم از فرع به اصل، هر فرع یک درجه شناخته شده و خود اصل درین محاسبه شامل نمی‌باشد.

(۲) در محاسبه درجه قرابت غیر مستقیم از فرع به اصل مشترک و عکس آن، هر فرع یک درجه شناخته شده و اصل مشترک درین محاسبه شامل نمی‌باشد.

ماده ۵۹:

اقارب یکی از زوجین در مورد زوج دیگر به عین قرابت و درجه شناخته می‌شود

مبحث ششم - ازدواج

ماده ۶۰:

ازدواج عقدی است که معاشرت زن و مرد را به مقصد تشکیل فامیل مشروع گردانیده حقوق و واجبات طرفین را به وجود می‌آورد.

ماده ۶۱:

(۱) عقد ازدواج در نکاح نامه رسمی توسط اداره مربوط در سه نقل ترتیب و ثبت می‌گردد، اصل آن در اداره مربوط حفظ و به هر یک از طرفین عقد یک نقل آن داده می‌شود. عقد ازدواج بعد از ثبت به دفاتر مخصوص به اطلاع اداره ثبت سجلات مندرج ماده (۴۶) این قانون رسانیده می‌شود.

۱۵۶ ..... قانون مدنی / جلد اول

(۲) اگر ثبت عقد ازدواج به این ترتیب ممکن نباشد، به نحو دیگری که برای ثبت اسناد رسمی پیش بینی شده است، صورت می‌گیرد.

ماده ۶۲:

نامزدی با زنی جواز دارد که در قید نکاح و عدت غیر نباشد.

ماده ۶۳:

خواستگاری زن در عدت طلاق رجعی یا باین به عبارت صریح و کنایه و در عدت وفات به عبارت صریح جواز ندارد.

ماده ۶۴:

نامزدی عبارت از وعده به ازدواج است، هر یک از طرفین می‌تواند از آن منصرف شود.

ماده ۶۵:

هرگاه نامزد به نامزد خود هدیه داده باشد، هدیه دهنده می‌تواند در صورت انصراف جانب مقابل و موجودیت هدیه، عین یا قیمت روز خرید آن را مطالبه نماید. اگر انصراف از طرف هدیه دهنده صورت بگیرد یا هدیه هلاک و یا استهلاک گردیده باشد، رد آن را به هیچ صورت مطالبه کرده نمی‌تواند.

ماده ۶۶:

عقد ازدواج با ایجاب و قبول صریح که فوریت و استمرار را افاده کند بدون قید وقت در مجلس واحد صورت می‌گیرد.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۱۵۷

ماده ۶۷:

ازدواج در صورت تعلیق آن به شرط غیر محقق یا مضاف ساختن آن به زمان آینده عقد شده نمی‌تواند.

ماده ۶۸:

هرگاه در عقد ازدواج شرطی گذاشته شود که مخالف قانون و اهداف ازدواج باشد، عقد صحیح و شرط باطل پنداشته می‌شود.

ماده ۶۹:

در عقد ازدواج بدل، زن، بدل زن دیگر قرار نگرفته و برای هریک از زوجه‌ها مهر مثل لازم می‌گردد.

ماده ۷۰:

اهلیت ازدواج وقتی کامل می‌گردد، که ذکور سن (۱۸) و اناث شانزده سالگی را تکمیل کرده باشند.

ماده ۷۱:

(۱) هرگاه دختر سن مندرج ماده (۷۰) این قانون را تکمیل نکرده باشد، عقد ازدواج وی تنها توسط پدر صحیح التصرف یا محکمه با صلاحیت صورت گرفته می‌تواند.

(۲) عقد نکاح صغیره کمتر از (۱۵) سال به هیچ وجه جواز ندارد.

ماده ۷۲:

(۱) گرفتن وکیل برای عقد ازدواج جواز دارد.

۱۵۸ ..... قانون مدنی / جلد اول

(۲) وکیل نمی تواند مؤکله خود را به عقد نکاح خود درآورد، مگر اینکه در عقد وکالت به آن تصریح شده باشد.

ماده ۷۳:

وکیل نمی تواند در عقد ازدواج بدون تفویض صلاحیت یا اجازه مؤکل یا مؤکله خود، شخص دیگری را به صفت وکیل انتخاب نماید.

ماده ۷۴:

وکیل نمی تواند عملی را که خارج از حدود وکالت او باشد، انجام دهد. تصرف خارج از حدود وکالت بمثابه عمل فضولی بوده و موقوف به اجازه مؤکل یا مؤکله او می باشد.

ماده ۷۵:

وکیل به تسلیم زوجه به زوج و پرداخت مهر مکلف نمی باشد، مگر این که از پرداخت مهر ضمانت کرده باشد. درین صورت وکیل نمی تواند که مهر تادیه شده را از زوج مطالبه نماید. جز درحالتی که ضمانت وکیل به اجازه زوج صورت گرفته باشد.

ماده ۷۶:

در صورتی که طرفین عقد اصالتاً، شرعاً یا توکیلاً تحت ولایت شخص واحد قرار داشته باشند، شخص می تواند به تنهایی

قانون مدنی / باب تمهیدی ۱۵۹

ازجانب طرفین عقد ایجاب و قبول نماید، مشروط براین که شرایط قانونی عقد رعایت شده باشد.

ماده ۷۷:

برای صحت عقد نکاح و نفاذ آن شرایط آتی لازم است:
۱- انجام ایجاب و قبول صحیح توسط عاقدین یا اولیاء یا وکلای شان.

۲ - حضور دو نفر شاهد با اهلیت.

۳- عدم موجودیت حرمت دائمی و یا مؤقت بین ناکح و منکوحه.

ماده ۷۸:

قاضی ولی اشخاصی است که ولی نداشته باشند.

ماده ۷۹:

اشخاصی که طبق ماده (۷۸) این قانون تحت ولایت قاضی قرار می گیرند، قاضی نمی تواند آنها را به عقد ازدواج خود یا اصول و فروع خویش در آورد.

ماده ۸۰:

هرگاه عاقله رشیده بدون موافقه ولی ازدواج نماید، عقد نکاح نافذ و لازم می باشد.

ماده ۸۱:

ازدواج شخص با اصول و فروع خود و فروع پدر و مادر و طبقه اول فروع اجداد به طور ابدی حرام است.

۱۶۰ ..... قانون مدنی / جلد اول

ماده ۸۲:

ازدواج شخص با زوجهٔ اصول و زوجهٔ فروع خودش به طور دایم حرام است. همچنان ازدواج شخص با اصول زوجه‌اش مطلقاً و با فروع زوجه در صورت دخول به طور دایم حرام می‌باشد.

ماده ۸۳:

ازدواج زانی با اصل و فرع مزنیه همچنان ازدواج مزنیه با اصول و فروع زانی حرام می‌باشد.
ازدواج اصول و فروع مزنیه با اصول و فروع زانی ازین امر مستثنی است.

ماده ۸۴:

حرمت رضاعی به استثنای حالات ذیل مانند حرمت نسبی است:

- ۱ - خواهر پسر رضاعی.
- ۲ - مادر خواهر یا برادر رضاعی.
- ۳ - مادر کلان پسر یا دختر رضاعی.
- ۴ - خواهر برادر رضاعی.

ماده ۸۵:

در حالات ذیل حرمت مؤقت موجود می‌گردد:

- ۱ - جمع در نکاح بین دو زنی که هرگاه یکی آن ها مرد فرض شود،

حرمت ازدواج بین شان به وجود آید.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۱۶۱

۲ - مطلقه ثلاثه تا زمانی که با شخص دیگری ازدواج نماید.

۳ - منکوحه و معتدّه غیر.

۴ - زنی که لعان شده باشد تا وقتی که، شوهر خود را تکذیب نماید.

۵ - زنی که اهل کتاب نباشد.

ماده ۸۶:

ازدواج به بیش از یک زن بعد از تحقق حالات آتی صورت گرفته می تواند:

۱ - در حالتی که خوف عدم عدالت بین زوجات موجود نباشد.

۲ - در حالتی که شخص کفایت مالی برای تأمین نفقه زوجات از قبیل غذا، لباس، مسکن و مداوی مناسب را دارا باشد.

۳ - در حالتی که مصلحت مشروع مانند عقیم بودن زوجه اولی و یا مصاب بودن وی به امراض صعب العلاج، موجود باشد.

ماده ۸۷:

زنی که شوهر وی بر خلاف حکم ماده (۸۶) این قانون ازدواج نموده باشد، می تواند مطابق به احکام مندرج ماده (۱۸۳) این قانون، بر اساس تفریق به سبب ضرر از محکمه مطالبه طلاق نماید.

۱۶۲ ..... قانون مدنی / جلد اول

ماده ۸۸:

زن می‌تواند هنگام عقد ازدواج شرط گذارد که اگر زوج وی مخالف احکام مندرج ماده (۸۶) این قانون با زن دیگر ازدواج کند، صلاحیت طلاق به او انتقال داده می‌شود.
این شرط وقتی اعتبار دارد که در وثیقه نکاح درج شده باشد.

ماده ۸۹:

شخصی که در ازدواج با بیش از یک زن مطابق حکم مندرج ماده (۸۶) این قانون متاهل بودن خود را کتمان نماید و رضائیت و موافقه صریح زنی را که جدیداً به نکاح گرفته است در مورد بدست نیاورده باشد، درین صورت زوجه جدید می‌تواند در صورت عدم رضائیت به دوام معاشرت با زوج، مطابق به احکام مندرج ماده (۱۸۳) بر اساس تفریق به سبب ضرر از محکمه مطالبه طلاق نماید.

مبحث هفتم - آثار ازدواج

فرع اول - احکام عمومی

ماده ۹۰:

بر نکاح صحیح و نافذ تمام آثار آن از قبیل، نفقه زوجه، حقوق میراث، ثبوت نسب و حرمت مصاهره مرتب می‌گردد.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۱۶۳

ماده ۹۱:

در مورد لزوم کل مهر، خلوت صحیحه، حکم دخول را در نکاح صحیح دارد، گرچه زوج عنین باشد. همچنان در مورد اثبات نسب، نفقه، حرمت نکاح خواهر زوجه، حکم خلوت صحیحه، عیناً حکم دخول در نکاح صحیح را دارا می باشد.

ماده ۹۲:

(۱) ازدواج زن مسلمان با مرد غیر مسلمان باطل است. مرد مسلمان می تواند با زن اهل کتاب ازدواج نماید.
(۲) ازدواج زن اهل کتاب توسط ولی کتابی وی به حضور دو نفر شاهد اهل کتاب صورت گرفته می تواند. در موارد مندرج این ماده اولاد تابع دین پدر شناخته می شود.

ماده ۹۳:

نکاح زن اهل کتاب بالای زن مسلمان و عکس آن جواز دارد.

ماده ۹۴:

هرگاه در نکاح غیر صحیح بین زوج و زوجه قبل از دخول و مقدمات آن تفریق صورت بگیرد، موجب حرمت مصاهره نمی گردد.

ماده ۹۵:

هیچ یک از آثار ازدواج صحیح بر ازدواج باطل گرچه دخول در آن صورت گرفته باشد، مرتب نمی گردد.

۱۶۴ ..... قانون مدنی / جلد اول

ماده ۹۶:

ازدواجی که با ایجاب و قبول صورت گرفته و بعضی شرایط آن تکمیل نگردیده باشد، فاسد و احکام ازدواج بر آن مرتب نمی‌گردد.

ماده ۹۷:

(۱) ازدواج فاسد قبل از دخول در حکم نکاح باطل است.
(۲) هرگاه بعد از ازدواج فاسد دخول صورت بگیرد، مهر، نسب، حرمت مصاهره، عدت، تفریق و نفقه ثابت می‌گردد.

فرع دوم - مهر

ماده ۹۸:

کل مهر با وطی، خلوت صحیحه یا وفات یکی از زوجین گرچه قبل از دخول یا خلوت صحیحه صورت گرفته باشد، لازم می‌گردد.

ماده ۹۹:

زوجه مستحق مهر مسمی می باشد. اگر مهر حین عقد تعیین نشده و یا نفی آن به عمل آمده باشد، مهر مثل لازم می‌گردد.

ماده ۱۰۰:

مال قابل تملک، مهر تعیین شده می‌تواند.

ماده ۱۰۱:

(۱) کل یا قسمتی از مهر، حین عقد طور معجل یا مؤجل تعیین شده می‌تواند.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۱۶۵

(۲) در صورت عدم تصریح، به عرف رجوع می گردد. پرداخت مهر مؤجل در صورت تفریق یا وفات تابع مدت کوتاه تر می- باشد، مگر این که حین عقد مدت معینی تصریح شده باشد.

ماده ۱۰۲:

- (۱) زوج می تواند مقدار مهر را بعد از عقد تزئید نماید.
- (۲) در حالت فوق زیادت در مهر تابع شرایط ذیل است:
  - ۱ - مقدار زیادت مهر معلوم باشد.
  - ۲ - زوجه یا ولی او این زیادت را قبول نماید.
  - ۳ - رابطه زوجیت باقی باشد.

ماده ۱۰۳:

- (۱) زوجه بالغه که سن ازدواج قانونی را تکمیل نموده باشد، می تواند در حالت صحت و رضای خود مهری را که نقداً تعیین شده باشد، کلاً و یا قسماً از ذمه زوج ساقط نماید.
- (۲) پدر زوجه ای که سن مندرج ماده (۷۰) این قانون را تکمیل نکرده باشد، به هیچ صورت نمی تواند مهر را از ذمه زوج ساقط نماید.

ماده ۱۰۴:

زنی که اختیار تعیین مهر را به زوج تفویض نموده و مهر او تسمیه نشده باشد، می تواند بعد از عقد و قبل از دخول، تعیین مهر را مطالبه نماید. زوج مکلف است مهر او را معین کند در صورت

۱۶۶ ..... قانون مدنی / جلد اول

امتناع، زوجه می‌تواند تعیین مهر مثل را از محکمه با صلاحیت مطالبه بدارد.

ماده ۱۰۵:

هرگاه تفریق قبل از دخول یا خلوت صحیحه واقع گردد، در صورت تسمیه، زوجه نصف مهر مسمی و در غیر آن نصف مهر مثل را مستحق می‌شود.*

ماده ۱۰۶:

هرگاه تفریق قبل از دخول یا خلوت صحیحه از طرف زوجه صورت گیرد، مهر وی کاملاً ساقط می‌گردد.

ماده ۱۰۷:

هرگاه تفریق بین زوجین قبل از دخول یا خلوت صحیحه واقع گردد، برای زوجه، متعه‌ای که عبارت از البسه معمول و امثال وی می‌باشد، واجب می‌گردد. در تعیین متعه، توان مالی زوج در نظر گرفته شده و به هیچ صورت قیمت آن از نصف مهر مثل تجاوز نمی‌کند.

ماده ۱۰۸:

(۱) هرگاه طلاق قبل از دخول واقع گردیده و مهر مسمی باشد و یا زوج وفات نماید، متعه برای زوجه واجب نمی‌گردد.

---

* ماده ۱۰۵ تعدیل گردیده، در بخش تعدیلات مراجعه شود.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۱۶۷

(۲) در صورتی که طلاق بعد از دخول واقع گردد، خواه مهر مسمی باشد یا نه، ادای متعه برای زوجه جواز دارد.

ماده ۱۰۹:

هرگاه شخصی در حین مرض موت خود ازدواج نموده و مهر زوجه اش را بیشتر از مهر مثل تعیین کرده باشد، این زیادت تابع احکام وصیت می‌گردد.

ماده ۱۱۰:

مهر، ملکیت زوجه محسوب می‌گردد. زوجه می‌تواند در مهر خود هر نوع تصرف مالکانه بنماید.

ماده ۱۱۱:

هرگاه زوجه کل مهر یا قسمتی از آن را قبل یا بعد از قبض به زوج هبه نموده و قبل از دخول، طلاق واقع گردد، زوج نمی‌تواند نصف مهر را مطالبه نماید.

ماده ۱۱۲:

هرگاه مهر پول نقده یا شی مثلی نبوده و زوجه نصف یا کل آن را به زوج هبه نماید، در صورت وقوع طلاق قبل از دخول، زوج نمی‌تواند هیچ چیزی را به عنوان مهر مطالبه نماید.

ماده ۱۱۳:

پدر نمی‌تواند مهر دختر خود را کلاً یا قسماً هبه نماید.

۱۶۸ ..... قانون مدنی / جلد اول

ماده ۱۱۴:

زوجه مجبور گردانیده نمی‌شود، تا کل یا قسمتی از مهر خود را به زوج یا شخص دیگری واگذار شود. در صورتی‌که زوجه قبل از قبض کل مهر وفات نماید، ورثه وی می‌تواند از زوج و در صورت وفات زوج از ورثه او پس از وضع حق الارث زوجه مهر باقیمانده را مطالبه نمایند.

فرع سوم - مسکن

ماده ۱۱۵:

زوج مطابق به توان مالی خود برای زوجه اش مسکن مناسب تهیه می‌نماید.

ماده ۱۱۶:

هرگاه شخصی بیش از یک زوجه داشته باشد، نمی‌تواند بدون رضائیت، آن‌ها را در مسکن واحد مجبور به رهائش گرداند.

فرع چهارم - نفقه

ماده ۱۱۷:

(۱) با عقد نکاح صحیح و نافذ نفقه بر زوج لازم می‌گردد، گرچه زوجه در مسکن اقاربش رهائش داشته باشد. اگر زوجه از رفتن به مسکن زوج بدون حق امتناع ورزد، نفقه وی بر زوج لازم نمی‌گردد.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۱۶۹

(۲) زوجه وقتی حق دارد از رفتن به مسکن زوج امتناع ورزد که مسکن مناسب مطابق به ماده (۱۱۵ و ۱۱۶) این قانون از طرف زوج تهیه نشده و یا مهر معجل وی تأدیه نگردیده باشد.

ماده ۱۱۸:

نفقه زوجه مشتمل است بر طعام، لباس، مسکن و تداوی متناسب به توان مالی زوج.

ماده ۱۱۹:

هرگاه زوج از ادای نفقه امتناع ورزد یا تقصیر وی در آن ثابت گردد، محکمه با صلاحیت زوج را به ادای نفقه مکلف می‌گرداند.

ماده ۱۲۰:

نفقه زوجه به اثر حبس زوج گرچه توان ادای آن را نداشته باشد، از زمه وی ساقط نمی‌گردد.

ماده ۱۲۱:

هرگاه زوج غایب باشد، نفقه زوجه از اموال زوج که شامل نفقه شده بتواند و به دسترس وی قرار داشته باشد، تأمین می‌گردد. در غیر آن از اموالی که نزد دیگری طور ودیعت یا دین دارد، نفقه زوجه تعیین می‌گردد.

ماده ۱۲۲:

در حالات ذیل زوجه مستحق نفقه نمی‌گردد:

۱۷۰ ..... قانون مدنی / جلد اول

۱ - زوجه بدون اجازهٔ زوج یا به غیر مقاصد جایز از مسکن خارج گردد.

۲ - زوجه به امور زوجیت اطاعت نداشته باشد.

۳ - مانع انتقال زوجه به مسکن زوج موجود باشد.

مادهٔ ۱۲۳:

نفقةٔ زوجه مطابق به توان مالی زوج تأمین می گردد، مشروط بر این که نفقه از حداقل کفاف زوجه کمتر نباشد.

مادهٔ ۱۲۴:

زیادت و تنقیص نفقه تابع تحول توان مالی زوج و تغییر قیمت اشیاء در محل می باشد، ادعای زیادت و یا تنقیص نفقه متعینه قبل از سپری شدن شش ماه از تاریخ تعیین آن پذیرفته نمی شود.

مادهٔ ۱۲۵:

هرگاه زوج از ادای نفقهٔ واجبه امتناع ورزد، از تاریخ امتناع به ادای نفقهٔ زوجه مکلف می گردد.

مادهٔ ۱۲۶:

مطلقه از تاریخ طلاق تاختم عدت مستحق نفقه می گردد.

مادهٔ ۱۲۷:

ادعای مطلقه در مورد نفقهٔ ایام عدت اگر بیشتر از یکسال از تاریخ طلاق باشد، قابل سمع نیست.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۱۷۱

ماده ۱۲۸:

نفقه واجبہ جز بہ اداء یا ابراء از آن ساقط نمی گردد.

ماده ۱۲۹:

ابراء از نفقه قبل از این کہ تعیین شده باشد باطل است، خواه تعیین نفقه رضائی باشد یا قضائی. اما ابراء از نفقه بعد از تعیین وقتی صحیح می گردد کہ ابراء از نفقه ایام گذشته باشد. ابراء از نفقه روز، هفته، ماه و سال آینده وقتی صحیح می گردد کہ نفقه بالترتیب طور روزمره، هفته وار، ماهوار و سالانه تعیین شده باشد.

ماده ۱۳۰:

دین نفقه زوجه بر ذمه زوج یا دینی کہ بر ذمه زوجه باشد باساس مطالبه هر یک از زوجین مجرا شده می تواند.

مبحث هشتم - انحلال ازدواج

فرع اول - احکام عمومی

ماده ۱۳۱:

عقد ازدواج با فسخ، طلاق، خلع یا تفریق مطابق بہ احکام مندرج این قانون منحل می گردد.

۱۷۲ ..... قانون مدنی / جلد اول

فرع دوم - فسخ

ماده ۱۳۲:

فسخ عبارت است از نقض عقد ازدواج به سبب وقوع خلل در حین عقد و یا بعد از آن، به نحوی که مانع دوام ازدواج گردد.

ماده ۱۳۳:

حالات مذکور ماده (۱۳۲) که موجب فسخ عقد ازدواج شناخته می شود قرار ذیل می باشد:

۱ - خلل در حین عقد ناشی از اسباب ذیل می باشد:

الف - فقدان یکی از شروط صحت عقد.

ب - خیار افاقه (زوال جنون) و عته.

ج - نقصان مهر از اندازه مهر مثل زوجه.

۲ - خلل بعد از عقد که مانع دوام ازدواج می گردد، ناشی از اسباب ذیل می باشد:

الف - حرمت مصاهره.

ب - لعان.

ج - امتناع زوجه غیر کتابی از مسلمان شدن در صورتی که زوج او مسلمان شده باشد.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۱۷۳

ماده ۱۳۴:

(۱) فسخ عقد ازدواج در هر دو حالت مندرج ماده (۱۳۳) این قانون به حکم قطعی محکمه با صلاحیت صورت می‌گیرد.
(۲) فسخ ناشی از اسباب مندرج فقره (دوم) ماده مذکور به رضایت زوجین بدون حکم محکمه نیز جواز دارد.

فرع سوم - طلاق

ماده ۱۳۵:

(۱) طلاق عبارت از انحلال رابطه زوجیت صحیحه در حال یا آینده، بین زوج و زوجه، به الفاظی که وقوع طلاق صراحتاً از آن افاده شده بتواند.
(۲) طلاق از جانب زوج یا محکمه با صلاحیت به درخواست زوجه مطابق به احکام این قانون صادر می‌گردد.*

ماده ۱۳۶:

طلاق تنها بالای زوجه ای که در نکاح صحیح یا در عدت طلاق رجعی باشد، واقع می‌گردد.

ماده ۱۳۷:

طلاق هر زوج عاقل و بالغ واقع می‌گردد، گرچه زوج سفیه یا مریض غیر مختل‌العقل باشد.

---

* ایضاً در ماده ۱۳۵ در بخش تعدیلات آمده.

۱۷۴ ..... قانون مدنی / جلد اول

ماده ۱۳۸:

طلاق به حالت سکر واقع نمی‌گردد.

ماده ۱۳۹:

(۱) زوج می‌تواند به صورت شفوی و یا تحریری زوجه اش را طلاق نماید. هرگاه زوج فاقد این دو وسیله باشد، طلاق به اشارات معموله که صراحتاً معنی طلاق را افاده نماید، صورت گرفته می‌تواند.

(۲) طلاق به الفاظ صریحی که در عرف معنی طلاق را افاده کند، بدون نیت واقع می‌گردد.

ماده ۱۴۰:

زوجه قاصر، از جانب زوج یا پدر زوج طلاق شده نمی‌تواند.

ماده ۱۴۱:

طلاق اشخاص ذیل اعتبار ندارد:

۱ - مجنون، مگر در صورتی که طلاق را قبل از جنون به شرطی معلق ساخته و شرط در حال جنون موجود شود.

۲ - معتوه.

۳ - مکره.

۴ - نایم.

۵ - شخصی که عقلش به علت زیادت سن و یا مرض مختل گردیده باشد.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۱۷۵

۶ - شخص مدهوش که قوه ممیزه اش را به علت غضب یا عوامل دیگری از دست داده و قولش را درک نکند.

ماده ۱۴۲:

زوج می تواند زوجه اش را توسط وکیل قانونی طلاق دهد یا این که صلاحیت طلاق را به خود زوجه تفویض نماید.

ماده ۱۴۳:

زوج بعد از تفویض صلاحیت طلاق نمی تواند از آن رجوع کند، مگر این که زوجه صلاحیت مفوضه را قبول نکرده باشد.

ماده ۱۴۴:

زوج در برابر زوجه صلاحیت سه طلاق را دارد.

ماده ۱۴۵:

طلاق مقترن به عدد خواه به الفاظ یا اشاره صورت گرفته باشد، یک طلاق شناخته می شود.

ماده ۱۴۶:

طلاق به طور عموم رجعی و در موارد ذیل باین می باشد:

۱ - طلاق سوم.

۲ - طلاق قبل دخول.

۳ - طلاق به عوض.

۴ - طلاق که درین قانون باین خوانده شده.

۱۷۶ ..... قانون مدنی / جلد اول

ماده ۱۴۷:

زوج نمی‌تواند با مطلقه ثلاثه خود دوباره ازدواج نماید، مگر این‌که مطلقه ثلاثه با شخص دیگری ازدواج نموده و بعد از دخول ازدواج دومی، طلاق گردیده و عدت را تکمیل کرده باشد.

ماده ۱۴۸:

هر نوع طلاق زوجه قبل از دخول همچنان یک یا دو طلاق رجعی که در آن رجوع صورت نگرفته باشد، طلاق باین صغرا گفته می‌شود.

ماده ۱۴۹:

آثار ازدواج و صلاحیت زوج با یک یا دو طلاق رجعی تا زمان تکمیل عدت طلاق از بین نرفته، بحال خود باقی می‌ماند.

ماده ۱۵۰:

تعلیق رجوع به زمان آینده یا به کدام شرط جواز ندارد. در صحت رجوع حضور شهود شرط نمی‌باشد.

ماده ۱۵۱:

رابطه زوجیت در طلاق رجعی با پاک شدن از حیض سوم قطع و حق رجوع زوج ساقط می‌گردد.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۱۷۷

ماده ۱۵۲:

طلاق باین صغرا عقد ازدواج را منحل و آثار مرتب بر آن را از بین می‌برد. صلاحیت زوج و جمیع روابط زوجیت را به استثنای عدت، به مجرد وقوع ساقط می‌سازد.

ماده ۱۵۳:

(۱) طلاق باین صغرا موجب حرمت ازدواج مطلقه به زوج نمی‌گردد.

(۲) زوج می‌تواند با مطلقه باین صغرا در حین عدت و یا بعد از آن مجدداً ازدواج نماید، مشروط بر این‌که این ازدواج به رضای زن و به عقد و مهر جدید صورت بگیرد.

ماده ۱۵۴:

هرگاه مطلقه با شخص دیگری ازدواج نموده و پس از دخول طلاق گردد، می‌تواند با زوج اول ازدواج نماید. درین صورت طلاق‌های قبلی از اعتبار ساقط، زوج مجدداً صلاحیت سه طلاق را کسب می‌نماید.

ماده ۱۵۵:

هرگاه زوج در حال مرض موت، زوجه خود را به طلاق باین طلاق نماید، این طلاق مانع حق ارث زوجه که عدت او قبل از وفات تکمیل نشده باشد، نمی‌گردد، مشروط بر این‌که مطلقه از وقوع

۱۷۸ ..... قانون مدنی / جلد اول

طلاق تا وفات به سبب دیگری از حق میراث محروم نگردیده باشد.

فرع چهارم - خلع

ماده ۱۵۶:

(۱) خلع عبارت است از انحلال عقد ازدواج در بدل مالی که زوجه آن را برای زوج می پردازد.

(۲) خلع به لفظ صریح آن یا به هر لفظ دیگری که مفهوم خلع را افاده نماید، صورت می گیرد.

ماده ۱۵۷:

خلع وقتی صحیح می گردد که زوج واجد صلاحیت طلاق و زوجه محل آن باشد.

ماده ۱۵۸:

مالی که به صفت مهر قبول شده بتواند، بدل خلع نیز قبول می گردد.

ماده ۱۵۹:

خلع زوجه ای که فاقد اهلیت باشد، جواز دارد. مگر زوجه بدون موافقت ولی مال وی، به پرداخت بدل خلع مجبور گردانیده نمی شود.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۱۷۹

ماده ۱۶۰:

خلع در حکم طلاق باین بوده، موقوف به حکم محکمه نمی باشد.

ماده ۱۶۱:

هریک از زوجین می توانند قبل از قبولی طرف مقابل از ایجاب خود رجوع نماید.

ماده ۱۶۲:

هرگاه خلع در بدل مال معین به غیر از مهر صورت گیرد، زوجه به پرداخت آن مکلف گردیده، مطالبه دیگری ناشی از حقوق زوجیت از قبیل مهر یا نفقه ایام گذشته آن که در حین خلع بدمه یکدیگر داشته باشند، صورت گرفته نمی تواند.

ماده ۱۶۳:

هرگاه خلع در بدل کل مهر صورت گرفته باشد. در صورتی که زوجه کل مهر و یا قسمتی از آن را تسلیم شده باشد، مکلف است تا اندازه تسلیم شده را اعاده نماید. در غیر آن مهر از ذمه زوج ساقط می گردد. خواه خلع قبل از دخول و یا بعد از آن صورت گرفته باشد.

ماده ۱۶۴:

هرگاه بدل هنگام خلع تعیین نشده باشد، جمیع حقوق زوجیت از ذمه زوجین ساقط گردیده، زوج نمی تواند آنچه را زوجه تسلیم شده از او استرداد یا زوجه آنچه را بر ذمه زوج باقیمانده، مطالبه

۱۸۰ ..... قانون مدنی / جلد اول

نماید. خواه این خلع قبل از دخول صورت گرفته باشد یا بعد از آن.

ماده ۱۶۵:

هرگاه بدل هنگام خلع نفی شده باشد، طلاق باین واقع شده موجب اسقاط حقوق زوجیت از یکدیگر نمی‌گردد.

ماده ۱۶۶:

هرگاه زوج بدل خلع را به غیر حق اخذ نماید، در صورتی که نکاح فاسد باشد، خلع صحیح نمی‌گردد. زوجه می‌تواند بدل آنرا نیز استرداد نماید.

ماده ۱۶۷:

هرگاه بدل خلع قبل از تسلیم به زوج، هلاک گردیده و یا به استحقاق برده شود، زوجه به پرداخت مثل یا قیمت آن مکلف می‌باشد.

ماده ۱۶۸:

در خلع نفقه عدت ساقط نمی‌گردد. مگر این که زوجین هنگام خلع صراحتاً به اسقاط آن موافقه کرده باشند.

ماده ۱۶۹:

هرگاه اجرت شیر دادن طفل در مدت رضاع یا حفاظت وی به شمول نفقه در یک مدت معین از طرف زوجه بدل خلع قبول گردد، زوجه مکلف به ایفای تعهدش می‌باشد.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۱۸۱

ماده ۱۷۰:

هرگاه زوجه به علتی از قبیل ازدواج با شخص دیگر، فرار، فوت خود و یا طفلش، تعهدش را در مورد شیر دادن، حفاظت و نفقه طفل را کاملاً ایفا ننماید، زوج می‌تواند اجرت باقیمانده مدت رضاع و نفقه باقیمانده را مطالبه نماید، مگر این‌که به عدم مطالبه در صورت وفات طفل یا زوجه هنگام خلع موافقه شده باشد.

ماده ۱۷۱:

هرگاه قبل از ولادت، شیر دادن طفل بدل خلع تعیین گردد، پس از آن ثابت شود که حمل موجود نبوده یا سقط شده است و یا این‌که طفل قبل از تکمیل دو سال شیرخوارگی وفات نماید، زوج، معادل اجرت شیر دادن تمام یا مدت باقیمانده را مطالبه کرده می‌تواند.

ماده ۱۷۲:

زوجه وقتی می‌تواند حفاظت طفل را تا سن بلوغ بدل خلع تعیین نماید که طفل، دختر باشد. هرگاه زوجه در خلال این مدت با شخص دیگری ازدواج نماید. پدر دختر می‌تواند طفلش را از زوجه تسلیم گردیده و معادل اجرت حفاظت مدت باقیمانده را مطالبه نماید. گرچه به بودن طفل نزد مادر قبلاً موافقه صورت گرفته باشد.

۱۸۲ ..... قانون مدنی / جلد اول

ماده ۱۷۳:

(۱) هرگاه هنگام خلع، بودن طفل در دوره حضانت نزد زوج شرط شده باشد، عقد خلع صحیح و شرط باطل می‌باشد. زوج می‌تواند طفل را تا تکمیل دوره حضانت نزد خود حفاظت نماید، مشروط بر اینکه این حق به علت دیگری ساقط نشده باشد.

(۲) اجرت حضانت و نفقه طفل در صورتی که طفل فقیر باشد، به دوش پدر وی می‌باشد.

ماده ۱۷۴:

زوج نمی‌تواند دینی را که بر ذمه زوجه‌اش دارد، در عوض دین نفقه طفل مجرا نماید. اگر نفقه طفل بدل خلع تعیین گردد و زوجه معسر باشد، زوج مکلف به پرداخت نفقه طفل می‌باشد. در صورت یسار زوجه، زوج می‌تواند مبالغ پرداخته شده را از وی مطالبه نماید.

ماده ۱۷۵:

(۱) هرگاه زوجه در حال مرض موت با زوج خلع نماید، خلع صحیح و به اثر آن طلاق باین واقع می‌گردد. در صورتی که زوجه در اثنای عدت وفات نماید، زوج از جمله حق ارث، بدل خلع یا ثلث ترکه، آنچه کمترین باشد مستحق می‌گردد. در صورت وفات بعد از عدت از جمله ثلث ترکه و بدل خلع کمتر آن را مستحق می‌شود.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۱۸۳

(۲) اگر زوجه صحت یابد، زوج تمام بدل تعیین شده خلع را مستحق می‌شود.

فرع پنجم - تفریق

جزء اول - تفریق به سبب عیب

ماده ۱۷۶:

زوجه وقتی می‌تواند مطالبه تفریق نماید، که زوج مبتلا به مرضی باشد که اعاده صحت وی غیر ممکن یا مدت طولانی برای معالجه او لازم باشد، به نحوی که معاشرت با زوج بدون ضرر کلی متعذر باشد.

ماده ۱۷۷:

هرگاه زوجه هنگام عقد یا قبل از آن به عیوب متذکره ماده (۱۷۶) این قانون واقف بوده یا در صورت وقوع عیب بعد از عقد طور صریح یا ضمنی به آن رضایت نشان داده باشد، نمی‌تواند مطالبه تفریق نماید.

ماده ۱۷۸:

در تثبیت عیوب متذکره ماده (۱۷۶) این قانون از نظریات اهل خیره استفاده به عمل می‌آید.

۱۸۴ ..... قانون مدنی / جلد اول

ماده ۱۷۹:

هرگاه عیب از نوعی تثبیت گردد که اعاده صحت وی غیر ممکن باشد، محکمه بدون تعویق به تفریق زوجین حکم می‌نماید. در صورتی که عیب قابل علاج بوده و مدت طولانی برای معالجه لازم باشد، محکمه مطالبه تفریق را تا مدتی که متجاوز از یک سال نباشد به تعویق می‌اندازد.

ماده ۱۸۰:

تفریق به سبب عیب، طلاق بائن است.

ماده ۱۸۱:

تفریق به سبب عیب موجب حرمت ابدی نگردیده، زوجین می‌توانند بعد از تفریق دوباره با هم ازدواج نمایند، خواه در عدت باشد یا بعد از آن.

ماده ۱۸۲:

هرگاه یکی از زوجین که به سبب عیب بین آنها تفریق واقع شده وفات نماید، طرف دیگر مستحق ارث از وی نمی‌گردد.

جزء دوم - تفریق به سبب ضرر

ماده ۱۸۳:

هرگاه زوجه از معاشرت با زوج ضرری را ادعا کند که دوام معاشرت را در چنین حالت بین امثال زوجین غیر ممکن گرداند، می‌تواند از محکمه مطالبه تفریق نماید.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۱۸۵

ماده ۱۸۴:

(۱) هرگاه ضرر مورد ادعا ثابت گردیده و اصلاح بین زوجین صورت گرفته نتواند، محکمه به تفریق حکم می‌نماید.
(۲) تفریق، حکم یک طلاق بائن را دارد.

ماده ۱۸۵:

هرگاه ضرر مورد ادعا ثابت نگردیده و زوجه به ادعای خود اصرار داشته باشد، محکمه دو شخص را به حیث حکم جهت اصلاح بین زوجین تعیین می‌نماید.

ماده ۱۸۶:

(۱) حکم باید شخص عادل بوده یکی از اقارب زوج و دیگری از اقارب زوجه باشد. اگر اقارب زوجین موجود نباشند، حکم از اشخاصی تعیین می‌گردد که از احوال زوجین معلومات کافی داشته به اصلاح بین زوجین قادر باشد.
(۲) حکم باید در محکمه سوگند یاد نماید که وظیفه خود را به عدل و امانت داری ایفا می‌کند.

ماده ۱۸۷:

اشخاصی که به حیث حکم تعیین می‌شوند، باید علل اختلاف و طرق اصلاح بین زوجین را تشخیص نموده در تأمین اصلاح کوشش نمایند.

۱۸۶ ..... قانون مدنی / جلد اول

ماده ۱۸۸:

(۱) هرگاه حکم به اصلاح بین زوجین موفق نشود و منشاء اختلاف زوج یا زوجین بوده و یا اصلاً معلوم نباشد، محکمه به تفریق بین آنها حکم می‌نماید.*

(۲) در صورتی که زوج منشاء اختلاف باشد، حکم به تفریق در بدل کل مهر و یا قسمتی از آن تصمیم می‌گیرد.

ماده ۱۸۹:

(۱) هرگاه در نظریات اشخاصی که به حیث حکم تعیین شده اند، اختلاف موجود گردد، از طرف محکمه مکلف به تجدید نظر می‌گردند.

(۲) در صورت دوام اختلاف، محکمه اشخاص دیگری را مطابق حکم مندرج ماده (۱۸۶) این قانون به حیث حکم تعیین می‌نماید.

ماده ۱۹۰:

حکم تصامیم خود را به محکمه تقدیم و محکمه مطابق به آن حکم صادر می‌نماید.

---

* فقره (۱) ماده ۱۸۸ تعدیل گردیده، در بخش تعدیلات مراجعه شود.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۱۸۷

جزء سوم - تفریق به سبب عدم انفاق

ماده ۱۹۱:

هرگاه زوج از ادای نفقه امتناع ورزد در حالی که ظاهراً مالک دارائی نبوده و عجز وی از ادای نفقه نیز ثابت شده نتواند، زوجه می تواند مطالبه تفریق نماید.

ماده ۱۹۲:

هرگاه زوج عجز خود را از ادای نفقه ثابت نماید، محکمه مدت مناسبی را که از سه ماه تجاوز نکند، به وی مهلت می دهد. در صورتی که باز هم به ادای نفقه قادر نشود، محکمه به تفریق بین زوجین حکم می نماید.

ماده ۱۹۳:

تفریق بین زوجین که به سبب عدم ادای نفقه به حکم محکمه صورت بگیرد، در حکم طلاق رجعی بوده، زوج می تواند به زوجه اش در خلال عدت رجوع نماید. مشروط بر این که زوج توان مالی و آمادگی خود را به ادای نفقه ثابت نماید.

جزء چهارم - تفریق به سبب غیاب

ماده ۱۹۴:

هرگاه زوج مدت سه سال یا زیاده از آن بدون عذر معقول غایب گردد، در صورتی که زوجه از غیاب وی متضرر شود، می تواند

۱۸۸ ..... قانون مدنی / جلد اول

از محکمه مطالبهٔ تفريق نمايد. گرچه زوج مالک دارائی بوده و زوجه از آن نفقه خود را تأمين کرده بتواند.

مادهٔ ۱۹۵:

(۱) در صورت غیابت زوج، محکمه بعد از استماع مطالبه تفريق از جانب زوجه، موضوع را به زوج غایب کتباً اعلام نموده و مدتی را تعيين می‌نماید تا در خلال آن زوج مذکور به مسکن فامیل عودت نموده یا زوجه خود را به اقامت گاه خویش طلب نماید.

(۲) در صورتی که زوج غایب با وجود اعلام محکمه، بدون عذر معقول به غیابت خود ادامه بدهد یا اصلاً وصول اعلام به زوج غير ممکن باشد، در چنین احوال، محکمه به تفريق بين زوجين حکم می‌نماید.

مادهٔ ۱۹۶:

هرگاه زوج به حکم قطعی محکمه به حبس ده سال یا بیشتر از آن محکوم گردیده باشد، زوجه می‌تواند پس از مدت پنج سال مطالبه تفريق نمايد.

اگرچه زوج محبوس توان ادای نفقه را داشته باشد.

مادهٔ ۱۹۷:

(۱) تفريق به سبب غیاب در حکم طلاق رجعی می‌باشد.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۱۸۹

(۲) هرگاه زوج غایب حاضر یا زوج محبوس رها گردد، می‌تواند قبل از تکمیل عدت به زوجه خود رجوع نماید.

مبحث نهم - آثار انحلال ازدواج

فرع اول - عدت

ماده ۱۹۸:

عدت عبارت از مدت معینی است که با انقضای آن تمام آثار مرتبه ازدواج از بین می‌رود.

ماده ۱۹۹:

(۱) قبل از تکمیل عدت هیچکس بدون از زوج نمی‌تواند با معتده ازدواج نماید.

(۲) در موارد ذیل عدت بر زوجه لازم می‌گردد:

۱ - در صورتی که تفریق بین زوجین در نکاح صحیح یا فاسد، بعد از دخول و یا بعد از خلوت صحیح یا خلوت فاسد در نکاح صحیح صورت گرفته باشد. خواه این تفریق به اساس طلاق رجعی، بائن صغرا یا طلاق باین کبرا صورت گرفته باشد.

۲ - در حالی که تفریق به سبب لعان، عیب، نقصان مهر، خیار بلوغ و افاقه، فسخ، متارکه در نکاح فاسد یا وطی به شبهه صورت گرفته باشد.

۱۹۰ ..... قانون مدنی / جلد اول

ماده ۲۰۰:

هرگاه زوج در نکاح صحیح قبل از دخول و یا بعد از آن وفات نماید، عدت بر زوجه لازم می‌گردد.

ماده ۲۰۱:

(۱) عدت در طلاق و تمام انواع فسخ بعد از نکاح صحیح برای زن مدخول بهای حقیقی یا حکمی که حامله نبوده و حیض گردد، سه حیض کامل می‌باشد.

(۲) حیضی که در آن طلاق یا تفریق صورت گرفته در عدت محسوب نمی‌گردد.

ماده ۲۰۲:

عدت در طلاق یا فسخ برای منکوحه آیه سه یا منکوحه ای که به سن بلوغ رسیده و حیض نگردیده سه ماه کامل می‌باشد.

ماده ۲۰۳:

هرگاه مراجعه و آیه سه عدت شان را به حساب ماه آغاز کرده و قبل از تکمیل سه ماه حیض شوند، عدت شان سه حیض کامل می‌باشد.

ماده ۲۰۴:

(۱) عدت زوجه عادی به طهر متداوم، یک سال کامل است. مشروط بر این که معتده در خلال این مدت حیض نشود. در

قانون مدنی / باب تمهیدی ۱۹۱

صورت حیاض شدن در سال اول، عدت با ختم سال دوم که معتده در آن حیاض نشده باشد، تکمیل می‌گردد.

(۲) اگر در سال دوم نیز حیاض گردد، عدت به مجرد مشاهده خون در سال سوم و یا به ختم آن، بدون مشاهده خون تکمیل می‌گردد.

ماده ۲۰۵:

عدت زوجه عادی به خون ریزی متداوم که ترتیب عادت ماهوار خود را فراموش کرده باشد، بعد از وقوع طلاق و یا فسخ، هفت ماه کامل می‌باشد.

ماده ۲۰۶:

عدت زوجه حامله با وضع کامل حمل تکمیل می‌گردد. مشروط بر این‌که تشکل اعضای حمل تماماً و یا قسمی ظاهر باشد.

ماده ۲۰۷:

عدت وفات چهار ماه و ده روز است، مگر اینکه زوجه حامله باشد. درین صورت حکم مندرج ماده (۲۰۶) این قانون تطبیق می‌گردد.

ماده ۲۰۸:

هرگاه زوج قبل از تکمیل عدت طلاق زوجه خود وفات نماید، عدت طلاق تماماً ملغی و عدت وفات مطابق به حکم ماده (۲۰۷) این قانون لازم می‌گردد. خواه این طلاق در حال صحت و یا مرض موت زوج صورت گرفته باشد.

۱۹۲ ..... قانون مدنی / جلد اول

ماده ۲۰۹:

هرگاه زوجی که در حال مرض موت، زوجه اش را بدون رضای وی طلاق بائن نموده و در خلال عدت وفات نماید، زوجه مستحق میراث گردیده، هر یک از عدت طلاق یا وفات را که مدت آن بیشتر باشد، تکمیل می‌نماید.

ماده ۲۱۰:

هرگاه زوج با معتده طلاق بائن صغری در خلال عدت ازدواج نموده و مجدداً طلاق نماید، درین صورت زوجه مهر کامل را مستحق گردیده عدت جدید را تکمیل می‌نماید. گرچه این طلاق قبل از دخول صورت گرفته باشد.

ماده ۲۱۱:

عدت به مجرد وقوع طلاق، وفات، فسخ، تفریق و یا متارکه در نکاح فاسد آغاز می‌گردد.

فرع دوم - نفقه عدت

ماده ۲۱۲:

هر نوع تفریقی که از جانب زوج واقع می‌گردد، خواه طلاق باشد و یا فسخ، موجب اسقاط نفقه عدت زوجه نمی‌گردد، گرچه زوج قصوری در آن نداشته باشد. نفقه معتدات آتی الذکر بر زوج لازم است:

قانون مدنی / باب تمهیدی ۱۹۳

۱ - معتده طلاق رجعی، بائن صغری و بائن کبری، خواه زوجه حامله باشد یا نه.

۲ - معتده لعان، ایلا و خلع. مگر این‌که از نفقه خود ابرا داده باشد.

۳ - معتده‌ای که تفریق وی به سبب امتناع زوج از قبول اسلام صورت گرفته باشد.

۴ - معتده‌ای که زوج عقد نکاح را به سبب خیار بلوغ و افاقه، فسخ نموده باشد.

۵ - معتده‌ای که تفریق وی به اثر مرتد شدن زوج یا به اثر ارتکاب فعلی که موجب حرمت مصاهره می‌گردد، صورت گرفته باشد.

ماده ۲۱۳:

نفقه معتده‌ای که عقد نکاح را به سبب خیار بلوغ، نقصان مهر یا معیوب بودن زوج فسخ نموده باشد، ساقط نمی‌گردد. مشروط بر این‌که معتده در مورد فوق قصوری نداشته باشد.

ماده ۲۱۴:

هر نوع تفریقی که به سبب قصور زوجه و مطالبه وی واقع شده باشد، موجب اسقاط نفقه عدت می‌گردد. در صورت فوق گرچه سبب تفریق قبل از تکمیل عدت از بین رفته باشد، معتده دو باره مستحق نفقه نمی‌گردد.

۱۹۴ ..... قانون مدنی / جلد اول

ماده ۲۱۵:

در صورت وفات زوج، زوجه مستحق نفقه نمی‌گردد، خواه زوجه حامله باشد یا نه.

ماده ۲۱۶:

هرگاه نفقه معتمد از طرف زوجه تعیین نگردیده و معتمد نیز مطالبه آن را تا ختم عدت نکرده باشد، نفقه عدت ساقط می‌گردد.

مبحث دهم - حقوق اولاد

فرع اول - نسب

جزء اول - ثبوت نسب در نکاح صحیح

ماده ۲۱۷:

کمترین مدت حمل شش ماه و اکثر آن یک سال است.

ماده ۲۱۸:

طفل هر زوجه در ازدواج صحیح منسوب به زوج می‌گردد. مشروط بر این‌که کمترین مدت حمل در عقد ازدواج سپری شده مقاربت و خلوت صحیحه بین زوجین ثابت باشد.

ماده ۲۱۹:

هرگاه زوجه در مدت کمتر از ششماه از عقد ازدواج وضع حمل نماید، چنین طفل منسوب به زوج نمی‌گردد. مگر این‌که زوج نسبت طفل را به غیر از طریق زنا به خود ادعا نماید.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۱۹۵

جزء دوم - ثبوت نسب بعد از تفریق یا وفات زوج

ماده ۲۲۰:

هرگاه معتده طلاق یا وفات در مدت بیشتر از یک سال از طلاق یا وفات زوج وضع حمل نماید، دعوی نسب چنین معتده قابل سمع نمی‌باشد. مگر این‌که در صورت طلاق زوج و در وفات، ورثه زوج نسبت طفل را به خود ادعا نماید.

ماده ۲۲۱:

هرگاه مطلقه یا زوجه بعد از وفات زوج به تکمیل عدت خود اقرار نماید، نسبت طفل او به زوج وقتی ثابت می‌گردد که وضع حمل در مدت کمتر از شش ماه از اقرار و یا کمتر از یک سال از طلاق یا وفات زوج، صورت گرفته باشد.

جزء سوم - ثبوت نسب در نکاح فاسد و دخول به شبهه

ماده ۲۲۲:

- (۱) طفل زوجه در نکاح فاسد وقتی به زوج منسوب می‌گردد که طفل اقلأ بعد از ششماه از تاریخ دخول تولد شده باشد.
- (۲) در صورت متارکه یا تفریق، طفل وقتی به زوج منسوب می‌گردد که حداکثر در خلال مدت یک سال تولد شده باشد.

۱۹۶ ..... قانون مدنی / جلد اول

ماده ۲۲۳:

در صورت ثبوت نسب گرچه در نکاح فاسد یا دخول به شبهه باشد، آثار مرتبه قرابت از قبیل نفقه، ارث، حرمت و امثال آن ثابت می‌گردد.

جزء چهارم - اقرار به نسب

ماده ۲۲۴:

ثبوت نسب توسط اقرار به بنوت گرچه در حال مرض موت باشد، وقتی صورت می‌گیرد که:

۱ - مقرر در سنی باشد که مقرر له فرزند وی شده بتواند.

۲ - مقرر له نسب معلوم نداشته باشد.

۳ - مقرر له ممیز ادعای مقرر را تصدیق نماید.

ماده ۲۲۵:

نسب توسط اقرار زوجه یا معتده، وقتی ثابت می‌گردد که زوج اقرار زوجه را تصدیق و یا از طرف زوجه ادله مثبتة ارائه گردیده باشد.

ماده ۲۲۶:

شخصی که نسب وی معلوم نباشد و به ابوت یا امومت شخص اقرار نماید، نسب وی وقتی ثابت می‌گردد که:

۱ - مقرر در سنی باشد که فرزند مقرر له شده بتواند.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۱۹۷

۲ - مقرر له ادعای مقرر را تصدیق نماید. درین صورت حقوق ابوت و بنوت در برابر یکدیگر ثابت می گردد.

ماده ۲۲۷:

اقرار به نسب در خارج از بنوت، ابوت و امومت بر غیر تأثیری ندارد، مگر این که تصدیق نموده باشد.

ماده ۲۲۸:

شخصی که نسب وی معلوم بوده و به صفت فرزند خوانده شود، آثار ثبوت نسب از قبیل نفقه، اجرت حضانت، میراث، حرمت مصاهره و حرمت ازدواج مطلقه بر آن مرتب نمی گردد.

فرع دوم - رضاع

ماده ۲۲۹:

اجرت شیر دادن طفل بذمه شخصی است که به ادای نفقه وی مکلف است. این اجرت به مقابل تغذیه طفل پرداخته می شود.

ماده ۲۳۰:

مادر تا وقتی که در قید نکاح زوج بوده یا در عدت طلاق رجعی باشد، مستحق اجرت شیر دادن طفل نمی گردد.

ماده ۲۳۱:

هرگاه مادر طفلش را در خلال عدت طلاق بائن یا بعد از تکمیل آن شیر بدهد، مستحق اجرت می گردد.

۱۹۸ ..... قانون مدنی / جلد اول

ماده ۲۳۲:

مادر بیش از دو سال، مستحق اجرت شیر دادن طفل نمی‌گردد.

ماده ۲۳۳:

هرگاه زن دیگری بدون اجرت یا به اجرت کمتر از آنچه مادر مطالبه می‌نماید، به شیر دادن طفل حاضر شود، مادر مستحق اجرت شیر دادن نمی‌گردد.

ماده ۲۳۴:

اجرتی که نسبت شیر دادن برای مادر تعیین گردیده، به علت وفات پدر طفل ساقط نشده، از ترکه متوفی مثل سایر دیون پرداخته می‌شود.

ماده ۲۳۵:

زنی که طفلی را قبل از تکمیل مدت دو سال از تولد وی شیر بدهد، مادر رضاعی طفل و شخصی که به سبب مقاربت او شیر به وجود آمده باشد، پدر رضاعی وی محسوب شده و احکام مندرج ماده (۸۴) این قانون بر آن تطبیق می‌گردد.

فرع سوم - حضانت

ماده ۲۳۶:

(۱) حضانت عبارت از حفاظت و پرورش طفل است در مدتی که طفل به حفاظت و پرورش زن محتاج باشد.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۱۹۹

(۲) حضانت حق اشخاصی است که به اساس این قانون تنظیم گردیده است.

ماده ۲۳۷:

مادر نسبی در خلال زوجیت و بعد از تفریق به حفاظت و پرورش طفل حق اولیت دارد. مشروط بر این که واجد شرایط اهلیت حضانت باشد.

ماده ۲۳۸:

زنی که حضانت طفل را به عهده می گیرد باید عاقله، بالغه و امینه بوده که خوف ضیاع طفل نسبت عدم واریسی وی متصور نباشد و توان حفاظت و پرورش طفل را داشته باشد.

ماده ۲۳۹:

زنانی که حق حضانت طفل را دارند به ترتیب درجه استحقاق عبارت اند از:

۱- مادر، مادر مادر و یا بالاتر از آن.

۲- مادر پدر.

۳- خواهر اعیانی.

۴- خواهر اخیافی.

۵- خواهر علاتی.

۶- دختر خواهر اعیانی.

۷- دختر خواهر اخیافی.

۲۰۰ ..... قانون مدنی / جلد اول

۸ - دختر خواهر علالتی.

۹ - خاله اعیانی.

۱۰ - خاله اخیفای.

۱۱ - خاله علالتی.

۱۲ - خاله اعیانی پدر.

۱۳ - خاله اخیفای پدر.

۱۴ - خاله علالتی پدر.*

۱۵ - عمه مادر.

۱۶ - عمه پدر.

ماده ۲۴۰:

هرگاه اشخاص مندرج ماده (۲۳۹) این قانون وجود نداشته یا فاقد شرایط اهلیت حضانت باشند، حق حضانت به عصبای طفل به ترتیب میراث انتقال می‌نماید.

ماده ۲۴۱:

هرگاه اشخاص مندرج مواد (۲۳۹ و ۲۴۰) این قانون وجود نداشته یا فاقد شرایط اهلیت حضانت باشند، طفل جهت حفاظت پرورش به نزدیک ترین محرم از ذوی الارحام وی به ترتیب درجه استحقاق، به اشخاص ذیل سپرده می‌شود:

۱ - پدر مادر.

---

* ایزاد در ماده ۲۳۹ در بخش تعدیلات آمده.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۲۰۱

۲ - برادر اخیافی.

۳ - پسر برادر اخیافی.

۴ - کاکای اخیافی.

۵ - مامای اعیانی.

۶ - مامای علاتی.

۷ - مامای اخیافی.

دختر کاکا، دختر عمه، دختر ماما و دختر خاله در صورتی که طفل پسر باشد، همچنان پسر کاکا، پسر عمه، پسر ماما و پسر خاله در صورتی که طفل دختر باشد، حق حضانت وی را ندارد.

ماده ۲۴۲:

هرگاه بیش از یک نفر حق حضانت طفل را داشته باشند، محکمه می تواند هر کدام را که بیشتر به مصلحت طفل باشد، انتخاب نماید.

ماده ۲۴۳:

هر گاه حق حضانت به سببی از اسباب قانونی ساقط گردد، با از بین رفتن سبب مذکور، این حق دوباره اعاده می گردد.

ماده ۲۴۴:

اجرت حضانت غیر از اجرت رضاع و نفقه بوده و پدر طفل به پرداخت آن مکلف می باشد. در صورتی که طفل مالک دارائی

۲۰۲ ..... قانون مدنی / جلد اول

شخصی باشد، این اجرت از دارائی وی پرداخته می‌شود. مگر این‌که پدر تبرعاً آن‌را بپردازد.

ماده ۲۴۵:

(۱) مادر تا وقتی‌که در قید نکاح یا عدت طلاق رجعی زوج باشد، مستحق اجرت حضانت نمی‌گردد.

(۲) در صورتی‌که در عدت طلاق بائن بوده یا با شخصی که محرم طفل است ازدواج کرده و یا معتده او باشد، مستحق اجرت حضانت می‌گردد.

ماده ۲۴۶:

هر گاه شخص مکلف به پرداخت اجرت حضانت، معسر بوده و یکی از محارم حضانت طفل را تبرعاً به عهده گیرد، حاضنه مخیر است که حضانت را بدون اجرت بعهده گرفته و یا او را به متبرع واگذار شود.

ماده ۲۴۷:

هر گاه شخص مکلف به پرداخت اجرت حضانت، موسر بوده و طفل نیز مالک دارائی باشد، طفل در مقابل اجرت مثل، به مادر تسلیم می‌گردد. گرچه این اجرت از دارائی صغیر پرداخته شود.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۲۰۳

ماده ۲۴۸:

هرگاه زوجه ناشزه گردد و سن طفل از پنج سال متجاوز باشد، محکمه می تواند طفل را به هر یک از زوجین که بیشتر به مصلحت طفل باشد، تسلیم نماید.

ماده ۲۴۹:

مدت حضانت پسر با سن هفت و از دختر با سن (۹) سالگی تمام خاتمه پیدا می کند.*

ماده ۲۵۰:

محکمه می تواند مدت حضانت مندرج ماده (۲۴۹) این قانون را تمدید نماید. مشروط بر این که مدت تمدید شده از دو سال تجاوز نکند. *

ماده ۲۵۱:

هرگاه ثابت گردد شخصی که حضانت طفل را به عهده دارد گرچه پدر وی نیز باشد، به مصلحت طفل تمام نمی شود، محکمه می تواند طفل را جهت حفاظت و پرورش به شخصی که به درجه دوم مستحق حضانت است، تسلیم نماید.*

---

* به ضمیمه شماره (۳) در بخش تعدیلات مراجعه شود.

* ایزاد در ماده ۲۵۱ در بخش تعدیلات مراجعه شود.

۲۰۴ ..... قانون مدنی / جلد اول

ماده ۲۵۲:

مادر تا وقتی که در قید نکاح یا عدت باشد، نمی تواند بدون اجازه پدر، طفل را با خود به سفر ببرد.

ماده ۲۵۳:

حاضنه غیر از مادر نمی تواند بدون اجازه ولی، طفل را باخود به سفر ببرد.

ماده ۲۵۴:

پدر طفل نمی تواند در خلال مدت حضانت بدون اجازه حاضنه، طفل را با خود به سفر ببرد.

ماده ۲۵۵:

زنی که شوهر نداشته و نتواند تأمین معیشت نماید، نفقه وی را ولی محرمش تا وقتی می پردازد که مشارالیه در مسکن ولی محرم مذکور سکونت داشته باشد.

فرع چهارم - انفاق

جزء اول - نفقه اولاد

ماده ۲۵۶:

نفقه با تمام انواع آن در قسمت پسر صغیر تا وقت توان کسب و کار و در قسمت دختر صغیره تا وقت ازدواج بدوش پدر می باشد.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۲۰۵

ماده ۲۵۷:

نفقه پسر کبیر که توان کسب و کار را نداشته و فقیر باشد، همچنان نفقه دختر کبیره فقیره تا وقت ازدواج بدوش پدر وی می باشد.

ماده ۲۵۸:

(۱) مصارف نفقه پسر یا دختر صاحب کسب و کار در صورت کفایت از عوایدشان تأمین گردیده و در صورت عدم کفایت بقیه نفقه از طرف پدر تکمیل می گردد.

(۲) هر گاه عواید کسب و کار اولاد بیشتر از مصارف نفقه شان باشد، مقدار اضافی از طرف پدر ذخیره شده بعد از بلوغ به آنها مسترد می گردد.

ماده ۲۵۹:

هرگاه پدر توان پرداخت نفقه اولاد خود را نداشته و از کسب و کار نیز عاجز باشد، مکلفیت نفقه اولاد به ولی بعد از پدر انتقال می نماید.

ماده ۲۶۰:

هر گاه پدر معسر بوده و از کسب و کار عاجز نباشد، پرداخت نفقه اولاد از زمه وی ساقط نمی گردد. درین صورت ولی ای که بعد از پدر قرار دارد، مکلف به پرداخت نفقه اولاد بوده، حین یسار پدر مصارف نفقه را از وی مطالبه می نماید.

۲۰۶ ..... قانون مدنی / جلد اول

ماده ۲۶۱:

طفلی که پدرش وجود نداشته و مالک دارائی مشخصی نباشد در حالی که اقارب طفل مرکب از اصول و حواشی باشد، نفقه وی به ترتیب آتی پرداخته می شود:

۱ - در صورتی که تنها اصول و یا حواشی وارث طفل باشد. اصول خواه وارث طفل گردد یا نه، مکلف به پرداخت نفقه می باشد.

۲ - در صورتی که اصول و حواشی مشترکاً وارث طفل باشند، نفقه به تناسب سهم میراث هر کدام پرداخته می شود.

ماده ۲۶۲:

پدر مکلف به پرداخت نفقه زوجه پسرش نمی باشد، مگر این که قبلاً به آن تعهد نموده باشد. درین صورت پدر حین یسار مصارف نفقه را از وی مطالبه می نماید.

ماده ۲۶۳:

زوجین می توانند در مورد مصارف نفقه اولاد شان صلح نمایند. هرگاه صلح به کمتر از نفقه لازمه صورت گرفته باشد، پدر مکلف به تکمیل نفقه بوده و در صورت صلح به مقدار بیشتر از نفقه لازمه و وجود تفاوت فاحش، پدر به پرداخت مقدار اضافی مکلف گردانیده نمی شود.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۲۰۷

جزء دوم - نفقه آبا و اقارب

ماده ۲۶۴:

نفقه والدین، اجداد و جداتی که فقیر باشند خواه توان کسب و کار را داشته باشند یا نه، بدوش فرزندیست که موسر باشد خواه فرزند پسر باشد یا دختر، صغیر باشد یا کبیر.

ماده ۲۶۵:

نفقه شخص فقیر که به علت مریضی جسمی یا عقلی و عصبی توان کسب و کار را نداشته باشد، به تناسب سهم ارث بدوش اقارب موسر می باشد.

ماده ۲۶۶:

به استثنای نفقه اصول و فروع، نفقه با اختلاف دین ساقط می-گردد.

ماده ۲۶۷:

نفقه اقارب از تاریخ مطالبه آن لازم می گردد.

۲۰۸ ..... قانون مدنی / جلد اول

فرع پنجم – اداره اموال

جزء اول – ولایت

ماده ۲۶۸:

(۱) ولایت اموال اولاد ناقص اهلیت، به درجه اول به پدر و ثانیاً به جد صحیح، تعلق می‌گیرد. مشروط بر این‌که از طرف پدر وصی تعیین نگردیده باشد.

(۲) درین صورت ولی و وصی نمی‌توانند، بدون اجازه محکمه با صلاحیت از سرپرستی اموال وی کناره‌گیری نمایند.

ماده ۲۶۹:

ولی وقتی می‌تواند از حقوق متعلق به ولایت استفاده نماید که واجد اهلیت کامل در مورد استفاده از عین حقوق متعلق به اموال خود باشد.

ماده ۲۷۰:

ولی به منظور اداره و سرپرستی اموال اشخاص تحت ولایت خود، می‌تواند مطابق به احکام مندرج این قانون تصرف نماید.

ماده ۲۷۱:

هرگاه به اشخاص ناقص اهلیت مالی تبرع گردیده و چنان شرط گذاشته شده باشد که مال مذکور تحت ولایت ولی قرار داده نشود، استثناءً چنین مال از تحت ولایت ولی خارج ساخته می‌شود.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۲۰۹

ماده ۲۷۲:

ولی نمی‌تواند اموال اشخاص تحت ولایت خود را بدون اجازه محکمه با صلاحیت به احدی تبرع نماید.

ماده ۲۷۳:

(۱) ولی نمی‌تواند بدون اجازه محکمه با صلاحیت در اموال غیر منقول اشخاص تحت ولایت خود چنان تصرفات نماید که نفع خود، ولی یا زوجه یا اقارب شان تا درجه چهارم در آن مضمر باشد.

(۲) همچنان ولی نمی‌تواند اموال غیر منقول اشخاص تحت ولایت خود را در عوض دینی که بر ذمه ولی باشد به رهن بگذارد.

ماده ۲۷۴:

پدر نمی‌تواند بدون اجازه محکمه با صلاحیت در اموال غیر منقول، تجارتخانه و اوراق و اسناد مالی و بهادر اشخاص تحت ولایت خود که بیش از بیست هزار افغانی قیمت داشته باشد، تصرف نماید. در همچو موارد محکمه از اصدار حکم مبنی بر جواز تصرف وقتی امتناع می‌ورزد، که تصرف پدر در اموال اشخاص تحت ولایت سبب اتلاف و یا غبن بیش از خمس قیمت مال مذکور گردد.

۲۱۰ ..... قانون مدنی / جلد اول

ماده ۲۷۵:

هرگاه مورث شخص ناقص اهلیت به عدم تصرف ولی در اموال موروثه وصیت نموده باشد، ولی نمی‌تواند بدون اجازه و نظارت محکمه با صلاحیت در آن تصرف نماید.

ماده ۲۷۶:

ولی نمی‌تواند در اموال اشخاص تحت ولایت خود بدون اجازه محکمه با صلاحیت تصرفات ذیل را به عمل آورد:

- ۱ - قرض دادن یا قرض گرفتن.
- ۲ - اجازه دادن به مدتی که بعد از رسیدن به سن رشد دوام نماید.
- ۳ - دوام دادن به تجارتی که به شخص ناقص اهلیت تعلق بگیرد.
- ۴ - قبول نمودن هبه یا وصیتی که توام با تعهدات معین باشد.

ماده ۲۷۷:

(۱) هرگاه صغیر به سن (۱۶) سالگی رسیده باشد، ولی می‌تواند به اجازه محکمه صلاحیت مبلغی را برای تجارت به دسترس وی بگذارد.

(۲) اذن به تجارت، خواه مطلق باشد یا مقید، با وفات یا عزل ولی از بین نمی‌رود.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۲۱۱

ماده ۲۷۸:

تصرفات صغیر مازون در حدودی که محکمه با صلاحیت در اموال وی مجاز قرار داده است، به منزله تصرف شخصی است که به سن رشد رسیده باشد.

ماده ۲۷۹:

پدر می تواند عقدی را به اسم شخص تحت ولایت خویش به حساب خود یا شخص دیگری انجام دهد. مگر این که قانون خلاف آن حکم کرده باشد.

ماده ۲۸۰:

پدر کلان نمی تواند بدون اجازه محکمه با صلاحیت در مورد اموال شخص تحت ولایت خود تصرف یا صلح مبنی بر ضرر نموده یا از تأمینات آن انصراف و یا در تأمینات تقلیل به عمل آورد.

ماده ۲۸۱:

ولی مکلف است فهرست مکمل اموال متعلق به شخص تحت ولایت خود را در ظرف دو ماه از آغاز ولایت یا از تاریخی که شخص تحت ولایت، مالک دارائی گردیده است، ترتیب نموده و به اداره مربوط محکمه با صلاحیت تسلیم نماید.

۲۱۲ ..... قانون مدنی / جلد اول

ماده ۲۸۲:

ولی می تواند از مال شخص تحت ولایتش نفقه خود و یا شخص دیگری را تأمین نماید. مشروط بر این که قانوناً نفقه شان در مال شخص مذکور لازم دانسته شود.

ماده ۲۸۳:

هرگاه سن شخص تحت ولایت به هجده سال تمام برسد، ولایت ولی به انجام می رسد، مگر این که به سببی از اسباب حجر محکمه با صلاحیت به دوام آن حکم نموده باشد.

ماده ۲۸۴:

هرگاه نسبت سوء تصرف ولی ضرری به اموال شخص تحت ولایت متوجه باشد، محکمه می تواند ولایت ولی را سلب و یا صلاحیت او را محدود سازد.

ماده ۲۸۵:

هرگاه ولی غایب شناخته شده یا به مدت بیش از یک سال حبس محکوم گردد، محکمه به تعطیل ولایت وی حکم صادر می نماید.

ماده ۲۸۶:

در صورتی که ولایت ولی طبق مواد (۲۸۴، ۲۸۵) این قانون سلب، محدود و یا معطل قرار داده شده باشد، با رفع اسباب موجب آن حق ولایت مجدداً به قرار محکمه با صلاحیت اعاده می گردد.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۲۱۳

ماده ۲۸۷:

پدر از خسارات ناشی از خطای فاحش خود بر اموال شخص تحت ولایت مسئولیت دارد. مسئولیت پدر کلان درین مورد عین مسئولیت وصی می باشد.

ماده ۲۸۸:

ولی یا ورثه او مکلف اند اموال شخص تحت ولایت را حین رسیدن او به سن رشد، به وی تسلیم نمایند. و در صورت تصرف، قیمت مال را طبق نرخ روز به وی بپردازد.

جزء دوم - وصایت

اول - تعیین وصی

ماده ۲۸۹:

وصی باید شخص عادل، با کفایت و واجد اهلیت کامل بوده با شخصی که تحت وصایت او قرار می گیرد دین مشترک داشته باشد.

ماده ۲۹۰:

اشخاص ذیل وصی تعیین شده نمی توانند:

- ۱- شخصی که به حکم قطعی محکمه به جرم منافی آداب عامه یا عفت محکوم به جزاء شده باشد.
- ۲- شخصی که شهرت بد داشته یا مدرک مشروع برای تأمین معیشت نداشته باشد.

۲۱۴ ..... قانون مدنی / جلد اول

۳- شخصی که به حکم قطعی محکمه محکوم به افلاس شده و حیثیت او اعاده نشده باشد.

۴- شخصی که قبلاً از ولایت یا وصایت شخص دیگری به حکم قطعی محکمه عزل شده باشد.

۵- شخصی که از طرف پدر یا جد قبل از وفات از حق وصایت کتباً محروم ساخته شده باشد.

۶- شخصی که خودش یا یکی از اصول، فروع یا زوجه اش با شخص ناقص اهلیت منازعه قضائی داشته یا چنان اختلاف فامیلی موجود باشد که به اساس آن مصلحت شخص ناقص اهلیت مختل گردد.

دوم - وصی اختیاری

ماده ۲۹۱:

(۱) پدر می تواند برای اولاد ناقص اهلیت یا حمل ثابت در بطن، وصی تعیین نماید. همچنان شخص متبرع می تواند در حالت مندرج ماده (۲۷۱) این قانون وصی اختیار نماید.

(۲) اختیار وصی در چنین موارد توسط وصایت خط رسمی یا عرفی صورت می گیرد که به خط و امضای پدر یا متبرع باشد و یا از امضا و یا شصت شان در چنین اسناد تصدیق بعمل آمده باشد.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۲۱۵

ماده ۲۹۲:

پدر و متبرع می توانند در مورد اختیار وصی از تصمیم شان رجوع نمایند.

ماده ۲۹۳:

شخصی که وصایت را در حین حیات موصی قبول کرده باشد، نمی تواند از آن منصرف گردد. مگر این که انصراف از وصایت را قبلاً به اراده خود منوط ساخته باشد.

ماده ۲۹۴:

رد وصایت باید حین حیات موصی صورت گرفته و به اطلاع وی رسانیده شود.

ماده ۲۹۵:

شخصی که وصایت را طبق احکام مندرج ماده (۲۹۴) این قانون رد نموده است، قبولی وی بعد از وفات موصی اعتبار ندارد.

ماده ۲۹۶:

اختیار وصی وقتی نافذ شمرده می شود که از طرف محکمه با صلاحیت تأیید شده باشد.

سوم - وصی قضائی

ماده ۲۹۷:

هرگاه برای شخص ناقص اهلیت یا حمل ثابت در بطن وصی اختیاری موجود نباشد، محکمه وصی تعیین می نماید. وصایت

۲۱۶ ..... قانون مدنی / جلد اول

برای حمل ثابت در بطن بعد از وضع حمل برای مولود نیز نافذ است. مگر این‌که محکمه وصی جدیدی را عوض وی تعیین کرده باشد.

ماده ۲۹۸:

(۱) محکمه می‌تواند حین ضرورت برای شخص ناقص اهلیت بیش از یک وصی تعیین نماید. در صورت تعدد وصی، اوصیا نمی‌توانند در اموال شخص تحت وصایت شان منفرداً تصرف نمایند، مگر این‌که همچو تصرف کاملاً به مصلحت ناقص اهلیت باشد.

(۲) حین اختلاف نظر بین اوصیا تجویزی که از طرف محکمه اتخاذ می‌گردد، قابل‌تعمیل می‌باشد.

ماده ۲۹۹:

محکمه در حالات ذیل وصی خاص و مؤقت تعیین می‌نماید:

۱- در صورتی که مصلحت شخص ناقص اهلیت با مصلحت وصی، زوج وی یا یکی از اصول و فروع وصی و یا با مصلحت اشخاصی که وصی نماینده قانونی شان می‌باشد، متصادم واقع گردد.

۲- در صورتی که به شخص ناقص اهلیت مالی تبرع گردیده و چنان شرط گذاشته شده باشد که مال مذکور تحت ولایت ولی قرار داده نشود.

۳- در صورتی که اجرای وصایت اوصاف خاصی را که وصی دایمی فاقد آنست ایجاب نماید.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۲۱۷

ماده ۳۰۰:

محکمه در حالات ذیل وصی مؤقت تعیین می نماید:

۱ - در صورتی که محکمه ولایت ولی را متوقف نموده و شخص

ناقص اهلیت ولی دیگری نداشته باشد.

۲ - در صورتی که وصایت به تقاضای خود وصی متوقف شده

باشد.

۳ - در صورتی که عوامل مؤقت مانع اجرای وصایت گردیده

باشد.

ماده ۳۰۱:

محکمه می تواند برای حل و فصل دعاوی مربوط به شخص ناقص

اهلیت وصی خصومت تعیین نماید، گرچه شخص ناقص اهلیت

مالک دارائی نباشد.

ماده ۳۰۲:

وصی می تواند در تمام مواردی که صلاحیت اجرای وصایت را

دارد. شخص دیگری را به حیث وکیل تعیین نماید. وکیل با وفات

وصی یا شخص تحت وصایت معزول شناخته می شود.

ماده ۳۰۳:

وظایف اشخاص مندرج مواد (۲۹۹، ۳۰۰، ۳۰۱) این قانون که به

حیث وصی تعیین گردیده اند وقتی خاتمه پیدا می کند، که موضوع

۲۱۸ ..... قانون مدنی / جلد اول

وصایت انجام یافته و یا مدت معینه وصایت منقضی گردیده باشد.

چهارم - مکلفیت های وصی

ماده ۳۰۴:

وصی نمی تواند بدون اجازه محکمه با صلاحیت در اموال شخص تحت وصایت تصرفات ذیل را به عمل آورد:

۱ - خرید و فروش، مقایضه، شراکت، رهن، قرض دادن و هر نوع تصرف دیگری که موجب انتقال ملکیت یا اثبات حق عینی گردد.
۲ - حواله دادن دینی که شخص ناقص اهلیت بدمه شخص دیگری دارد و یا قبول حواله دین علیه او.

۳ - گذاشتن اموال به منظور بهره برداری و تصفیة حسابات مربوط به آن یا قرض گرفتن به حساب شخص ناقص اهلیت.

۴ - اجاره دادن اموال غیر منقول شخص ناقص اهلیت برای مدت بیش از سه سال، در صورتی که اموال غیر منقول زمین زراعتی و مدت بیش از یک سال در صورتی که اموال غیر منقول عمارت باشد.

۵ - اجاره دادن اموال غیر منقول

شخص ناقص اهلیت برای مدتی که بعد از رسیدن به سن رشد تا یکسال دوام نماید.

۶ - قبول یا رد تبرعاتی که مشروط به شرط باشد.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۲۱۹

۷ - پرداخت نفقه اشخاصی که نفقه آن‌ها بر ذمه شخص ناقص اهلیت لازم است، مگر این‌که نفقه لازم به حکم قطعی محکمه ثابت گردیده باشد.

۸ - صلح و حکمیت.

۹ - ایفای تعهدات که بر مستروکه و یا بر ذمه شخص ناقص اهلیت ثابت باشد، مگر این‌که حکم قطعی محکمه در مورد صادر گردیده باشد.

۱۰ - اقامه دعاوی، مگر این‌که در تاخیر آن ضرر و یا ضیاع حقوق شخص ناقص اهلیت متصور باشد.

۱۱ - انصراف از حقوق دعاوی و یا قناعت به چنان احکام محکمه که قابل اعتراضات عادی باشد، یا انصراف از چنین اعتراضات بعد اقامه آن و اقامه اعتراضات غیر عادی در برابر احکام محکمه.

۱۲ - انصراف از تأمینات یا تقلیل آن که به ضرر ناقص اهلیت تمام شود.

۱۳ - اجاره اموال شخص ناقص اهلیت برای خود، زوج یا یکی از اقارب شان تا درجه چهارم و یا برای کسی که وصی نائب وی باشد.

۱۴ - پرداخت مصارف ازدواج شخص ناقص اهلیت.

۱۵ - پرداخت مصارف تعلیمی و یا پرداخت چنان مصارفی که شخص ناقص اهلیت در اجرای شغل معین به آن ضرورت دارد.

۲۲۰ ..... قانون مدنی / جلد اول

ماده ۳۰۵:

(۱) وصی مکلف است تماماً عایدات نقدی شخص تحت وصایت خود را بعد از وضع مصارف نفقه و مصارف متفرقه‌ای که از طرف محکمه تعیین گردیده است، به حساب امانت محکمه یا بانکی که از طرف محکمه معرفی شده، به نام وی به ودیعت بگذارد.

(۲) همچنان وصی باید تمام اشیاء از قبیل اوراق بهادار، زیورات، جواهرات و امثال آن را حسب لزوم دید محکمه به ودیعت بگذارد. این اجراءات وصی باید در ظرف (۱۵) روز از تسلیمی عواید و اشیاء متذکره صورت گیرد.

(۳) وصی نمی‌تواند آنچه را که در بانک به ودیعت گذاشته بدون اجازه محکمه اخذ نماید.

ماده ۳۰۶:

وصی مکلف است دعاوی را که علیه شخص ناقص اهلیت اقامه می‌گردد، توأم با اجراءات مربوط به آن، به اطلاع محکمه رسانیده و اوامر محکمه را در مورد پیروی نماید.

ماده ۳۰۷:

وصی مکلف است صورت حساب سالانه را با اسناد متعلق به آن، قبل از آغاز سال جدید به محکمه مربوط تقدیم نماید.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۲۲۱

ماده ۳۰۸:

هرگاه دارائی شخص تحت وصایت بیش از ده هزار افغانی نباشد، محکمه می‌تواند وصی را از ترتیب و تقدیم صورت حساب لازمه معاف نماید.

ماده ۳۰۹:

هرگاه شخص دیگری به عوض وصی تعیین گردد، وصی مکلف است در ظرف سی روز از ختم وصایت صورت حساب متعلق به اموال شخص تحت وصایت خود را ترتیب و به محکمه تقدیم نماید.

ماده ۳۱۰:

اجرای وصایت بدون اجرت می‌باشد. محکمه استثنأً می‌تواند پرداخت اجرت یا مکافات را در برابر عمل معین بنابر مطالبه وصی امر نماید. مگر پرداخت اجرت برای مدت قبل از مطالبه به هیچ صورت جواز ندارد.

پنجم - ختم وصایت

ماده ۳۱۱:

وظیفه وصی در حالات ذیل ختم می‌گردد:

- ۱ - وفات شخص ناقص اهلیت.
- ۲ - رسیدن شخص ناقص اهلیت به سن هجده سالگی، مگر این‌که به اساس قرار محکمه، قبل از سن هجده سالگی، به دوام وصایت

۲۲۲ ..... قانون مدنی / جلد اول

امر شده باشد. این که شخص ناقص اهلیت حین رسیدن به سن مذکور معتوه یا مجنون باشد.

۳ - اعاده مجدد ولایت ولی.

۴ - ختم عملی که وصی خاص غرض اجرای آن تعیین گردیده است.

۵ - عزل وصی یا قبول استعفای وی.

۶ - فقدان اهلیت قانونی وصی یا غیاب و یا وفات وی.

ماده ۳۱۲:

وصی در حالات ذیل عزل می گردد:

۱- هرگاه سببی از اسباب حرمان وصایت مندرج مواد (۲۸۹، ۲۹۰) این قانون موجود گردد.

۲ - اگر در اداره اموال شخص ناقص اهلیت اهمال یا سوء تصرف نماید، یا این که در عدم عزل وصی مصلحت وی به خطر مواجه باشد.

ماده ۳۱۳:

وصی مکلف است در خلال سی روز از ختم وصایت اموال تحت اداره خود را با صورت حساب و اسناد متعلق به آن به قائم مقام یا خود شخص ناقص اهلیت که به سن رشد رسیده باشد و یا در صورت وفات وی به ورثه شخص ناقص اهلیت تسلیم نماید و پس از تسلیمی، صورت حساب و تسلیمی اموال را به اداره محکمه مربوط تقدیم نماید.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۲۲۳

ماده ۳۱۴:

هرگاه وصی وفات نماید یا محجور علیه واقع گردد و یا غایب شناخته شود، ورثه یا شخص قائم مقام او به تسلیمی اموال و تقدیم صورت حساب آن مکلف می‌گردد.

ماده ۳۱۵:

محکمه می‌تواند به اثر مطالبه وصی تسلیمی تمام و یا قسمتی از اموال تحت وصایت را غرض اداره به خود شخص ناقص اهلیت که به سن (۱۶) سالگی رسیده باشد اجازه دهد، در صورت رد مطالبه، وصی نمی‌تواند قبل از گذشتن یکسال از قرار نهائی محکمه مطالبه خود را مجدداً به محکمه تقدیم نماید.

ماده ۳۱۶:

تعهد یا ابراء شخص ناقص اهلیت که به سن رشد رسیده باشد، به منفعت وصی وقتی اعتبار دارد که وصی صورت حساب نهائی مربوط به اموال وی را قبلاً ترتیب و تقدیم نموده باشد.

ماده ۳۱۷:

(۱) شخص ناقص اهلیت که مازون به اداره اموال باشد، مکلف است صورت حساب سالانه اموال را به محکمه مربوط تقدیم نماید. محکمه نظر وصی را حین رسیدگی حساب اخذ می‌نماید.
(۲) همچنان محکمه می‌تواند امر دهد تا عواید خالص سالانه شخص مازون به حساب امانت خود محکمه یا یکی از آنها طور

۲۲۴ ..... قانون مدنی / جلد اول

پس انداز به ودیعت گذاشته شود. دراین صورت ماذون نمی-
تواند بدون اجازه محکمه از آن استفاده نماید.

ماده ۳۱۸:

هرگاه شخص ماذون به اداره اموال مخالف احکام مندرج ماده (۲۱۷) این قانون اجراءات نموده یا در اداره خود سوء تصرف نماید و یا اسبابی موجود گردد که از رهگذر دوام تصرف شخص ماذون اموال تحت اداره وی مواجه به ضرری باشد، محکمه می‌تواند بر حسب صوابدید خود یا به اثر مطالبه خائنوال یا یکی از اشخاص ذی‌علاقه پس از استماع دلایل شخص ماذون، اجازه داده شده را محدود و یا سلب نماید.

جزء سوم - حجر

ماده ۳۱۹:

(۱) شخص بالغ به سبب جنون، معتوهیت، سفاهت یا غفلت وی در اداره اموال محکوم به حجر گردیده و تا وقتی دوام می‌کند که محکمه به رفع آن حکم ننموده باشد.

(۲) محکمه برای اداره اموال شخص محجور علیه، مطابق به احکام مندرج این قانون قیم تعیین می‌نماید.

ماده ۳۲۰:

مصارف مربوط به سرپرستی محجور علیه، بر سایر مصارف مقدم می‌باشد

قانون مدنی / باب تمهیدی ۲۲۵

ماده ۳۲۱:

(۱) هرگاه محکمه به سبب سفاهت یا غفلت شخصی را در اداره اموال به حجر محکوم نموده باشد، می تواند اداره قسمتی از اموال را توسط محجور علیه مجاز قرار دهد.

(۲) در صورت فوق احکام مربوط به ناقص اهلیت که مازون به اداره اموال باشد، تطبیق می گردد.

ماده ۳۲۲:

شرایط مندرج مواد (۲۸۹، ۲۹۰) این قانون در مورد قیّم اعتبار داشته و سایر احکام مربوط به وصی نیز در مورد وی قابل تطبیق می باشد.

جزء چهارم - غایب و مفقود

ماده ۳۲۳:

هرگاه شخص واجد اهلیت قانونی مدت یکسال و یا بیشتر از آن غایب بوده و در اثر آن مصالح وی متأثر گردد، محکمه در حالات ذیل از طرف او وکیل تعیین می نماید:

۱ - در صورتی که مفقودالایر بوده حیات و وفات وی معلوم نباشد.

۲ - در صورتی که محل سکونت یا اقامتگاه وی در خارج از افغانستان معلوم نبوده و اداره امور مربوط یا نظارت بر اجراات قایم مقام از جانب شخص غایب ناممکن باشد.

۲۲۶ ..... قانون مدنی / جلد اول

ماده ۳۲۴:

هرگاه شخص غایب قبلاً وکیل عام و تام برای خود گماشته باشد و وکیل مذکور واجد تمام شرایط مربوط به وصی باشد، محکمه وکالت او را تأیید و در غیر آن شخص دیگری را به حیث وکیل تعیین می‌نماید.

ماده ۳۲۵:

تمام احکام مربوط به وصی در مورد وکیل شخص غایب نیز قابل تطبیق است.

ماده ۳۲۶:

(۱) هرگاه شخصی که بیش از چهار سال مفقود گردیده و غالباً هلاک وی متصور باشد. چنین شخص به حکم محکمه با صلاحیت متوفی شناخته می‌شود و در سایر موارد تشخیص مدتی که بعد از آن شخص مفقود متوفی شناخته می‌شود، مفوض برای محکمه می‌باشد.

(۲) محکمه در معلوم نمودن حیات و وفات شخص مفقود از وسایل ممکنه استفاده می‌نماید.

ماده ۳۲۷:

هرگاه به وفات شخص مفقود طبق احکام مندرج ماده (۳۲۶) این قانون حکم شده باشد، زوجه وی بگذشتادن عدت وفات مکلف

قانون مدنی / باب تمهیدی ۲۲۷

بوده و تمام متروکه وی بین ورثه‌ای که حین اصدار حکم به وفات مستحق میراث شناخته شوند، تقسیم می‌گردد.

ماده ۳۲۸:

حالت غیاب وقتی ختم می‌گردد که اسباب موجب آن از بین رفته و یا شخص غایب وفات نماید یا این‌که شخص غایب، به حکم محکمه با صلاحیت متوفی شناخته شده باشد.

جزء پنجم - مساعدت قضائی

ماده ۳۲۹:

هرگاه شخص کر و گنگ یا کور و کر یا کور و گنگ بوده و نتواند اراده خود را طور صحیح ابراز نماید، محکمه می‌تواند به چنین شخص جهت معاونت در تصرفات مندرج ماده (۳۰۴) این قانون مساعد قضائی تعیین نماید.

ماده ۳۳۰:

احکام مندرج ماده (۳۰۳) این قانون بر مساعد قضائی تطبیق می‌گردد.

جزء ششم - نظارت

ماده ۳۳۱:

(۱) محکمه می‌تواند غرض مراقبت اجراات وصی، قیم و وکیل از غایب، شخصی را به حیث ناظر تعیین نماید.

۲۲۸ ..... قانون مدنی / جلد اول

ناظر مکلف است در صورت ایجاب مصلحت، محکمه و یا ځارنوال مربوط را از جریان امور مطلع گرداند.

(۲) نایب و یا وکیل مکلف است تا به استیضاح ناظر در مورد

اداره اموال و تحقق اسناد و اوراق مربوط آن جواب دهد.

(۳) در صورتی که نایب یا وکیل موجود نباشد، ناظر از محکمه

مربوط تعیین نایب یا وکیل جدیدی را تقاضا می نماید.

(۴) تا زمان تعیین نایب و یا وکیل، ناظر به اجرای اموری

اقدام می نماید که در تأخیر آن ضرر متصور باشد.

ماده ۳۳۲:

در مورد تعیین، عزل، استعفاء، اجرت و مسئولیت ناظر، احکام

متعلق به نایب و یا وکیل تطبیق می گردد.

ماده ۳۳۳:

هرگاه اسباب موجب نظارت از بین برود، محکمه به وظیفه ناظر

خاتمه می دهد.

جزء هفتم - مؤیدات

ماده ۳۳۴:

(۱) هرگاه وصی در وظایفی که طبق احکام این قانون به اجرای آن

مکلف باشد، مرتکب قصوری گردیده یا در اجرای قرار صادره

محکمه اهمال ورزد، محکمه می تواند با در نظر گرفتن جزاهای

پیش بینی شده قانون جزاء، وصی را به جریمه نقدی که از ده

قانون مدنی / باب تمهیدی ۲۲۹

هزار افغانی مستجاوز نباشد یا محرومیت از کل اجرت یا قسمتی از آن و عزل یا به یکی از آنها محکوم نماید.

(۲) در صورتی که وصی امور مستلزم مجازات فوق را بدون این که شخص ناقص اهلیت متضرر گردد، جبران یا اعذار مقننه نزد محکمه ارائه نماید. محکمه می تواند به برائت وی یا تخفیف مجازات مندرج این ماده حکم نماید.

ماده ۳۳۵:

هرگاه نایب وظایفی را که طبق احکام مندرج این قانون به اجرای آن مکلف می باشد اخلال نموده و به سبب آن خساره به شخص ناقص اهلیت وارد گردد. مسئولیت وی در جبران خساره تابع حدود مسئولیت وکیل به اجرت می باشد.

ماده ۳۳۶:

احکام مندرج مواد (۳۳۵، ۳۳۴) این قانون بر قیم، مساعد قضائی، وکیل از غایب و وصی خاص و وصی مؤقت تطبیق می گردد.

قسمت دوم - اشخاص حکمی

مبحث اول - احکام عمومی

ماده ۳۳۷:

شخص حکمی، شخصیت معنویست که واجد اهلیت حقوقی بوده و بنابر اهداف معین به شکل مؤسسه، شرکت یا جمعیت تشکیل می گردد.

۲۳۰ ..... قانون مدنی / جلد اول

ماده ۳۳۸:

شخصیت حکمی دو نوع است:

- ۱ - شخصیت حکمی عام که شامل دولت، ارکان، ادارات فرعی یا شعبات مربوط به آن و تأسیسات عامه می‌باشد.
- ۲ - شخصیت حکمی خاص که ناشی از اراده افراد خصوصی بوده به شکل جمعیت‌ها، وقف، مؤسسات، شرکت‌های مدنی یا تجارتي و امثال آن به وجود آمده باشد، مگر این‌که قانون چنین شخصیت‌ها را عام قرارداده باشد.

ماده ۳۳۹:

مجموع اشخاصی که واجد شرایط و عناصر لازمه یک شخصیت حکمی هستند، توسط قانون به حیث شخص حکمی شناخته شده می‌توانند.

ماده ۳۴۰:

هر شخص حکمی دارای ممثل می‌باشد که از اراده آن نمایندگی می‌نماید.

ماده ۳۴۱:

شخص حکمی دارای جمیع حقوقی است که توسط قانون تعیین گردیده، مگر حقوقی که منحصر به شخصیت حقیقی باشد.

ماده ۳۴۲:

(۱) شخصیت حکمی دارای خصوصیات آتی می‌باشد:

قانون مدنی / باب تمهیدی ۲۳۱

- ۱ - حقوق و وجایب مالی مستقل.
- ۲ - اهلیتی که در اساسنامه آن تحدید گردیده و قانون آنرا مجاز دانسته باشد.
- ۳ - حق اقامه و دفع دعوی.
- ۴ - داشتن اقامتگاه مستقل و آن عبارت از محلی است که در آن- جا اداره مرکزی آن واقع است.
- (۲) شرکت‌هایی که مرکز اصلی آن در خارج بوده و شعبات آن در افغانستان مطابق به قانون اجازه داده شده باشد، مرکز اداره آن نظر به قانون افغانستان عبارت است از محلی که در افغانستان اداره فعالیت های آن قرار دارد.

مبحث دوم - وقف

ماده ۳۴۳:

وقف عبارت است از حبس مال از تصرف مالکانه و بذل منفعت آن به امور خیریه.

ماده ۳۴۴:

وقف، دارای شخصیت حکمی است که توسط اساسنامه تثبیت می گردد.

ماده ۳۴۵:

برای واریسی امور مربوط به وقف اداره دولتی به نام اوقاف وجود دارد که عواید و مصارف آنرا مطابق به شرایط لازم-

۲۳۲ ..... قانون مدنی / جلد اول

وقف بر وفق اساسنامه آن، اداره و مراقبت می‌نماید. مگر این‌که قوانین خاص طور دیگری حکم کرده باشد.

ماده ۳۴۶:

وقف دارای حقوق و وجایب مالی مستقل بوده و به پرداخت دیونی‌که طبق شرایط اساسنامه به مصرف رسیده، مکلف می‌باشد.

ماده ۳۴۷:

صحت وقف، رجوع از آن و هرگونه تغییر در مصارف و شرایط لازمه و یا معاوضه مال موقوفه، وقتی از طرف وقف کننده اعتبار دارد که در دفاتر مربوط ثبت گردیده باشد.

ماده ۳۴۸:

اجراآت متذکره ماده (۳۴۷) این قانون در دفاتر خاصی که در اداره ثبت اسناد به این منظور تعیین گردیده به ثبت می‌رسد.

ماده ۳۴۹:

هرگاه نزد ثبت کننده راجع به اعتبار سند وقف مانعی ظاهر گردد، موضوع غرض انفصال و اخذ تصمیم به محکمه مربوط رجعت داده می‌شود.

ماده ۳۵۰:

هرگاه وقف طبق احکام مندرج این قانون صورت نگرفته باشد، مدار اعتبار شناخته نمی‌شود.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۲۳۳

ماده ۳۵۱:

حرمان از استحقاق و یا رجوع از وقف در محکمه مربوط صورت می گیرد. موضوع به اشخاصی که حرمان یا رجوع از استحقاق شان داده شده ابلاغ می گردد، تا دلایل خود را به محکمه ارائه نمایند.

ماده ۳۵۲:

هرگاه سند وقف مشتمل بر تصرفی که قانوناً ممنوع و یا باطل بوده و یا وقف کننده فاقد اهلیت قانونی باشد، اداره ثبت اسناد در همچو موارد به ثبت آن اقدام نمی نماید.

ماده ۳۵۳:

هرگاه وقف به شرط غیر صحیح مشروط گردیده باشد، وقف صحیح و شرط باطل شناخته می شود.

ماده ۳۵۴:

- (۱) وقف به طور دائمی یا مؤقت جواز دارد.
- (۲) وقف برای مسجد و مؤسسات عامه طور مؤقت صورت گرفته نمی تواند.
- (۳) وقف خاص مؤقت بوده و به زیاده از دو طبقه اولاد وقف کننده جواز ندارد.

۲۳۴ ..... قانون مدنی / جلد اول

ماده ۳۵۵:

وقف به امور خیریه وقتی جواز دارد که از نظر احکام دین مقدس اسلام و منافع ملی، امر خیریه شناخته شود.

ماده ۳۵۶:

(۱) وقف اموال منقول و غیر منقول جواز دارد.
(۲) وقف جزء مشاع در اموال غیر منقول جواز ندارد، مگر در صورتی که مفرز و معین گردیده باشد.

ماده ۳۵۷:

اسهام شرکتهای که فعالیت مجاز دارند وقف شده می تواند.

ماده ۳۵۸:

اظهارات وقف کننده در مورد مال موقوفه حسب الفاظ و معانی آن اعتبار دارد.

ماده ۳۵۹:

(۱) وقف کننده نمی تواند از تمام و یا قسمتی از وقف عام رجوع نماید. اما برای جهات مصرف آن شروطی را در حدود احکام این قانون هنگام ثبت وقف تعیین نموده می تواند.
(۲) وقف کننده نمی تواند در وقف مسجد و تأسیسات عامه و چیزی که به آن ها وقف گردیده تغییری وارد نماید.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۲۳۵

ماده ۳۶۰:

تغییر در شروط مصارف وقف عام طور صریح و مطابق به احکام مندرج این قانون صورت می‌گیرد.

ماده ۳۶۱:

وقف کننده می‌تواند در حدود احکام این قانون استفاده از حقوق آتی را هنگام ثبت وقف خاص شرط گذارد:

۱ - اعطاء و حرمان.

۲ - زیادت و نقصان.

۳ - تغییر.

۴ - مبادله.

ماده ۳۶۲:

مبادله مال موقوفه پس از منظوری اداره اوقاف در دفتر مربوط ثبت می‌گردد.

ماده ۳۶۳:

اقرار وقف کننده یا غیر راجع به نسب شخص، در حالی که قرائن به عدم صدق اقرار موجود باشد، بر موقوف علیهم تاثیر ندارد.

فرع اول - استحقاق در وقف

ماده ۳۶۴:

هرگاه در وقف به اقارب منظور وقف غیر معین یا محل مصرف آن موجود نبوده و یا اصلاً به آن مصرف ضرورت احساس

۲۳۶ ..... قانون مدنی / جلد اول

نگردیده و یا این‌که حاصلات وقف بیش از اندازه مصرف مورد ضرورت باشد، حاصلات وقف تماماً و یا قسمت باقیمانده آن به اجازه محکمه به اولاد والدین و اقارب محتاج وقف کننده به اندازه ضرورت هر کدام به مصرف می‌رسد.

ماده ۳۶۵:

(۱) وقف کننده نمی‌تواند بیش از ثلث مال خود را به اشخاص غیر وارث یا به بعضی از ورثه و یا امور خیریه وقف نماید.
(۲) ثلث مال به تناسب دارائی شخص هنگام وفات او سنجش می‌گردد.

ماده ۳۶۶:

(۱) وقف کننده می‌تواند جمیع مال خود را به تمام ورثه اش وقف نماید.
(۲) اگر وقف کننده حین وفات وارث نداشته باشد، می‌تواند جمیع مال خود را به هر جهت خیریه که بخواهد وقف نماید.

ماده ۳۶۷:

(۱) اولاد، زوج یا زوجه و والدین شخص وقف کننده که حین وفات موجود باشند، وقتی از وقف بیش از ثلث مال مستحق می‌گردند که حق ارث شان به سببی از اسباب، ساقط نگردیده باشد. توزیع استحقاق مطابق به احکام میراث عملی گردیده و در صورت وفات آن‌ها به اولاد شان منتقل می‌گردد.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۲۳۷

(۲) اگر یکی از مستحقین قبلاً به اندازه حصه خود مالی را بدون عوض از وقف کننده دریافت نموده باشد، استحقاق وی از مال موقوفه ساقط می گردد. در صورتی که کمتر از استحقاق خود دریافت نموده باشد تفاوت آنرا با در نظر داشت احکام ماده (۳۶۸) این قانون مستحق می گردد.

ماده ۳۶۸:

وقف کننده می تواند استحقاق مال موقوفه اولاد خود را که در حال حیاتش وفات نموده است، برای فرع متوفی مطابق به احکام ماده (۳۶۷) این قانون تسلیم نماید. مشروط بر این که فرع مذکور قبل از وفات وقف کننده حیات داشته باشد.

ماده ۳۶۹:

شخصی را که مطابق به احکام ماده (۳۶۷) این قانون مستحق مال موقوفه گردیده، نمی توان تماماً و یا قسماً از آن محروم نمود و یا چنان شرطی گذاشت که موجب حرمان استحقاق وی گردد، مگر مطابق به احکام مواد مندرج این قانون.

ماده ۳۷۰:

قتلی که وارث را از میراث محروم می سازد، مانع استحقاق وی از مال موقوفه نیز می گردد.

۲۳۸ ..... قانون مدنی / جلد اول

ماده ۳۷۱:

(۱) هرگاه وقف کننده، شخصی را که مطابق احکام این قانون در وقف حق ثابت داشته باشد، از وقف محروم سازد، سهم ثابت وی برایش داده شده و متباقی آن بر اشخاص دیگری که از وقف محروم نگردیده‌اند، به تناسب سهام وقف شان توزیع می‌گردد.

(۲) ادعای سهم ثابت تا یکسال از وفات وقف کننده قابل اعتبار است.

ماده ۳۷۲:

تنازل موقوف علیه از استحقاق خود یا اقرار وی به تمام یا قسمتی از آن برای غیر جواز ندارد.

ماده ۳۷۳:

هرگاه وقف کننده شرطی گذارد که مخالف منافع ملی، مصلحت وقف یا مستحقین باشد، وقف صحیح اما شرط از اعتبار ساقط می‌گردد.

ماده ۳۷۴:

منزلی که به مقصد سکونت وقف گردیده انتفاع از آن به غیر از سکونت یا منزلی که برای انتفاع غیر از سکونت وقف گردیده، سکونت در آن مجاز می‌باشد. مشروط بر این که محکمه به خلاف آن قرار صادر نکرده باشد.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۲۳۹

ماده ۳۷۵:

(۱) هرگاه وقف بر طبقات مرتب گردیده باشد. اصل فرع غیر خود را محجوب نمی‌سازد. در صورت وفات اصل، استحقاق وی به فرع وی انتقال می‌نماید.

(۲) تقسیم حاصلات وقف به اثر از بین رفتن یک طبقه تغییر نمی‌نماید. در این صورت اسهام از یک فرع به فرع دیگر مطابق به احکام مندرج فقره اول این ماده انتقال می‌نماید. مگر در صورتی- که عدم تغییر در آن موجب حرمان یکی از مستحقین وقف گردد.

ماده ۳۷۶:

(۱) هرگاه وقف بر طبقات مرتب گردیده و در یکی از طبقات مستحق موجود نباشد، استحقاق وقف مطابق به احکام این قانون به طبقه بعدی انتقال می‌نماید.

(۲) اگر در طبقه اولی بعداً مستحق موجود شود استحقاق شان مجدداً اعاده می‌گردد.

فرع دوم - تقسیم وقف

ماده ۳۷۷:

(۱) وقف کننده باید در سند وقف سهم مستحقین را مفروض و معین نماید. اگر سهم مطابق به شروط وقف کننده به عده از مستحقین متعلق گردد، آنها می‌توانند تفریز اسهام شان را مطالبه نمایند.

۲۴۰ ..... قانون مدنی / جلد اول

(۲) اگر مال موقوفه قابل تقسیم نبوده و یا در تقسیم آن ضرر کلی متصور باشد، مطالبه فروش و تقسیم قیمت آن به تناسب سهم هر یک از مستحقین صورت گرفته می‌تواند.

ماده ۳۷۸:

ناظر وقف عامه می‌تواند تقسیم وقف و تفریز سهم مربوط به وقف عامه را مطالبه نماید.

ماده ۳۷۹:

تقسیم وقف به اثر در خواستی که به محکمه تقدیم می‌شود صورت می‌گیرد. تقسیم انجام شده قابل فسخ نمی‌باشد.

فرع سوم - اداره وقف

ماده ۳۸۰:

وقف کننده در سند وقف، شخصی را برای نظارت در امور اداره، به دوران انداختن مال موقوفه و توزیع حاصلات آن بر مستحقین به تناسب اسهام شان که در سند وقف تصریح شده باشد، تعیین نموده، حدود وظایف و صلاحیت وی را با شخصی که بعداً نظارت می‌کند تعیین می‌نماید.

ماده ۳۸۱:

ناظر نمی‌تواند بدون اجازه محکمه به حساب وقف، مطالبه قرض نماید. قبول تعهدات عادی به منظور اداره وقف و به دوران انداختن آن از ین حکم مستثنی می باشد.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۲۴۱

ماده ۳۸۲:

هرگاه محکمه مال موقوفه را تقسیم و یا سهم مستحقین در آن قبلاً تعیین گردیده باشد، از طرف محکمه هر یک از مستحقین در صورتی که واجد اهلیت قانونی باشد. به حیث ناظر سهم مربوط به خود تعیین می گردد.

ماده ۳۸۳:

نظارت وقف عام از وظیفه اداره اوقاف می باشد. این اداره امور مربوط به اموال موقوفه را مطابق اساسنامه خود تنظیم، تصرف و اداره می نماید.

ماده ۳۸۴:

محکمه نمی تواند برای اداره مال موقوفه بیش از یک ناظر تعیین نماید. مگر این که در تعدد شان مصلحت متصور باشد. درین صورت محکمه صلاحیت هر یک از ناظرین را تعیین نموده و می تواند به هر یک شان قسمتی از وقف را تخصیص بدهد. هر ناظر در اداره ساحه معینه خود مستقل می باشد.

ماده ۳۸۵:

هرگاه یکی از مستحقین اهلیت نظارت وقف را داشته باشد، شخصی دیگری بحیث ناظر وقف تعیین شده نمی تواند. در صورتی که در بین مستحقین شخص واجد اهلیت نظارت موجود

۲۴۲ ..... قانون مدنی / جلد اول

گردد، محکمه ختم ولایت ناظر دیگر را که قبلاً تعیین گردیده اعلام می‌دارد.

ماده ۳۸۶:

ناظر در برابر مال موقوفه امین و از طرف مستحقین وقف وکیل شناخته می‌شود.

ماده ۳۸۷:

ناظر مکلف است تمام مصارف را مطابق به طرزالعملی که محکمه تعیین نموده بعمل آرد، مگر این که عرف جاریه مخالف آن باشد.

ماده ۳۸۸:

(۱) هرگاه ضرری از تقصیر کلی ناظر بر اموال موقوفه و یا حاصلات آن عاید گردد، مسئول جبران خساره وارده می باشد.
(۲) اگر ضرر عایده ناشی از تقصیر جزئی ناظر باشد، وقتی مسئولیت جبران خساره به وی عاید می‌گردد که وظیفه نظارت را در مقابل اجرت اجرا نماید.

ماده ۳۸۹:

(۱) هرگاه دعوی مربوط به حسابات وقف در محکمه دایر و ناظر به ارائه اسناد مکلف گردد، در صورتی که ناظر نتواند حسابات خود را در میعاد معین طور مستند ارائه نماید یا اوامر محکمه را در مورد تصفیه حساب اطاعت ننماید، محکمه می تواند وی را به جزای نقدی که متجاوز از پنج هزار افغانی نباشد

قانون مدنی / باب تمهیدی ۲۴۳

محکوم نماید. در صورت تکرار به جزای نقدی الی ده هزار افغانی محکوم شده می‌تواند.

(۲) حرمان ناظر از تمام یا قسمتی از اجرت نظارت نیز جواز دارد.

ماده ۳۹۰:

هرگاه ناظر در مورد تأخیر حسابات عذر معقولی ارائه نماید، محکمه می‌تواند به برائت وی یا تخفیف مجازات مندرج ماده (۳۸۹) این قانون حکم نماید.

ماده ۳۹۱:

هرگاه حین رسیدگی به دعوی مربوط به وقف اسباب موجب عزل ناظر موجود گردد، محکمه می‌تواند به عزل وی از نظارت حکم نماید.

ماده ۳۹۲:

محکمه تا وقتی که حکم دعوای مربوط به وقف کسب قطعیت نماید، شخص دیگری را موقتاً به حیث ناظر تعیین می‌نماید.

ماده ۳۹۳:

اقرار ناظر مبنی بر نظارت شخص دیگر اعتبار ندارد.

ماده ۳۹۴:

ناظر به استیذان محکمه می‌تواند همه ساله دو فیصد حاصلات وقف را به منظور مصارف ترمیم و تعمیر مال موقوفه به حساب

۲۴۴ ..... قانون مدنی / جلد اول

امانت تحویل نموده و یا آن را مطابق به تجاوزی که از طرف محکمه اتخاذ می‌گردد، بمصرف رسانیده و بدوران اندازد.

ماده ۳۹۵:

هرگاه ناظر و یا مستحقین تحویل دو فیصد حاصلات وقف را که مطابق به حکم ماده (۳۹۴) این قانون صورت گرفته باشد، مفید ندانند، می‌توانند تعدیل یا الغای آنرا از محکمه مطالبه نمایند.

ماده ۳۹۶:

هرگاه برای تعمیر و ترمیم اموال موقوفه به بیشتر از مبلغ مندرج ماده (۳۹۴) این قانون ضرورت باشد، ناظر تزئید مبلغ متذکره را از محکمه مطالبه می‌نماید.

ماده ۳۹۷:

محکمه می‌تواند به منظور تعمیر و ترمیم مال موقوفه، عندالضرورت یک قسمت از مال موقوفه را به فروش برساند.

فرع چهارم - انتهای وقف

ماده ۳۹۸:

وقف مؤقت با تکمیل مدت معینه یا از بین رفتن تمام موقوف علیهم، خاتمه می‌یابد.

ماده ۳۹۹:

وقف در مورد هر سهم یا از بین رفتن مستحق آن خاتمه می‌یابد. گرچه قبل از تکمیل مدت معینه یا از بین رفتن باقی

قانون مدنی / باب تمهیدی ۲۴۵

مستحقین طبقه‌ای که با از بین رفتن شان وقف منتهی می‌گردد، صورت گرفته باشد. مشروط بر این‌که وقف کننده انتقال، سهم را به باقی مستحقین تصریح نکرده باشد. درین صورت وقف با از بین رفتن تمام مستحقین طبقه مذکور و یا تکمیل مدت معینه خاتمه می‌یابد.

ماده ۴۰۰:

هرگاه وقف در تمام اسهام ثابته خاتمه یابد، ملکیت مال موقوفه در صورت حیات وقف کننده بخود وی و در غیر آن به مستحقین انتقال می‌یابد. در صورتی‌که مستحق موجود نباشد ملکیت مال موقوفه به اشخاصی که حین وفات وقف کننده از جمله ورثه شناخته شده باشند و در غیر آن به دولت تعلق می‌گیرد.

ماده ۴۰۱:

هرگاه وقف در تمام اسهام غیر ثابته خاتمه یابد، ملکیت مال موقوفه در صورت حیات وقف کننده به خود وی و در غیر آن به اشخاصی که حین وفات وقف کننده از جمله ورثه شناخته شده باشند انتقال می‌یابد. در صورتی‌که وارثی موجود نباشد ملکیت مال موقوفه به دولت تعلق می‌گیرد.

ماده ۴۰۲:

(۱) هرگاه مال موقوفه به نحوی تخریب شود که اعمار مجدد و یا استبدال آن ممکن و یا مفید نباشد، وقف خاتمه می‌یابد. همچنان

۲۴۶ ..... قانون مدنی / جلد اول

وقف در مورد سهم هر مستحق که سهمیه حاصلات وی به مقدار ناچیزی تقلیل یابد، خاتمه پیدا می‌کند.

(۲) انتهای وقف به درخواست اشخاص ذیعلاقه و قرار محکمه صورت می‌گیرد. ملکیت مال موقوفه که وقف آن خاتمه یافته باشد، در صورت حیات وقف کننده به خود وی و در غیر آن به شخصی انتقال می‌یابد، که درحین انتهای وقف مستحق شناخته شده باشد.

مبحث سوم - جمعیت ها

فرع اول - احکام عمومی

ماده ۴۰۳:

(۱) جمعیت عبارت است از مجموع اشخاص حقیقی یا حکمی که برای مدت معین یا غیر معین به منظور تأمین اهداف خیریه عام المنفعه اجتماعی، علمی، ادبی، فنی و هنری طور غیر انتفاعی مطابق به احکام این قانون تشکیل شده باشد.

(۲) اعطای اجازه تأسیس جمعیت‌های مندرج فقره (۱) این ماده، از طریق مراجع صلاحیتدار دولتی صورت می‌گیرد. این مراجع اجراءات جمعیت‌ها را از رهگذر تطابق آن با قوانین، مقررات و اساسنامه مراقبت می نمایند.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۲۴۷

ماده ۴۰۴:

جمعیت‌های که خلاف احکام قانون یا آداب عامه فعالیت نموده یا به اعمالی تشبث نمایند که بر خلاف منافع ملی و اهداف تأسیسی آن باشد، باطل پنداشته شده هیچگونه اثری بر آن مرتب شده نمی‌تواند.

ماده ۴۰۵:

(۱) جمعیت دارای اساسنامه‌ای است که فعالیت آنرا تنظیم و از طرف اعضای مؤسس آن منظور می‌شود.

(۲) اساسنامه جمعیت حاوی مطالب ذیل است:

۱- عنوان جمعیت، هدف و مرام تأسیس آن و مرکز اداره جمعیت. مرکز اداره جمعیت در خارج از افغانستان بوده نمی‌تواند.

۲- شهرت مکمله اعضای مؤسس.

۳- عواید جمعیت، به دوران انداختن و تصرف در آن.

۴- هیئت‌هایی که جمعیت را تمثیل می‌کنند با تعیین اعضاء، وظایف و طرق عزل آنها.

۵ - حقوق و وجایب اعضای مؤسس.

۶ - طرز نظارت اموال جمعیت.

۷- طرز تعدیل اساسنامه جمعیت، الحاق، تقسیم و تأسیس نمایندگی.

۲۴۸ ..... قانون مدنی / جلد اول

۸ - انحلال و تصفیۀ امور مالی جمعیت و مرجعی که اموال به آن انتقال می‌یابد.

ماده ۴۰۶:

(۱) اعضای مؤسس نمی‌توانند چنان مطالبی را در اساسنامه جمعیت بگنجانند که انتقال اموال را بعد از انحلال جمعیت به خود، فامیل و یا ورثه شان مجاز قرار دهد.

(۲) اسهام جمعیت‌های تعاونی، صندوق اعانات مبادله و صندوق تقاعد ازین حکم مستثنی می باشد.

ماده ۴۰۷:

خارج شدن از عضویت جمعیت خواه به اراده شخص یا جمعیت باشد، موجب حرمان از اموال جمعیت می گردد. مگر این‌که در قانون مخالف آن تصریح شده باشد.

ماده ۴۰۸:

جمعیت نمی‌تواند مالک اموال غیر منقول گردد، مگر این‌که همچو ملکیت برای اجرای وظایف اساسی جمعیت ضروری پنداشته شود. جمعیت‌های تعلیمی و امور خیریه ازین حکم مستثنی می‌باشند.

ماده ۴۰۹:

شخصیت حکمی جمعیت و قتی تثبیت می گردد که اساسنامه آن مطابق به احکام این قانون ترتیب و نشر گردیده باشد.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۲۴۹

ماده ۴۱۰:

اعلان اساسنامه جمعیت بعد از پرداخت محصول معینه و ثبت جمعیت در دفاتر مربوط و نشر آن در جریده رسمی تکمیل می‌گردد.

ماده ۴۱۱:

مرجع صلاحیت‌دار، اساسنامه جمعیت را در خلال مدت شصت روز از تاریخ مطالبه آن اعلان می‌نماید. در غیر آن با تکمیل شصت روز جمعیت حکماً اعلام شده شناخته می‌شود. مرجع مذکور به اثر مطالبه اشخاص ذی‌علاقه مکلف است اساسنامه جمعیت را مطابق به احکام این قانون اعلان و یا آن را رد نماید.

ماده ۴۱۲:

تعدیل اساسنامه جمعیت به رعایت احکام مواد (۴۰۹، ۴۱۰، ۴۱۱) این قانون بعد از اعلان نافذ شمرده می‌شود.

ماده ۴۱۳:

جمعیت مراتب آتی را رعایت می‌نماید:

- ۱- نگهداری دفاتر و اسناد مربوط جمعیت در مرکز اداره آن.
- ۲- ثبت اسم، ولد، اسم فامیلی، سن، نمبر تذکره، پیشه و آدرس هر عضو با تاریخ شمول وی به عضویت جمعیت، در دفاتر مخصوص یا تغییراتی که در موارد فوق به عمل می‌آید.

۲۵۰ ..... قانون مدنی / جلد اول

۳ - ثبت رویدادها و تصاویر مجمع عمومی و مجالس اداری در دفاتر مخصوص. هر عضو جمعیت می‌تواند از محتویات محاضر اطلاع حاصل نماید.

۴ - ثبت مصارف، عواید، تبرعات و مدارک آن بالتفصیل در دفاتر مخصوص صورت می‌گیرد.

مرجع صلاحیتدار می‌تواند از محتویات این اسناد و محاضر اطلاع حاصل نماید.

۵ - اشخاص خارجی می‌توانند در حالات خاص به اجازه مراجع ذیصلاح در جمعیت‌های فرهنگی کسب عضویت نمایند.

ماده ۴۱۴:

(۱) جمعیت مکلف است به اجازه مرجع صلاحیتدار اموال نقدی مربوط به جمعیت را به عنوان جمعیت در بانک و یا محل دیگری به ودیعت گذارد.

(۲) جمعیت باید از تغییر محل ودیعت در خلال یک هفته از تاریخ تغییر، به مرجع صلاحیتدار اطلاع دهد.

ماده ۴۱۵:

اموال مربوط به جمعیت برای تأمین اهداف معینه آن به مصرف میرسد. مقدار باقیمانده در ساحات مطمئن به دوران انداخته شده می‌تواند، مشروط بر این‌که فعالیت‌های اصلی آنرا متأثر نسازد.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۲۵۱

ماده ۴۱۶:

جمعیت دارای بودجه سالانه که از طرف مجمع عمومی تصویب گردیده، می باشد. بودجه جمعیت به اطلاع مرجع صلاحیت دار رسانیده می شود.

ماده ۴۱۷:

جمعیت نمی تواند خارج از حدودی که در اساسنامه آن توضیح شده فعالیت نماید.

ماده ۴۱۸:

جمعیت ها نمی توانند به مضاربت مالی تشبث نمایند.

ماده ۴۱۹:

(۱) اسم جمعیت، شماره اعلان و حدود فعالیت آن در تمام دفاتر، اوراق و نشرات آن درج می گردد.

(۲) هیچ جمعیت نمی تواند چنان اسمی را انتخاب نماید که به جمعیت دیگری متعلق باشد، گرچه ساحه فعالیت آنها مشترک باشد.

ماده ۴۲۰:

(۱) هیچ جمعیتی بدون اجازه مرجع صلاحیت دار نمی تواند به جمعیت، هیأت و یا کلب در خارج از افغانستان منسوب، مشترک و یا منضم گردد.

۲۵۲ ..... قانون مدنی / جلد اول

(۲) هیچ جمعیت نمی‌تواند اموالی را از شخص، جمعیت، هیأت یا کلیی که در خارج افغانستان باشد، بدست آورد مگر به اجازه مرجع صلاحیت‌دار.

(۳) هیچ جمعیت نمی‌تواند چیزی را به اشخاص و یا مؤسسات خارجی بدون اجازه مرجع صلاحیت‌دار بفرستد.

ماده ۴۲۱:

تبرعات تنها به اسم و حساب جمعیت مطابق به مقرراتی که از طرف حکومت وضع گردیده، جمع آوری شده می‌تواند. مرجع صلاحیت‌دار می‌تواند شرایط خاصی را در مورد تبرعات هر جمعیت حسب احوال علاوه کند.

ماده ۴۲۲:

(۱) جمعیت باید انعقاد واجندای مجمع عمومی را اقلأً (۱۵) روز قبل به اطلاع مرجع صلاحیت‌دار برساند. مرجع صلاحیت‌دار می‌تواند نماینده را غرض اشتراک در مجمع عمومی جمعیت بفرستد.

(۲) جمعیت گزارشات مجمع عمومی را در خلال (۱۵) روز از تاریخ انعقاد آن، به اطلاع مرجع صلاحیت‌دار می‌رساند.

ماده ۴۲۳:

(۱) جمعیت می‌تواند نمایندگی تأسیس نماید.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۲۵۳

(۲) نمایندگی بعد از اعلان، حیثیت شخصیت حکمی مستقل را کسب می‌نماید.

نماینده نمی‌تواند اساسنامه داخلی خود را در موضوعات مربوط به وجایب آن در برابر جمعیت اصلی، طرزالعمل و سیاست عمومی جمعیت، بدون موافقه جمعیت اصلی تعدیل نماید.

فرع دوم - هیأت مدیره

ماده ۴۲۴:

(۱) جمعیت دارای هیأت مدیره می‌باشد. تعیین اعضاء هیأت مدیره، صلاحیت، وظایف و ختم عضویت اعضا در اساسنامه جمعیت توضیح می‌گردد.

(۲) هیأت مدیره مرکب از سه عضو و یا بیشتر بوده و مدت خدمت شان بیش از سه سال بوده نمی‌تواند.

(۳) تجدید عضویت مطابق به اساسنامه جمعیت صورت می‌گیرد.

ماده ۴۲۵:

شخصی که به صفت عضو هیأت مدیره تعیین می‌گردد، باید به حکم قطعی محکمه باصلاحیت به حرمان از حقوق سیاسی و مدنی محکوم نشده باشد.

۲۵۴ ..... قانون مدنی / جلد اول

ماده ۴۲۶:

(۱) هیأت مدیره در حدود صلاحیتی که در اساسنامه به آن تصریح گردیده، امور مربوط به جمعیت را اداره می نماید.

(۲) هیأت مدیره اقلأً دو مرتبه در یک ماه تشکیل جلسه می دهد.

ماده ۴۲۷:

هیأت مدیره شخصی را از جمله اعضای خود یا دیگر اعضای جمعیت به حیث رئیس تعیین می نماید.

ماده ۴۲۸:

شخصی که از طرف هیأت مدیره به حیث رئیس تعیین می شود امور مربوط به پیشنهاد، تقرر مؤظفین، تطبیق مجازات تأدیبی، ملاحظه اسناد مصرف و مراقبت تنفیذ تصاویب مجمع عمومی و هیأت مدیره را انجام می دهد. مشروط بر این که در اساسنامه جمعیت خلاف آن تصریح نشده باشد.

فرع سوم - مجمع عمومی

ماده ۴۲۹:

(۱) مجمع عمومی مرکب از تمام اعضائست که وجایب خود را مطابق به اساسنامه جمعیت ایفاء نموده باشند.

(۲) تصاویب مجمع عمومی خارج از موضوعات شامل آجنداء اعتبار ندارد.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۲۵۵

ماده ۴۳۰:

تصاویب مجمع عمومی به اکثریت آرای اعضای حاضر بعد از تکمیل نصاب دو ثلث اعضای اصلی آن صورت می گیرد. تصاویب مجمع عمومی در مورد تعدیل اساسنامه جمعیت به اکثریت مطلق و در مورد انحلال جمعیت، عزل اعضای هیأت مدیره، اتحاد و یا الحاق آن با جمعیت دیگر به اکثریت دو ثلث اعضاء صورت می گیرد. مگر این که در اساسنامه جمعیت خلاف آن تصریح شده باشد.

ماده ۴۳۱:

در جلسات مجمع عمومی اعضاء شخصاً اشتراک نموده و یا عضو دیگری را کتباً بحیث نماینده خود تعیین می نمایند.

ماده ۴۳۲:

مجمع عمومی در خلال سه ماه بعد از ختم هر سال مالی به صورت عادی تشکیل جلسه داده و امور مربوط به بودجه، حساب سال تمام راپور سالانه هیأت مدیره و راپور مربوط به امور مالی را بررسی می نماید. تشکیل جلسات فوق العاده مجمع عمومی در صورت لزوم نیز صورت گرفته می تواند. انعقاد جلسات مجمع عمومی به دعوت هیأت مدیره صورت می گیرد.

۲۵۶ ..... قانون مدنی / جلد اول

ماده ۴۳۳:

هرگاه هیأت مدیره جلسه فوق العاده مجمع عمومی را در خلال (۱۵) روز از تاریخ تسلیمی درخواست تحریری اقلأ ده نفر از اعضای مجمع عمومی که در آن هدف انعقاد جلسه نیز توضیح یافته است دایر ننماید، درخواست کنندگان می توانند مستقیماً اعضای مجمع عمومی را به تشکیل جلسه دعوت نمایند.

ماده ۴۳۴:

عضو جمعیت در موضوعی که منفعت وی در آن دخیل باشد، حق رای دادن را ندارد. رای دادن در مورد انتخاب اعضای هیأت جمعیت ازین حکم مستثنی می باشد.

ماده ۴۳۵:

(۱) هرگاه مجمع عمومی یا هیأت مدیره و یا رئیس جمعیت تصاویری را خلاف احکام قانون یا اساسنامه جمعیت اتخاذ نماید، در برابر همچو تصاویر مطالبه ابطال صورت می گیرد.

مطالبه ابطال از طرف خاړنوالی یا یکی از اعضای جمعیت به محکمه ای که اداره مرکزی جمعیت در حوزه صلاحیت آن واقع است در خلال سه ماه از تاریخ صدور تصویب تقدیم می گردد.

(۲) ابطال اینگونه تصاویر بر حقوق مکتسبه اشخاصی که بر اساس حسن نیت ذیحق گردیده اند، تاثیر ندارد.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۲۵۷

ماده ۴۳۶:

(۱) مرجع صلاحیت‌دار تعمیل تصاویری را که از طرف مجمع عمومی یا هیأت مدیره یا رئیس جمعیت مخالف قانون، نظام و آداب عامه اتخاذ شده باشد، متوقف می‌سازد.

(۲) مرجع صلاحیت‌دار باید در خلال (۳۰) روز از تاریخ توقف آن دعوی ابطال را در برابر تصویب مذکور به محکمه با صلاحیت، اقامه نماید.

فرع چهارم - انحلال و تصفیه جمعیت

ماده ۴۳۷:

(۱) جمعیت در حالات آتی منحل می‌گردد:

۱ - در حالی که تعهدات خود را ایفا کرده نتواند.

۲ - در حالی که اموال یا منافع خود را خارج از اهدافی که در اساسنامه آن توضیح گردیده، تخصیص دهد.

۳ - در حالی که جمعیت به تخلف از مواد مندرج اساسنامه و یا هر نوع اجراءات مخالف قانون، اهداف تأسیسی، نظام و آداب عامه مبادرت ورزد.

(۲) مطالبه انحلال از طرف هر یک از اعضای جمعیت، شخص ذی‌علاقه و یا خائنوالی به محکمه‌ای که اداره مرکزی جمعیت در حوزه صلاحیت آن واقع گردیده، تقدیم می‌گردد.

۲۵۸ ..... قانون مدنی / جلد اول

ماده ۴۳۸:

هرگاه محکمه به انحلال جمعیت حکم نماید، یک و یا چند شخص را برای تصفیه امور حسابی و توزیع دارائی جمعیت با رعایت احکام مندرج اساسنامه مربوط تعیین می نماید. در صورتی که در مورد توزیع دارائی جمعیت منحل شده، حکمی در اساسنامه آن موجود نباشد، محکمه می تواند این دارائی را به جمعیت و یا مؤسسه دیگری که با جمعیت منحل شده اهداف مشترک داشته باشد، انتقال دهد.

ماده ۴۳۹:

هرگاه محکمه به رد مطالبه انحلال جمعیت حکم نماید، می تواند به ابطال تصرفی که مورد اعتراض قرار گرفته است، حکم نماید.

مبحث چهارم - جمعیت های عام المنفعه

ماده ۴۴۰:

- (۱) جمعیت عام المنفعه، عبارت از جمعیتی است که به منظور تأمین منافع عامه تأسیس می گردد.
- (۲) اعطای عنوان جمعیت به صفت عام المنفعه توسط فرمان دولت صورت می گیرد. سلب عنوان اعطاء شده توسط چنین فرمان نیز جواز دارد.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۲۵۹

ماده ۴۴۱:

جمعیت عام المنفعه به رعایت شرایط اهلیت مربوط به تملک اموال منقول و غیر منقول مقید نمی باشد.

ماده ۴۴۲:

حدود استفاده جمعیت عام المنفعه از صلاحیت سلطه عامه، مانند عدم جواز حجز بر تمام و یا قسمتی از اموال جمعیت، عدم تأثیر مرور زمان در مورد ملکیت این اموال و جواز استملاک برای تأمین اهداف جمعیت توسط مقررات توضیح می شود.

ماده ۴۴۳:

جمعیت عام المنفعه تحت مراقبت مرجع صلاحیتدار مربوط فعالیت می نماید. اجراءات جمعیت از نظر تطابق با قوانین، اساسنامه و تصاویب مجمع عمومی توسط مرجع مذکور مورد تفتیش و تحقیق قرار می گیرد. هیأت تفتیش از طرف مرجع صلاحیتدار تعیین گردیده و در ختم کار راپور اجراءات خود را به مرجع مربوط تقدیم می نماید.

ماده ۴۴۴:

(۱) مرجع صلاحیتدار می تواند اتحاد چند جمعیت عام المنفعه را که هدف مشترک داشته باشند تصویب نماید. همچنان می تواند در مورد توحید فعالیت ها یا تعدیل اهداف جمعیت های مختلف بر وفق احتیاجات محیطی یا به منظور ایجاد هم آهنگی بین خدماتی که

۲۶۰ ..... قانون مدنی / جلد اول

از طرف آنها انجام می گردد و یا اسباب دیگری که برای تأمین اهداف جمعیت ها مفید پنداشته شود، تصمیم اتخاذ نماید.

(۲) مرجع مذکور در تصویب خود اسباب و طرز العمل اتحاد و چگونگی تسلیمی اموال، اوراق و اسناد را به هیأت جدید توضیح می نماید.

ماده ۴۴۵:

(۱) مرجع صلاحیت دار می تواند اشخاصی را که داوطلب عضویت هیأت عامل می شوند، اجازه شمول ندهد.

(۲) مرجع صلاحیت دار می تواند یکی از داوطلبان را برای مراقبت جریان انتخابات اعضاء تعیین نماید.

(۳) اگر انتخابات مخالف احکام قانون یا اساسنامه جمعیت صورت گرفته باشد، مرجع صلاحیت دار قرار مدلی مبنی بر الغای انتخاب را در خلال (۱۵) روز از اجرای انتخابات صادر می نماید.

ماده ۴۴۶:

(۱) مرجع صلاحیت دار می تواند بنابر قرار مدلل، رئیس هیأت مدیره ای را برای اجرای وظایفی که در اساسنامه جمعیت توضیح گردیده مؤقتاً تعیین نماید.

(۲) رئیس یا هیأت مدیره مؤقت وقتی تعیین می گردد که در اجراات رئیس یا هیأت مدیره جمعیت چنان تخلفی بروز نماید که دوام آنها به وظیفه به مصلحت جمعیت نبوده با وجود اخطار

قانون مدنی / باب تمهیدی ۲۶۱

جمعیت و مرور (۱۵) روز از تاریخ اخطار به رفع تخلفات نپرداخته باشد.

ماده ۴۴۷:

(۱) اعضای هیأت مدیره جمعیت و کارکنان آن مکلف اند تمام اموال جمعیت، اسناد و دفاتر مربوط را به اختیار هیأت مدیره مؤقت بگذارد.

(۲) مسئولیت قانونی اعضای هیأت مدیره و کارکنان جمعیت با سپردن اموال، اسناد و دفاتر مربوط به هیأت مدیره مؤقت خاتمه پیدا نمی کند.

ماده ۴۴۸:

رئیس یا هیئت مدیره مؤقت مکلف است در خلال مدتی که در قرار تعیین شان تصریح یافته، مجمع عمومی را دایر و راپور اجراآت خود را تقدیم نماید. مجمع عمومی بعد از استماع راپور، هیأت مدیره جدید را مطابق به اساسنامه و احکام قانون انتخاب می نماید.

ماده ۴۴۹:

جمعیت به تطبیق تصاویر رئیس و یا هیأت مدیره مؤقت که در داخل مدت معینه مندرج قرار، تعیین شان صورت گرفته، در داخل حدودی که در قرار مذکور و یا اساسنامه جمعیت توضیح شده، مکلف می باشد.

۲۶۲ ..... قانون مدنی / جلد اول

ماده ۴۵۰:

مرجع صلاحیت‌دار، اعضای هیأت مدیره سابق را که به اثر تخلف مسئولیت شان ثابت گردیده، برای مدتی که متجاوز از سه سال نباشد، از داوطلب شدن مجدد به حیث عضو هیأت مدیره محروم می‌سازد.

مبحث پنجم - جمعیت خیریه

ماده ۴۵۱:

(۱) جمعیت خیریه عبارت از جمعیتی است که برای تأمین اهداف خیریه و یا رفاه اجتماعی جهت استفاده اعضای جمعیت یا سایر اشخاص تأسیس شده باشد.

(۲) اعضای هیأت مدیره نمی‌توانند در داخل جمعیت به شغل دیگری در مقابل اجرت اشتغال ورزند.

ماده ۴۵۲:

(۱) هیأت مدیره جمعیت خیریه مکلف به تهیه راپور اجراءات سالانه می‌باشد.

(۲) هیأت مدیره بودجه سالانه جمعیت را با اسناد و مدارک آن به مرجع صلاحیت‌دار تقدیم نموده و معلومات مورد ضرورت مرجع مذکور را تهیه می‌کند.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۲۶۳

مبحث ششم - جمعیت فرهنگی

ماده ۴۵۳:

جمعیت فرهنگی، عبارت از جمعیتی است که هدف تأسیس آن را انکشاف امور علمی، فنی، ادبی و هنری تشکیل می‌دهد.

ماده ۴۵۴:

هیأت مدیره جمعیت فرهنگی مکلف است راپور اجراآت سالانه خود را به اطلاع مرجع صلاحیتدار برساند.
این جمعیت راجع به تقدیم اسناد و معلومات لازمه تابع احکام سایر جمعیت های مندرج این قانون می‌باشد.

مبحث هفتم - مؤسسات

ماده ۴۵۵:

مؤسسه، عبارت از شخصیت حکمی است که برای انجام خدمات بشری، دینی، علمی، فنی و یا سپورتنی از طریق تخصیص اموال برای مدت غیر معین تأسیس یافته و برای اهداف غیر انتفاعی فعالیت می‌نماید.

ماده ۴۵۶:

- (۱) تأسیس مؤسسه توسط سند رسمی صورت می‌گیرد.
- (۲) سند رسمی حیثیت اساسنامه مؤسسه را داشته و حاوی مطالب آتی می‌باشد:

۲۶۴ ..... قانون مدنی / جلد اول

- ۱ - عنوان مؤسسه و مرکز اداره آن، مرکز اداره مؤسسه در خارج از افغانستان بوده نمی‌تواند.
- ۲ - هدف و مرام تأسیس آن.
- ۳ - اسم و شهرت مکمله مؤسس یا مؤسسين.
- ۴ - تفصیلات دارائی‌ای که به مؤسسه تخصیص یافته است.
- ۵ - تشکیل اداری مؤسسه و اسم رئیس آن.
- ۶ - طرز نظارت و تفتیش امور مالی مؤسسه.
- ۷ - طرز تعدیل اساسنامه، الحاق، تجزیه و تأسیس نمایندگی‌های مؤسسه با توضیح طرز تصفیه و تعیین مرجعی که اموال مؤسسه به آن تعلق می‌گیرد.

ماده ۴۵۷:

هرگاه عضو مؤسس، دائنین یا ورثه داشته باشد، تأسیس مؤسسه در مورد حقوق شان حکم وصیت یا هبه را دارد. در صورتی که تأسیس مؤسسه حقوق دائنین یا ورثه را متضرر سازد، آنها می‌توانند مطابق به احکام قانونی که در مورد وصیت و هبه موجود است، دعوی نمایند.

ماده ۴۵۸:

مؤسسه‌ای که توسط سند رسمی تأسیس شده باشد، مؤسس آن می‌تواند قبل از اعلان توسط سند رسمی دیگری از تأسیس آن انصراف نماید.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۲۶۵

ماده ۴۵۹:

شخصیت حکمی مؤسسه وقتی تثبیت می‌گردد که مطابق به احکام این قانون اعلان گردیده باشد.

ماده ۴۶۰:

اعلان مؤسسه به مطالبه مؤسس یا اولین رئیس آن و یا مرجع صلاحیت‌داری که مؤسسه تحت نظارت آن قرار دارد، مطابق به احکام مربوط به اعلان جمعیت‌های مندرج این قانون صورت می‌گیرد.

ماده ۴۶۱:

مرجع صلاحیت‌دار می‌تواند در مورد تأسیس، طرز اداره و اساسنامه مؤسسه، به منظور تأمین اهداف تأسیس آن، تعدیل وارد نماید.

ماده ۴۶۲:

مؤسسه توسط رئیس اداره و تمثیل می‌گردد.

ماده ۴۶۳:

رئیس مؤسسه، بودجه و صورت حسابات سالانه مؤسسه را به مرجع صلاحیت‌دار آن ارائه و معلومات مورد ضرورت مرجع مذکور را تهیه می‌نماید.

۲۶۶ ..... قانون مدنی / جلد اول

ماده ۴۶۴:

مؤسسه نمی‌تواند بدون اجازه مرجع صلاحیتدار وصیت و یا هبه را قبول نماید.

ماده ۴۶۵:

مرجع صلاحیتدار می‌تواند در ضمن دعوی از محکمه مربوط عزل مؤلفینی را که در وظایف محوله اهمال ورزیده یا اعمال مخالف قانون یا اساسنامه مؤسسه را مرتکب گردیده اند و یا اموال مؤسسه را مخالف اهداف تأسیس یا اراده مؤسس آن به مصرف رسانیده یا اینکه مرتکب قصور فاحش گردیده‌اند مطالبه نماید.

ماده ۴۶۶:

مرجع صلاحیتدار می‌تواند برای تأمین اهداف مؤسسه یا نگهداری اموال متعلق به آن تخفیف یا الغای تمام و یا قسمتی از وجایب و شروطی را که در اساسنامه مؤسسه قید گردیده است، از محکمه باصلاحیت مطالبه نماید.

ماده ۴۶۷:

هرگاه رئیس مؤسسه مخالف قانون، نظام عامه یا خارج از حدود صلاحیت خویش اجراءات نماید، مرجع صلاحیتدار می‌تواند این اجراءات را متوقف و ابطال این اجراءات را از محکمه با صلاحیت مطالبه نماید.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۲۶۷

ماده ۴۶۸:

(۱) مطالبه ابطال مندرج ماده (۴۶۷) این قانون حداکثر در خلال یکسال از تاریخ اجراآت، به محکمه تقدیم می‌گردد.

(۲) ابطال اینگونه اجراآت بر حقوق مکتسبه اشخاصی که بر اساس حسن نیت ذیحق گردیده اند، تاثیر ندارد.

ماده ۴۶۹:

احکام مربوط به جمعیت ها از قبیل تأسیس، الحاق، تجزیه، تأسیس نمایندگی، تعیین رئیس مؤقت، انحلال و تصفیه، تبدیل مؤسسه به عام المنفعه و همچنان حکم مندرج ماده (۴۱۸) این قانون بر عموم مؤسسات نیز قابل تطبیق می‌باشد.

ماده ۴۷۰:

احکام مربوط به مؤسسات مندرج این قانون در مورد مؤسسه که به شکل وقف تأسیس یافته باشد، استثنائاً تطبیق نمی‌گردد.

ماده ۴۷۱:

اتخاذ تدابیر در برابر تخلفات موظفین جمعیت ها و مؤسساتی که در موارد مربوط این قانون تصریح یافته، مانع تطبیق قانون جزای عمومی نمی‌گردد.

۲۶۸ ..... قانون مدنی / جلد اول

فصل سوم

اموال

ماده ۴۷۲:

مال، عبارت است از عین و یا حقی که نزد مردم قیمت مادی داشته باشد.

ماده ۴۷۳:

اشیائی که به مقتضای طبیعت و یا به حکم قانون مورد داد و ستد قرار گیرد، حقوق مالی بر آن مرتب شده می تواند.

ماده ۴۷۴:

اشیائی که به مقتضای طبیعت مورد داد و ستد قرار گرفته نتواند عبارت از اشیاییست که هیچ شخصی نمی تواند حيازت آن را به خود اختصاص دهد.

ماده ۴۷۵:

اشیائی که بحکم قانون مورد داد و ستد قرار گرفته نمی تواند عبارت از اشیاییست که حقوق مالی بر آن قانوناً مرتب شده نمی تواند.

ماده ۴۷۶:

(۱) اشیای مثلی آنست که افراد و یا اجزای آن با هم یک سان بوده بدون فرق قابل ملاحظه، عوض یکدیگر استعمال شده بتواند.

قانون مدنی / باب تمهیدی ۲۶۹

(۲) اشیای قیمتی آنست که افراد آن با هم متفاوت بوده و عوض یکدیگر استعمال شده نتواند.

ماده ۴۷۷:

(۱) اشیای استهلاکی آنست که انتفاع از آن بدون استهلاك ممكن نباشد.

(۲) اشیای استعمالی آنست که با انتفاع مکرر، عین آن باقی بماند.

ماده ۴۷۸:

عقار اشیاییست که دارای اصل ثابت بوده و حمل و نقل آن بدون تلف شدن غیر ممکن باشد. اشیائی که واجد این وصف نباشد اشیای منقول شناخته می شود.

ماده ۴۷۹:

اشیای منقولی را که مالک برای استفاده از عقار تخصیص می دهد، عقار پنداشته می شود.

ماده ۴۸۰:

هر حق عینی مربوط به عقار و هر دعوی متعلق به آن عقار شناخته شده، حقوق مالی غیر آن از جمله اموال منقول محسوب می گردد.

۲۷۰ ..... قانون مدنی / جلد اول

ماده ۴۸۱:

اموال متعلق به ملکیت افراد، اموال خصوصی و اموالی که متعلق به ملکیت افراد نبوده و برای منافع و مصالح عامه تخصیص یافته باشد، اموال عامه پنداشته می شود.

ماده ۴۸۲:

(۱) اموال عامه عبارت است از:

- ۱- اموال منقول و غیر منقول دولت.
- ۲- اموال منقول و غیر منقول اشخاص حکمی.
- ۳ - اموال منقول و غیر منقول که برای منافع و مصالح عامه تخصیص داده شده باشد.
- ۴ - اموال منقول و غیر منقول که به حکم قانون اموال عامه شناخته شده باشد.
- (۲) درین اموال، تصرف، حجز و تملک به اساس مرور زمان جواز ندارد.

ماده ۴۸۳:

- (۱) اموال عامه وقتی غیر عامه شناخته می شود که میعاد تخصیص آن برای منافع عامه، ختم گردیده باشد.
- (۲) ختم تخصیص به حکم قانون یا بالفعل و یا به ختم هدفی که اموال به اساس آن برای منافع عامه تخصیص داده شده صورت می گیرد.

تعدیلات قانون مدنی

فرمان شماره (۲۰۰۷)
مؤرخ بیست و نهم جدی
سال ۱۳۵۶ مقام
ریاست جمهوری

باغلی محترم وزیر عدلیه!

مجلس وزراء تحت فیصله شماره (۵۵۱) درجلسه تاریخی
۱۳۵۶/۱۰/۲۷ با ملاحظه ورقه عرض شماره (۴۴۱۴) مؤرخ
۱۳۵۶/۱۰/۲۶ وزارت عدلیه مراتب آتی را تصویب نمود:
«ضمیمه نمبر یک قانون مدنی به داخل چهار فقره و ضمیمه
نمبر یک قانون جزاء به داخل هفت فقره مندرج پیشنهاد که به
مهر دارالانشاء رسیده منظور است.»

محمد داود رئیس جمهور

تعدیلات قانون مدنی ۲۷۳

ضمیمه نمبر یک قانون مدنی

۱- تعدیل ماده (۱۰۵)

«هرگاه تفریق قبل از دخول یا خلوت صحیحه واقع گردد در صورت تسمیه زوجه نصف مهر مسمی را مستحق می‌شود.»

۲- تعدیل فقره (۱) ماده (۱۸۸)

«هرگاه حکم به اصلاح بین زوجین موفق نشود و منشاء اختلاف زوج یا زوجین بوده و یا اصلاً معلوم نباشد و محکمه دوام معاشرت را در چنین حالت بین زوجین غیر ممکن بداند به تفریق بین آنها حکم می‌نماید.»

۳- ایزاد در ماده (۲۳۹)

کلمه «عمه» در ماده (۲۳۹) بعد از شماره (۱۴) گرفته شود.

۴- تعدیل ماده (۲۰۳۲)

«خواهران و برادران عینی باشند یا پدری یا مادری به موجودیت پدر و پسر و پسر پسر گرچه درجه شان تنزیل یابد از میراث محروم می‌شوند.»

همچنان برادران و خواهران مادری به موجودیت جد از میراث محروم می‌شوند.

این ضمیمه بعد نشر در جریده رسمی نافذ می‌گردد.

(ضمیمه نمبر (۱) قانون مدنی در جریده رسمی شماره (۳۹۱)

مؤرخ ۱۳۵۶/۱۱/۳۰ نشر گردیده است.)

۲۷۴ ..... تعديلات قانون مدنی

فرمان هیأت رئیسه شورای انقلابی جمهوری دموکراتیک
افغانستان
شهر کابل

شماره: (۷۷)

تاریخ: ۱۳۶۵/۴/۱۰

در باره ایزاد و تکمیل در قانون مدنی

هیأت رئیسه شورای انقلابی جمهوری دموکراتیک افغانستان به
تأسی از حکم ماده (۴۴) اصول اساسی جمهوری دموکراتیک
افغانستان تصویب می‌دارد:

۱- ماده (۱۳۵) قانون مدنی با ایزاد فقرات ۳ و ۴ ذیل تکمیل می-
گردد:

(۳) مراتب ثبت طلاق به حضور زوجین یا وکلای آنها صورت
می‌گیرد.

(۴) هرگاه حضور زوجه متعذر باشد و یا از حضور امتناع ورزد
وثیقه انحلال زوجیت به اداره محل اقامت وی یا یکی از اقارب
نزدیک آن ارسال شود.

۲- ماده (۲۵۱) قانون مدنی با ایزاد پراگراف ذیل تکمیل می‌گردد:
هرگاه مستحق درجه دوم حضانت نیز به تشخیص قاضی واجد
شرایط قانونی برای رشد و تربیه سالم طفل نباشد محکمه می-

تعدیلات قانون مدنی ۲۷۵

تواند طفل را به شخصی که موافقه کند و یا به مؤسسه تربیوی
اطفال تسلیم نماید.

۳- این فرمان بعد از نشر در جریده رسمی نافذ می گردد.

ببرک کارمل صدرهیأت رئیسه شورای انقلابی جمهوری
دموکراتیک افغانستان

(فرمان فوق درجریده رسمی شماره (۶۱۵) مؤرخ
۱۳۶۵/۶/۱۵ نشر گردیده است.)

---

۲۷۶ ..... تعديلات قانون مدنی

فرمان هیأت رئیسه شورای انقلابی جمهوری دموکراتیک
افغانستان
شهر کابل

شماره: ۲۵۵

تاریخ: ۱۳۶۶/۸/۷

در باره ضمیمه شماره سوم قانون مدنی
هیأت رئیسه شورای انقلابی جمهوری دموکراتیک افغانستان به
تأسی از حکم ماده (۴۴) اصول اساسی جمهوری دموکراتیک
افغانستان تصویب می‌دارد:

ماده اول:

هرگاه طفلی که دوره حضانت و تمديد آن را مطابق مواد
(۲۵۰ و ۲۴۹) قانون مدنی تکمیل نموده فاقد پدر و به سن
قانونی رشد نرسیده باشد محکمه با تشخیص دقیق و مدلل با
رعایت تمایل طفل و اطمینان محکمه به این که میلان طفل به
مصلحت او می‌باشد طفل را برای مادر یا یکی از عصبات محرم
که از عهده تربیه سالم و تأمین رشد و مصلحت طفل بدرشده
بتواند تسلیم می‌نماید.

تعدیلات قانون مدنی ۲۷۷

ماده دوم:

هرگاه طفل فاقد والدین بوده و در عصبیات بیش از یک نفر حایز ماده اول این فرمان باشد محکمه می تواند هرکدام را که بیشتر به مصلحت طفل باشد انتخاب نماید.

ماده سوم:

محکمه می تواند در صورت عدم دریافت شخص واجد شرایط مندرج ماده (۲۱) این فرمان طفل را به مؤسسه تربیوی اطفال تسلیم نماید.

ماده چهارم:

این فرمان بعد از نشر در جریده رسمی نافذ می گردد.

دکتور نجیب الله

صدرهیأت رئیسه شورای انقلابی جمهوری دموکراتیک

افغانستان

(ضمیمه نمبر سوم قانون مدنی درجریده رسمی شماره (۶۵۲)

(۱۳۶۶/۹/۱ نشر گردیده است.)

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library